

**T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKİYE'DE KAMU İNŞAAT İHALELERİNDE KULLANILAN
YETERLİK KRİTERLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İsmail Naci KAYA
0809011039**

**Anabilim Dalı: İnşaat Mühendisliği
Programı: Proje Yönetimi**

Tez Danışmanı: Prof.Dr.Yusuf Hatay ÖNEN

OCAK 2016

**T.C. İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKİYE'DE KAMU İNŞAAT İHALELERİNDE KULLANILAN
YETERLİK KRİTERLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İsmail Naci KAYA

(0809011039)

**Anabilim Dalı: İnşaat Mühendisliği
Programı: Proje Yönetimi**

Tez Danışmanı: Prof.Dr.Yusuf Hatay ÖNEN

Jüri Üyeleri: Prof.Dr.Zeynep SÖZEN

Prof.Dr.Heyecan GİRİTLİ

OCAK 2016

ÖNSÖZ

Tez çalışması sırasında desteğini, sabrını, bilgi ve tecrübesini esirgemeyen, yapıcı eleştiri ve önerileri ile Beni yönlendiren danışman hocam, Prof.Dr.Yusuf Hatay ÖNEN, Prof.Dr.Zeynep SÖZEN ve Sadık YİĞİT'e teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Tez Çalışması için yaptığımız anket çalışmasında katılımcılara ulaşmamda vesile olan meslektaşlarım ve arkadaşlarıma, anket çalışmamıza kıymetli katkılarını sağlayan tüm katılımcılara ve bu çalışmanın her safhasında manevi katkı, emek ve anlayış gösteren aileme teşekkürlerimi sunarım.

Ocak 2016

İsmail Naci KAYA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLO LİSTESİ.....	v
ŞEKİL LİSTESİ.....	ix
KISA ÖZET	x
ABSTRACT.....	xi
1.GİRİŞ	1
2. YETERLİK YÖNTEMLERİ VE KRİTERLERİ.....	3
2.1. Dünya Bankası.....	3
2.1.1. Dünya Bankası'nda Proje Finansmanı.....	5
2.1.2. Dünya Bankası'nın Proje Döngüsü	6
2.1.3. Dünya Bankası İhale Yöntemleri.....	10
2.2. Avrupa Yatırım Bankası.....	20
2.2.1. Avrupa Birliği'nin Yapısı.....	20
2.2.2. AB'de Proje Finansmanı	21
2.2.3. Proje Döngüsü Yönetimi	22
2.2.4. İhale Usulleri	24
2.2.5. İsteklilerin Seçimi ve Yeterlik Kriterleri	25
2.3. Türkiye'de ki Uygulama	27
2.3.1. 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu.....	27
2.3.2. İhaleye Katılımda Yeterlik Kuralları	29
2.3.3. İhale Usulleri	30
2.3.4. Tekliflerin Geçerlilik Süreleri.....	32
2.3.5. Geçici Teminat.....	32
2.3.6. İhale Komisyonu Çalışması.....	32
2.3.7. Sözleşmeye Davet.....	34
2.3.8. Kesin Teminat.....	35
2.3.9. Yeterlik Kriterleri	35

2.3.9.1. Ön Yeterlik Prosedürü.....	35
2.3.9.2. Yeterlik Prosedürü	37
3. YETERLİK KRİTERLERİ ALAN ÇALIŞMASI VE SONUÇLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	44
3.1. Alan Çalışması Kısım I – Kişisel Bilgiler	45
3.2. Alan Çalışması Kısım II – Kurum Bilgileri	54
3.3. Alan Çalışması Kısım III – İhale Yeterlik Uygulamaları	56
3.3.1. Kamu Sektörünün Görüşleri	56
3.3.2. Yüklenici sektörünün görüşleri.....	62
3.3.3. Müşavir sektörünün görüşleri	67
4. SONUÇ.....	81
KAYNAKLAR	83
EK A: İHALE YETERLİK KRİTERLERİ ANKET ÇALIŞMASI (KAMU)...	84
EK B: İHALE YETERLİK KRİTERLERİ ANKET ÇALIŞMASI (YÜKLENİCİ).....	89
EK C: İHALE YETERLİK KRİTERLERİ ANKET ÇALIŞMASI (MÜŞAVİR)	94
ÖZGEÇMİŞ.....	98

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1. Katılımcıların Eğitim Durumları (Kamu, Yüklenici, Müşavir).....	47
Tablo 3.2. Katılımcıların İş Yerindeki Pozisyonları(Kamu, Yüklenici, Müşavir).....	48
Tablo 3.3. Katılımcıların Mesleki Tecrübeleri, (Sektörler Bazında)	49
Tablo 3.4. Katılımcıların Kaç Yıldır Meslekleri ile İlgili Olarak Mevcut Sektörlerinde (Kamu, Yüklenici, Müşavir) Çalıştıkları.....	50
Tablo 3.5. Katılımcıların Mevcut Kurumlarında Çalışma Süreleri.....	51
Tablo 3.6. Katılımcıların Mevcut Pozisyonlarında Buldukları Süreler (Müşavir,Kamu,Yüklenici)	52
Tablo3.7. Katılımcıların İhale Değerlendirme Sözleşme Takibi ve Sözleşme Sonuçlandırılması Konularında Deneyim Süreleri (kamu,Yüklenici,Müşavir).....	53
Tablo 3.8: Katılımcılara Mesainizin Yüzde Kaçını İhaleye Hazırlık, İhale Değerlendirme, Sözleşme Takibi ve Sözleşme Sonuçlandırma Konularını Kapsuyor	54
Tablo 3.9: Katılımcıların Çalıştıkları Kamu Kurumlarının Niteliği	55
Tablo 3.10: Katılımcıların Çalıştıkları Yüklenici Firmalarının Niteliği	55
Tablo 3.12 Kamu Kurumlarında 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun Madde 13/a/2'ye uygun olarak “ Belli İstekliler Arası” İhale Ne Sıklıkla Yapılıyor	56
Tablo 3.13. Kamuda “Belli İstekliler Arasında” İhalenin Tercih Nedenleri	56
Tablo 3.14. Kamuda “Belli İstekliler Arasında İhale”nin Tercih Edilmeme Nedenleri	57
Tablo 3.15 Kamu Kurumlarının Bu Tür İhalelerde Yeterlik Kriterlerini ve Dosyasının (Sözleşme, İdari ŞartnameiTeknik Şartname, tasarım) Tamamlanmasına Göre Hangi Zamanda Hazırlanıyor	58
Tablo 3.16: Kamu Kurumunda Bu Tür İhalelerde Kullanıldığı Yeterlik Kriterleri(Teknik Ekipman,Teknik Personel,Finansal,Firma Tecrübesi, Hukuki ve Genel Olarak) Sizce İşi Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne Seviyede Sağlıyor.....	59
Tablo 3.17 Kamu Kurumunda Çalışan Katılımcıların BuTür İhalelerde Kullanıldığı Yeterlik Kriterleri (Teknik Ekipman, Teknik Personel,Finansal, Firma	

Tecrübesi,Hukuki ve Genel Olarak) Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçilmesini Ne seviyede Sağlıyor	60
Tablo 3.18. Katılımcının Kuruluşu Yeterli Yükleniciler Belirlendikten Sonra Sözleşme Dosyasında Değişiklik Yapıyor mu	60
Tablo 3.19.Kamu Kuruluşlarının Yaptığı İhalelerde Yeterli Yüklenicilerin Seçiminin Ardından ihale Dosyasında Genel Olarak Hangi Kısımda Değişiklik Yapılıyor	61
Tablo 3.20. Kurumlar Ön Yeterlik İlanlarını Nerelerde Yapıyor?.....	61
Tablo 3.21. Kamu Kuruluşlarının Bu Tür Yapılmış Olan İhalelerin Başarı ile Tammalanmasının (Zamanında, Süresinde,Belirlenen Kalitede,Hukuki, ve Mali Sorunlar Olmadan) Açık İhale usülü ile Yapılan İhalelere Göre Nasıl Karşılatırsınız?	61
Tablo 3.22 Yüklenici Firmaların 4734 Sayılı İhale Kanunu Madde 13/a/2'ye Uygun Olarak “Belli İstekliler Arasında” Yapım İhalelerine Katılıyor mu?	62
Tablo 3.23. Yüklenici Firmaların Kamu Kurumlarının Neden belli İstekliler Arasında İhaleyi Tercih Ettikleri Hakkında Düşünceleri	62
Tablo 3.24.Yüklenici Firmadaki Çalışanların Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhaleyi Tercih Etmemesinin 3 Temel Nedeni Hakkındaki Görüşleri.....	63
Tablo 3.25. Yüklenici Firmada Çalışan Katılımcıların Kamu Kurumlarının Bu Tür İhalelerde Yeterlik Kriterlerini ve Dosyasının (Sözleşme , İdari Şartname, teknik Şartname, Tasarım) Tamamlanmasına Göre Hangi Zamanda Hazırlanıyor?	64
Tablo 3.26. Yüklenici Firmalarda Çalışan Katılımcılara Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Yeterlik Kriterleri (Teknik Ekipman,Teknik Personel,Finasal, Firma Tecrübesi, Hukuki ve Genel Olarak) Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne seviyede etkiliyor?	65
Tablo 3.27. Yüklenici firmadaki Katılımcıların Kamu Kuruluşunda Yeterli Yükleniciler Belirlendikten Sonra Sözleşme Dosyasında Değişiklik Yapıyor mu?..	65
Tablo 3.28. Yüklenici Firmadaki katılımcıların Kamu ihalelerinde Yeterli Yüklenici Belirlendikten Sonra Hangi Kısımlarda Değişiklik Yapıldığı Görüşü	66
Tablo 3.29. Kamu Kurumları Önyeterlik İlanlarını Nerelerde Yapıyor?.....	66
Tablo 3.30. Yüklenici Firmadaki Çalışan Katılımcıların Kamu Kuruluşlarının Bu Tür Yaptığı İhaleleri Tercih seviyesi	66
Tablo 3.31.Şirketinizin Bu Tür İhaleleri Tercih Etmesindeki En Önemli 3 Neden...	67

Tablo 3.32. Müşavir Firmaların Kamu Kuruluşu Adına Firmanızın 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu Madde 13/a/2 ‘ye Uygun Olarak “ Belli İstekliler Arasında “ Yapım İhalesi Çalışmalarında (Müşavir, Kontrol vs.) Bulunuyor Mu?	67
Tablo 3.33. Müşavir Firma Katılımcılarının Kamu kurumlarının Belli İstekliler Arasındaki İhaleyi Tercih Etmesinin Nedenleri Hakkındaki Düşünceleri.....	68
Tablo 3.34.Müşavir Firmadaki Çalışanların Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhaleyi Tercih Etmemesinin 3 Temel Nedeni Hakkındaki Görüşleri.....	68
Tablo 3.35 Müşavir Firma Katılımcılarına Göre Kamu Kurumlarının Yeterlik Kriterleri ve Dosyasını İhale Dosyasının(Sözleşme, İdari Şartname, Teknik Şartname, Tasarım) Tamamlanmasına Göre Hangi Zamanda Hazırlanıyor?	69
Tablo 3.36 Tip Yeterlik Dosyası Mevcut mudur?	69
Tablo 3.37 Müşavir Firmada Çalışan Katılımcıların Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Yeterlik Kriterleri (Teknik Ekipman, Teknik Personel, Finansal,Firma Tecrübesi, Hukuki ve Genel Olarak) Sizce İşi Sözleşmesine Uygun Şekilde yapacak Yüklenicinin Seçimini Ne seviyede Sağlıyor?	70
Tablo 3.38.Müşavir Firmadaki Katılımcıların Kamu Kuruluşunda Yeterli Yükleniciler Belirlendikten Sonra Sözleşme Dosyasında Değişiklik Yapıyor mu?..	71
Tablo 3.39. Müşavir Firmadaki Katılımcılara Göre Yeterli Yüklenici Seçiminin Ardından İhale Dosyasında Genel Olarak Hangi Kısımda Değişiklik Yapılıyor?	71
Tablo 3.40. Müşavir Firmadaki Katılımcılar Bu Tür İhalelerin Başarı ile Tamamlamasını (Zamanında, Süresinde, Belirlenen Kalitede, Hukuki ve Mali Sorunlar Olmadan Açık İhale Usülü ile Yapılan İhalelere Göre Nasıl Karşılaştırırsınız?	72
Tablo 3.41. Kamu Kurumları Önyeterlik İlanlarını Nerelerde Yapıyor?.....	72
Tablo 3.42.Kamu Kurumlarında 4734 sayılı Kamu İhale kanununun madde 13/a/2’ye Uygun Olarak “ Belli İstekliler Arasında “ Yapım ihalesi Ne Sıklıkla Yapılıyor? (Kamu, Yüklenici, Müşavir)	73
Tablo 3.43. Belli İstekliler Arasındaki İhaleyi Tercih Etmesinin Nedenleri (Kamu,Yüklenici,Müşavir)	73
Tablo 3.44. Belli İstekliler Arasındaki İhaleyi Tercih Etmemesinin 3 Temel Nedeni (Kamu,Müşavir,Yüklenici)	74
Tablo 3.45 Kamu Kurumlarının Yeterlik Kriterleri ve Dosyasını İhale Dosyasının(Sözleşme, İdari Şartname, Teknik Şartname, Tasarım) Tamamlanmasına Göre Hangi Zamanda Hazırlanıyor? (Kamu, Müşavir,Yüklenici).....	75

Tablo 3.46 Tip Yeterlik Dosyası Mevcut mudur?	75
Tablo 3.47 Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Teknik Ekipman Yeterlik Kriterleri Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne seviyede Sağlıyor (Kamu,Müşavir,Yüklenici).....	76
Tablo 3.48 Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Teknik Personel Yeterlik Kriterleri Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne seviyede Sağlıyor (Kamu,Müşavir,Yüklenici).....	76
Tablo 3.49 Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Finansal Yeterlik Kriterleri Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne seviyede Sağlıyor (Kamu,Müşavir,Yüklenici).....	76
Tablo 3.50 Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Firma Tecrübesi Yeterlik Kriterleri Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne seviyede Sağlıyor (Kamu,Müşavir,Yüklenici)	77
Tablo 3.51 Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Hukuki Yeterlik Kriterleri Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne seviyede Sağlıyor (Kamu,Müşavir,Yüklenici).....	77
Tablo 3.52 Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı teknik Ekipman Yeterlik Kriterleri Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne seviyede Sağlıyor (Kamu,Müşavir,Yüklenici).....	77
Tablo 3.53. Katılımcılara Kamu Kuruluşunda yeterli Yükleniciler Belirlendikten Sonra Sözleşme Dosyasında Değişiklik Yapılıyor mu? (Kamu,Müşavir,Yüklenici)	78
Tablo 3.54.Kamu Kuruluşlarının Yaptığı İhalelerde Yeterli Yüklenicilerin Seçiminin Ardından İhale Dosyasında Genel Olarak Hangi Kısımlarda Değişiklik Yapılıyor ? (Kamu,Müşavir,Yüklenici)	79
Tablo 3.55. Kamu Kuruluşlarının Bu Tür yapılmış Olan İhalelerin Başarı ile Tamamlanmasını (Zamanında, Süresinde, Belirlenen Kalitede, Hukuki ve Mali Sorunlar Olmadan) Açık İhale Usülü ile Yapılan İhalelere Göre Nasıl Karşılatırsınız? (Kamu,Müşavir,Yüklenici)	80
Tablo 3.56 Kamu Kurumlarının Ön Yeterlik ilanlarını Nerelerde Yapıyor?.....	80
Tablo 3.57 Ankete Katılan Katılımcıların Verdiği Cevaplar Arasındaki Tutarlılık Analizi.....	80

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 3.1. Katılımcıların Kurum Niteliği.....	48
Şekil 3.2. Katılımcıların Mesleki Dağılımları.....	49
Şekil 3.3. Katılımcıların Eğitim Durumları.....	49
Şekil 3.4. Katılımcıların İş Yerindeki Görev Dağılımları.....	50
Şekil 3.5. Katılımcıların Mesleki Tecrübeleri.....	51
Şekil 3.6. Ankete Katılan Katılımcıların Kaç Yıldır Meslekleri ile İlgili Kamu, Müşavir ve Yüklenici Firmada Çalıştıkları.....	52
Şekil 3.7. Katılımcılar Kaç Yıldır Mevcut Firma veya Kurumda Çalışıyor.....	53
Şekil 3.8. Katılımcılar Kaç Yıldır Mevcut Pozisyonda Buldukları.....	54
Şekil 3.9. Katılımcıların İhale Değerlendirme, Sözleşme Takibi ve Sözleşme Sonuçlandırma Tecrübeleri.....	55
Şekil 3.10. Katılımcıların İhale Sürecinde Mesai Harcama Süreleri.....	56
Şekil 3.11. Kamu Kuruluşlarında Tip Yeterlik Dosyası Farklı Projelerde Nasıl Uygulanır.....	62
Şekil 3.12. Yüklenici Firmadaki Katılımcılar Kamu Kuruluşlarında Tip Yeterlik Dosyası Farklı Projelerde Nasıl Uygulanır.....	68
Şekil 3.13. Müşavir Firmadaki Katılımcılar Kamu Kuruluşlarında Tip Yeterlik Dosyası Farklı Projelerde Nasıl Uygulanır.....	73

Üniversite : **İstanbul Kültür**
Enstitüsü : **Fen Bilimleri Anabilim**
Dalı : **İnşaat Mühendisliği**
Programı : **Proje Yönetimi**
Tez Danışmanı : **Prof.Dr.Yusuf Hatay ÖNEN**
Tez Türü ve Tarihi : **Yüksek Lisans – Ocak 2015**

KISA ÖZET

TÜRKİYE’DE KAMU İHALELERİNDE KULLANILAN YETERLİK KRİTERLERİ

İsmail Naci KAYA

Türkiye’de kamu ihale kanunu günümüzün değişen ve gelişen ihtiyaçlarına cevap verememesi nedeniyle 1 Ocak 2003 tarihinde 4734 sayılı yeni bir kanun yürürlüğe girmiştir. Avrupa Birliği ve diğer uluslararası kuruluşların ihale mevzuatlarına uygun olan bu kanun ile ihale en düşük fiyatı veren firmalara işi vermek yerine işi yapabilecek kapasite olan firmaların eşit şartlarda değerlendirdiği bir kriter eklenmiştir, bu kriterlere yeterlik kriteri denir. Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası Ve Türkiye’deki İhalelerde uygulanan Yeterlik kriterleri incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı, anket çalışmasından faydalanarak, Türkiye’de kamu ihalelerinde kullanılan yeterlik kriterlerinin işin sözleşmesine uygun yapılması için nasıl bir etki yaptığı incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kamu İhalesi, İhalede Yeterlik

Bilim Dalı Sayısal Kodu:

University : **Istanbul Kültür University**
Institute : **Institute of Science**
Department : **Civil Engineering**
Programme : **Project Management**
Thesis Supervisor : **Prof. Dr. Yusuf Hatay ÖNEN**
Degree Awarded and Date : **M.S. – January 2015**

ABSTRACT

ADEQUACY CRITERIA FOR PUBLIC CONTRACTS IN TURKEY

İsmail Naci KAYA

Due to the fact that public procurement law could not meet the needs of the world's changing and developing needs, a new law came into operation in the 1st of January, 2003 with the number 4734. This law ensured that the contract was signed with the company who had the capacity to do the job required instead of the one who offered the lowest price. This is called adequacy criterion. Moreover, the World Bank, European Investment Bank and the criteria that is applied to the procurements have been examined. The purpose of this study is the examination of the effect that the adequacy criteria used in public contracts in Turkey has on the proper execution of the contracts. Türkiye'de kamu ihale kanunu günümüzün değişen ve gelişen ihtiyaçlarına cevap verememesi nedeniyle 1 Ocak 2003 tarihinde 4734 sayılı yeni bir kanun yürürlüğe girmiştir. Survey has been used in order to achieve this.

Key Words: Public Contracts, Adequacy in Public Procurements

Science Code:

1.GİRİŞ

İhale, bir işin, bir hizmetin veya bir malın birden çok istekli arasında en uygun şartlarla yerine getirmeyi teklif eden gerçek veya tüzel kişilere üstlendirme olarak tanımlanmaktadır. Bu çerçevede ihale, sahip olunan varlıkların el değiştirmesi yöntemidir. Devlet örgütünün mal ve hizmet alımı veya yapımı işi ihtiyaçların karşılanması açısından bakıldığında ve bu ihtiyaçları karşılığında verilecek olan maddi değerlerin vatandaştan toplanan/alınan kamu hizmeti görülmesi için yetkililere emanet edilen değerler olduğu dikkate alındığında, kamu ihalesinin kamu parasının harcanma usulüdür denilebilir. Bu noktadan hareketle, kamu kurum ve kuruluşları ihtiyaçlarını karşılarken kamu kaynaklarını titizlikle harcamak durumundadırlar. Bu nedenle de kamu ihale mekanizması ihtiyaçların en uygun koşullarla karşılamayı sağlayacak sistematığe sahip olmalıdır. (Gürhan, 2008)

Günümüzde, bir yandan kamunun ihtiyaçlarında olan artış, diğer yandan ise kamunun maddi kaynaklarında ihtiyaca oranla daha düşük seviyede artış kamu ihalelerine en avantajlı ve etkili yüklenici seçim yöntemlerinin geliştirilmesi konusunda yürütülen çalışmalara büyük önem kazandırmaktadır. Hiç şüphesiz ki, sadece fiyata dayalı seçim sistemlerinin sonuçlarının istenilen sonuçları vermemesi bun konuda büyük etkindir. İnşaat sektöründe söz konusu olan sadece düşük yapım maliyeti değil maliyet kadar önemli olan diğer unsur ise işin yapılabilişidir. Kısacası fiyat dışı unsurlarda fiyat kadar önem taşımaktadır. Bu amaçla inşaat ihalelerinde fiyattan önce ihaleye giren firmaların yeterli olup olmadığı detaylı olarak incelenebilmektedir (Demirci). Bu süreç genel itibariyle yeterlik olarak tanımlanmaktadır. Yeterlik süreci, farklı neden ve gerekçelerle idarelerce mali teklif öncesinde olabildiği gibi mali teklif beraberinde de ele alınabilmektedir.

Kamu ihalelerinde de kararların, proje yönetiminin temel prensibi olan proje üçgeninin üç ayağının (kapsam, bütçe, zaman) dikkatli ve doğru analiz edilerek alınması gerekir. İhaleye katılan firmalar daha önceden bu alanda yeterince uzman olmayan firmalar olabilir, ihale kapsamında işin tamamlanmasında yeterli mali güce

sahip olmayan firmalar olabilir veya projeyi öngörülen zaman diliminde tamamlayacak bir donanıma sahip olmayabilir. Bu durumda bir süreç dahilinde, yetersiz bulunan firmaların kamu ihalelere girmesinin önlenmesi ve sadece işi yapabilme yeteneğine sahip firmaların ihaleye girmesinin sağlanması gereği vardır. Yani ihaleye katılan firmaların işin niteliğine ve niceliğine bağlı olarak bir yeterlik sürecine tutulmaları gerekebilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye de yapılan kamu ihalelerinde kullanılan yeterlik kriterlerinin ne derecede amacına yönelik olduğuna dair bir değerlendirme yapmaktır. Çalışma, detaylarının ilerde ki bölümlerde sunulacağı bir anket vasıtası ile gerçekleştirilmiştir.

Tezin, bu bölümü takip eden, 2. bölümünde Türkiye’de ve Dünya’da kullanılan yeterlik yöntemleri ve kriterlerinin bir özet sunumu yapılacaktır. Ardından 3. bölümde, çalışmanın amacına yönelik olarak yapılan anket ve sonuçlarının geniş bir değerlendirilmesi ele alınacaktır. En son bölüm olan 4. bölümde de elde edilen sonuçlar ışığında çalışmanın sonucu özet olarak sunulacaktır.

2. YETERLİK YÖNTEMLERİ VE KRİTERLERİ

Yeterlik yöntem ve kriterleri, ülkelere, kurumlara ve projelere göre çeşitli gerekçe veya ihtiyaçlara bağlı olarak farklılık göstermektedir. Türkiye’de kullanılan yeterlik kriterleri 4734 sayılı ihale yasasında genel hatları ile belirlenmiştir. Uluslararası alanda ise yine ülke kurumlarının yeterlik kriterleri olabildiği gibi, farklı ülkelerde çok sayıda projeyi finanse eden Dünya Bankası ve Avrupa Yatırım Bankası’nın ilgili ihalelerde kullandıkları yeterlik kriterleri mevcuttur.

Bu bölümde öncelikle Dünya Bankası ile Avrupa Birliği’nin uluslararası altyapı projelerine finansman sağlayıcı kuruluşu olan Avrupa Yatırım Bankası’nın ihale yöntem ve yeterlik kriterleri incelenecektir. Ardından da Türkiye’de uygulanan ihale kanunu (4734) ve uygulanmakta olan yeterlik kriterlerinin bir özeti yapılacaktır.

2.1. Dünya Bankası

Bretton Woods Sistemi’nde ikiz kardeş olarak birlikte kurulan Dünya Bankası, IMF ile birlikte 1946 yılında II. Dünya Savaşı’nda zarar gören ülkelerin yeniden imarı üzerinde odaklanarak, 1973 yılına kadar Bretton Woods Sistemi’nin ana kurumları olarak faaliyet göstermiştir. Uluslararası para sistemi olan Bretton Woods Sistemi’nin çökmesi ile her ne kadar ana faaliyet görevinde değişiklikler olsa da küresel düzeyde halen çalışmalarına devam etmektedir.

Dünya Bankası, adından farklı olarak bir mevduat bankası veya bir ticari banka olmayıp, Birleşmiş Milletler’in proje, bilhassa altyapı projelerinin, finansmanında uzman kuruluşlarından birisidir. 185 üye ülkenin katılımı ile oluşmuştur. 1946 yılında faaliyetlerine başlayan Dünya Bankası, uluslararası parasal sistemde dünyadaki kalkınma yardımı kaynaklarının dağıtımı ve yönetilmesi açısından en kayda değer teşkilatlardan birisi olarak önemli sorumluluklar üstlenmiştir.

Banka, ilk başlarda faaliyetlerini II. Dünya Savaşının global ekonomide

yarattığı tahribatların giderilmesi amacıyla, başta Avrupa olmak üzere savaştan zarar gören ülkelerin yeniden imarı üzerinde odaklanmıştır. Ancak, savaş sonrası Avrupa'sının imarının ABD'nin sağladığı Marshall Yardımı ile sağlanması sonucunda, Banka'nın amacında değişimler olmuş ve banka, gelişmekte olan ülkelerin yatırım kredisi ihtiyaçlarını karşılama amacını güden bir yatırım ve kalkınma bankası haline gelmiştir. (Eğilmez, 1996: 64).

Banka, kurulduğu ilk günden beri, gelişmekte olan ülkelerin sosyal ve ekonomik gelişmeleri amacıyla hazırlanan devlet programları ve projeleri desteklemiştir. Krizler her ne kadar gelişmiş ülkelere kaynaklı yaşansa da gelişmekte olan ekonomilerde yaşanan tahribatlar daha fazla olmakta ve Banka'nın amacına yönelik olarak iyileştirme çalışmaları önemli bir yer tutmaktadır. Buna bağlı olarak Dünya Bankası bu iyileştirme süreçlerinde birbiriyle bağlantılı beş kuruluş ile birlikte çalışmakta idi. Bunlar;

- i. Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD)
- ii. Uluslararası Kalkınma Birliği (IDA)
- iii. Uluslararası Finans Kurumu (IFC)
- iv. Çok Taraflı Yatırım Garanti Ajansı (MIGA)
- v. Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID)

Yukarıda saydığımız bu beş kuruluştan günümüzde yalnızca Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (International Bank for Reconstruction and Development-IBRD) ve Uluslararası Kalkınma Birliği (International Development Association-IDA) Dünya Bankası'na finansman amaçlı kullanılmaktadır.

Bu kuruluşlardan her biri, gelişmekte olan ülkelere yoksullukla savaşma ve yaşam standartlarının geliştirilmesi amacıyla belirgin bir işlev üstlenmektedir. Yukarıda bahsedilen bu kuruluşların farklı alanlarda uzmanlıklarının olmasına rağmen, "yoksulluktan arınmış bir dünya oluşturmak", ortak amaçları olarak ortaya çıkmaktadır (World Bank, 2007: 4).

2009 yılı verilerine göre Dünya Bankası, gelişmekte olan ülkelere

yoksulluğun azaltılmasına yardımcı olmayı amaçlayan mali ve/veya teknik uzmanlığı ile 303 proje için 46,9 milyar dolar kredi sağlamıştır. 2010 verilerine göre, hemen hemen her sektörde ve gelişmekte olan her ülkede, 1.800'den fazla proje ile ilgilenmektedir. (World Bank, 2010, <http://web.worldbank.org>).

2.1.1. Dünya Bankası'nda Proje Finansmanı

Dünya Bankası bir projeye kaynak sağlarken çeşitli kriterleri dikkate almaktadır. Bu kriterler aşağıdaki gibi özetlenebilir (Erkan, 1999:30-33):

- a) **Ekonomik Geri-Dönüş:** Banka, proje kredisi açma kararı verirken, kendisine getirilen yatırım projelerini ekonomik, teknik, ticari, mali ve idari yönlerden analiz ettirir. Bu analiz kapsamında temel olarak, projenin ülke ekonomisinde dışsallıkların içselleştirilmesi noktasında yaptığı katkı önemli bir yer tutmaktadır. Uygulanacak olan projelerde yapılan analizlerde öncelikle fayda sağlama ilkesi ön planda tutulmakta ve biten projelerin ne kadar süre sonra etkin olarak yarar sağlayacağı ve kendi kendini finanse etmesi hususunda incelemeler yapılmaktadır.
- b) **Finansal Geri-Dönüş:** Bir ticari kuruluş için en önemli unsur proje yapımı aşamasında sağlanan ya da sağlanacak fonlardır. Fonların amacına uygun olarak sağlanması, bütçenin oluşturulması işletmeler için hayati bir önem teşkil etmektedir. Dünya Bankası da diğer ticari kuruluşlar gibi görevini bu süreç dahilinde gerçekleştirmektedir. Banka uygulanacak olan projelerde gerekli fonların yeterliliğini, projenin getirisinin ticari kuruluş açısından gerekli harcamaların karşılanabilirliği ve yatırım yapanların bu işten kar getirilerini göz önünde bulundurarak karar vermektedir. Finansal analiz, projenin üretkenliğinin ve sürdürülebilirliğinin anlaşılmasına yardım eder.
- c) **Çevre ve Diğer Sosyo-Ekonomik Faktörler:** Ticari kuruluşlar bir projenin yapım aşamasında çoğu kez çevre ve sosyo-ekonomik

faaliyetleri göz ardı edip ve kar maksimizasyonuna odaklanmaktadır. Uygulanacak olan projenin yapım aşamasında ve daha sonra hizmetin alım sırasında oluşturacağı riskler Dünya Bankası tarafından değerlendirilmekte ve riskin minimum olduğu projeler değerlendirmeye alınmaktadır.

- d) Risklerin ve Kazançların Dağıtımı:** Proje finans çerçevesinde projeye katılan finansörlerle projenin sahibi olan ülke arasındaki risk ve kazançların dağılımı incelenmektedir.
- e) Proje Sahibi Ülkenin Değerlendirilmesi:** Projeler ait oldukları ülke çerçevesinde değerlendirilmektedir. Ülke değerlendirmesinde önerilen proje, Dünya Bankası'nın o ülkeye yardım stratejisi içinde ve ülke kalkınmasında öncelikli bir proje olmalıdır. Kısacası Dünya Bankası politikalarına uygun olarak hareket edilmekte ve projeler bu kapsamda değerlendirilmektedir.
- f) Dünya Bankasının Genel Politikalarına Uyum:** Dünya Bankası daha önce ifade ettiğimiz üzere bir her ne kadar banka olarak ifade edilse de, ticari bankalar gibi hareket etmemektedir. Bunun için üye ülkelerin beklentilerini ve kuruma ait politikalarını dikkate almaktadır. Dolayısıyla var olan kaynaklarla önerilen projelerin eşlenmesinde, yukarıda bahsedilen ekonomik, sosyal ve finansal değerlendirmeler kadar kurum politikaları da etkili olmaktadır.

2.1.2. Dünya Bankası'nın Proje Döngüsü

Proje analizinin tarihsel gelişimine baktığımızda; proje döngüsü yönetimi bir planlama tekniği olarak gelişmekte olan ülkelerde ilk kez Birleşmiş Milletler ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların bünyesinde başlatılmıştır. Projeciliğin aslında farklı aşamalardan oluşan uzun bir süreç olduğu ve projecilik kavramının aslında sadece planlama ve analizlerle sınırlandırılmaması gerektiği yaklaşımının sonucu olarak proje döngüsü kavramının ortaya çıkmasında neden olmuştur. Buna bağlı olarak proje döngüsü ilk başlarda projelerin sadece karlılık analizi ile sınırlı

iken daha sonraki zamanlarda geliştirilerek projecinin tüm aşamalarını kapsayan bir yönetim sistemi olarak uygulamaya geçmiştir.

Proje döngüsünün bir yönetim sistemi kapsamında değerlendirildiğinde tanımı “mal, hizmet ve işlerin tamamını kapsamaktadır. İhale kapsamında bulunan inşaat projeleri, Dünya Bankası’nın finanse ettiği projelerin sadece bir kısmını meydana getirmektedir. Bu kapsamda Dünya Bankası tarafından proje finanse edilirken, proje döngüsü yönetim sistemine göre ele alınmakta ve değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Geliştirilme aşamasında olan projelerle ilgili daha sağlıklı ve erken bilgi alınabilmesi için, tüm döngüyü aynı zamanda inşaatı gerçekleştiren firmaların da bilmesi gereklidir. Gelişim aşamasında ise projeler hakkında erken ve sağlıklı bilgi edinimi için, döngünün inşaat firmaları tarafından bilinmesi önem taşımaktadır. Bahsedilen bu proje döngüsünü, Dünya Bankası, sekiz aşamada açıklamaktadır. Bu aşamaları aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

a) Ülke Destek Stratejisi (CAS- Country Assistance Strategy):

Dünya Bankası’nın uygulayacağı “Ülke Destek Stratejisi’nde borçlu ülkeye sağlanacak olan fonların o ülkenin kalkınma programları hedeflerine uygun olarak hangi alanlara fon sağlayacağını gösteren ve taraflar arasında anlaşmaya varıldıktan sonra hazırlanan bir rapordur (World Bank, 2008).

b) Projenin Tespiti (Project Identification):

Proje döngüsünde ilk aşama yukarıda sözü edilen CAS’dır. CAS raporu hazırlandıktan sonraki süreçte Banka ekipleri, mutabık olunan kalkınma hedeflerinin finanse edilebilecek projeleri tespit etmek için o ülkenin hükümetleri ile birlikte çalışır. Ülkeye yarar sağlayacak olan projenin tespitinden proje hazırlanmaya başlanır.

c) Projenin Hazırlanması (The Preparation Phase):

Projenin hazırlanması aşaması, birlikte hareket etmekten ziyade kredi talebinde bulunan ülkenin sorumluluğuna geçmektedir. Şöyle ki; projenin uygulanması esnasında hedeflere ulaşmak için kurumsal, ekonomik ve mali koşulların bir bütün olarak sağlanması gerekmektedir. Bu aşamada hazırlık faydalanıcı ülkede olmasına rağmen, ülke Dünya Bankası’nın belirlemiş olduğu

kural ve standartlara uygun olarak hazırlayacağı proje döngüsü aşamasında katkı sağlamaktadır.

d) Projenin Değerlendirilmesi (The Appraisal Phase)

Değerlendirme, Banka'nın sorumluluğunda bulunan bir süreçtir. Projenin hazırlanma aşaması tamamlandıktan sonra Banka, üye ülkeye bir görevli göndererek projeyi değerlendirmeye tabi tutar. Banka personeli, müşteri ülkede genellikle üç ila dört hafta geçirerek, tespit ve hazırlık esnasında yapılan işi inceler, "Proje Değerlendirme Raporunu (Project appraisal Document) ve diğer yasal belgeleri taslak olarak hazırlar. Banka tarafından teknik, kurumsal, ekonomik ve mali yeterlilik yönünden yapılan değerlendirmeler sonucunda aşağıdaki bilgileri içeren bir tutanak olarak hazırlar (Eğilmez, 1996:76-77; World Bank, 2010, <http://web.worldbank.org>). Bu bilgiler projenin teknik yeterlilik, kurumsal yeterlilik ve mali yeterlilik konularını oluşturmaktadır.

- **Teknik Yeterlilik:** Teknik açıdan yapılan değerlendirme, projenin uygulanabilirliği, Banka'nın şartlarına uyum sağlanması, sağlam şekilde dizayn edilmesini, uygun şekilde tasarlanmasını ve Banka'nın kabul edilmiş olan standartlara uyması sağlanır.

- **Kurumsal Yeterlilik:** Proje değerlendirme aşamasında, projeyi yürütecek kurumun örgütlenmesinin uygun şekilde organize edilip edilmediği ve projeyi uygulayacak olan yönetimin yeterli donanıma sahip olup olmadığı, proje uygulanacak bölgede ya da devlette yerel güçler ve girişimlerin etkili şekilde verimli olacağı ya da olmayacağı, mevcut ana yapının dışında kurumsal ve politika değişikliklerinin gerekliliğinin tespiti gibi araştırmalar yapılır.

- **Mali Yeterlilik:** Bir projenin yapım kararı verilirken en önemli unsur maliyet ve bunun karşılanabilir olması gerekir. Dolayısıyla Banka değerlendirme raporu hazırlarken mali yeterlilik durumuna göre karar vermektedir. Buna göre projeyi uygulayacak ülkenin projenin uygulanması durumunda yeterli kaynaklara sahip olup olmadığı, projenin niceleyici olarak değerlendirilmesi, Banka'nın açacağı kredi miktarına göre uygun ödeme planına uyulup uyulmayacağı ya da yapılan bağışta

gerçekten buna ihtiyacın olup olmadığı şeklinde görüşleri içeren bir rapor hazırlanır ve Banka'ya sunulur.

Ayrıca Banka'nın değerlendirme raporunda, kredi süresine ve şartlarına ilişkin öneriler de yer alır. Değerlendirme raporunda eksiklikler ya da düzeltilmesi gereken konular var ise, bunların uygulanması istenebilir. Talep edilen bu değişiklikler bazen geniş ölçüde değişmekte ya da yeniden düzenlenebilmektedir (Kaya, 2002: 24).

e) Müzakereler ve İkrizin Onaylanması (The Negotiation and Board Approval Phase)

Müzakereler genelde, mali koşullar, Banka tarafından finanse edilecek kalemlerin ve miktarlarının yer aldığı tablolar, uygulanacak satın alma ve ihale yöntemleri, denetim şekli, kurumsal değişiklik gerekleri, projenin gözetimi ve projenin getireceği gelir düzeyi gibi konular kapsar. Müzakere sonucunda, yapılan görüşme ve varılan sonuçlar gösteren bir “müzakere tutanağı” her iki tarafın heyet başkanlarınca imzalanır.

İkrizin Onaylanması: Yapılan “ilgili anlaşma taraflarca belirlenen şartlar yerine getirildikten sonra, geçerli olduğu veya ödeme için hazır olduğu ilan edilerek kamuoyuna açıklanır. Böylece bu aşamadan sonra faydalanıcı ülke projeyi uygulamaya başlayabilir (World Bank, 2010).

f) Projenin Uygulanması ve Uygulama Sırasında Denetim (The Implementation and Supervision Phase)

Temel anlamda izleme ve denetim, mali raporlar üzerinden Bankanın “Mali Yönetim Takımının” periyodik olarak yaptığı bir faaliyettir. Mali Yönetim Takımı proje uygulanan ülkede sürecin mali yönetimini sürekli izler ve denetler. Mali Yönetim tarafından yazılacak olan bu raporlarda; borçlu ülke tarafından hazırlanan ve projenin fiziki gelişimi, maliyeti, yatırım gelirlerinin mali durumu ve projenin sağlayacağı faydaların düzeyine ilişkin bilgiler yer alır. Ayrıca bu izleme ve denetimlerin uygulanma şekli, Dünya Bankası'nın o ülkede bulunan temsilciliği aracılığı veya merkezden gönderilen uzmanlar aracılığıyla da yerinde incelenmesi niteliğinde olabilmektedir. (World Bank, 2010, <http://web.worldbank.org>)

g) Projenin Uygulanması ve Tamamlanması (The Implementation and Completion Phase)

Projenin uygulanmasından sonra başlayacak olan süreçte proje uygulayan ya da faydalanıcı ülke kısa-orta-uzun vadeli (1-10 yıllık) dönemi kapsayan kredi ödeme dönemi sona erdiğinde projenin kapatılabilmesi, ülke ve Banka'nın performansının değerlendirilebilmesi için "Uygulama Tamamlama Raporu (ICR)" hazırlanır.

h) Proje Sonuçlarının Değerlendirilmesi (The Evaluation Phase)

Proje sonuçlarının değerlendirilmesi olan son aşamada Projelerle ilgili düzenlenen "Değerlendirme ve Tamamlama Raporlarında"; proje sonuçları proje hazırlanma aşamasında yapılan planlarla karşılaştırılarak, sapmaların düzeyi ve nedenleri değerlendirilir ve projenin amaçlanan hedeflere ulaşip ulaşmadığı analizi yapılır. Bu değerlendirmeler, Banka'nın, açtığı kredilerin ana sözleşmedeki amaçlara uygun sonuçlar verip vermediği ve bu deneyimden hareketle ileride açılacak kredilerin yönlendirilmesine kaynak oluşturmaktadır.

Ek olarak, yüklenici firmalar, projenin belirlenmesinden itibaren, Borçlu olan ülke ile iletişime geçebilmektedir. Aynı zamanda, ihalenin prosedürleri ve programı ile ilgili olan dökümanları talep etmektedir. (Kayalı, 2004)

2.1.3. Dünya Bankası İhale Yöntemleri

Dünya Bankası tarafından finanse edilen inşaat projelerinde, dört ana katılımcı göze çarpar. İhale dosyalarının hazırlanması, prosedürlerin uygunluğu, teklifin değerlendirilmesi ve karar verme aşamaları, Dünya Bankası tarafından kontrol edilmektedir. Ayrıca, her aşamada, Dünya Bankası'nın onayı gerekmektedir. (TheWorldBank, 1997). Katılımcılar borçlu, teklif sahibi, müşavir (mühendis) ve müşavir firmadır.

Borçlu; Dünya Bankası'ndan kredi alan ve yasal olarak ihaleden sorumlu olan ülkedir. Borçlu ülke adına uygulamadan sorumlu birimi (borçlu idare); teklifleri davet eder, kabul eder, değerlendirir ve sözleşmeyi yapar (The World Bank, 1997).

Teklif Sahibi; ihaleye katılarak, ihale konusu işe talip olan yüklenici inşaat firmasıdır. İhale dokümanlarının gerektirdiği şekilde teklifini hazırlayarak teslim etmekten ve ihaleyi kazanması durumunda da, işin sözleşme koşullarına göre yapılmasından sorumlu olmaktadır (The World Bank,1997).

Müşavir (Mühendis); Müşavirlerin varlığı Dünya Bankası projelerinde zorunludur ve bu kişilerin seçimi için ayrı prosedürler uygulanmaktadır. Borçlu irade, bu şekilde müşavir firmaya karar vermektedir (TheWorld Bank, 1997).

Müşavir firma; projeleri ve uygulamanın başından itibaren kesin kabule kadar yüklenici firmanın yürüteceği tüm işlerin istenilen şartlara uygun olarak yapılmasını kontrol eder. İşin kesin kabulü bittiğinde onaylar. Bunun yanında yüklenici firmanın seçiminden ihale dosyasının hazırlanması, tekliflerin toplanması görevlerini de yerine getiriler.

İhale yöntemleri, projeyi gerçekleştirecek olan ülke ve Dünya Bankası'nın yapmış olduğu kredi antlaşmasında belirlenir ve en uygun ve ekonomik yöntem seçilmektedir. Yüklenici firma seçiminde kullanılan ihale yöntemleri aşağıda belirtilmiştir:

a) Uluslararası Rekabete Açık İhaleler (International Competitive Bidding - ICB)

Eğer, ihalenin hacmi 10 milyon doları geçiyorsa, bu ihale uluslararası alanda yayınlanır ve herkesin hakları, seçilebilirlik ve zamanlama açısından eşittir. Herhangi bir iki firma arasından kesinlikle bir ayırım yapılmamaktadır. İlk önce, “genel ihale duyurusu” (General Procurement Notice). Daha sonra da ihaleye davet (Specific Procurement Notice) yayınlanır. (The World Bank, 1997, 2001)

b) Sınırlı Uluslararası İhaleler (Limited International Bidding - LIB)

Pazarlık usulü olarak da bilinen LIB, aslında rekabetin olmadığı, ihale duyurusu yapılmadan teklif verebilecek firmaları doğrudan teklif vermeye davet ederek yapılmaktadır. Bu yöntem sözleşme hacminin küçük olduğu, sınırlı sayıda firmanın bulunduğu ve ICB prosedüründe değişiklik yapmayı gerektiren durumlarda

kullanılmaktadır. Ayrıca LIB prosedürü uygulanan ihalelerde, duyuru, ön yeterlik ve yerel öncelik uygulanmamaktadır. (The World Bank, 1997, 2001)

c) Ulusal Rekabete Açık İhaleler (National Competitive Bidding-NCB)

NCB borçlu ülkede bulunan bütün olası teklif sahiplerine açıktır ve işlerin yapısı veya kapsamına göre yabancı rekabetin ilgi çekiciliğinin mümkün olmadığı durumlarda, en uygun ve ekonomik ihale prosedürüdür. Bu ihale borçlu ülkenin sınırları içerisindeki için geçerlidir. Dolayısıyla NCB yabancı teklif sahiplerinin; sözleşme değerinin küçük olduğu, işlerin coğrafik veya süresel olarak dağıldığı, sözleşmenin yoğun nakliye ve işgücünü kapsadığı ve mal ve hizmetlerin uluslararası piyasadan daha aşağı fiyatta yerel olarak elde edilebildiği durumlarda uygulanır. Prosedür olarak NCB'de Genel Duyurunun (General Procurement Notice-GPN) yayınlanması gerekli değildir ve duyuru ulusal yayın ve resmi gazete ile sınırlı olabilmektedir. İhale dokümanları ülkenin resmi dilinde olabilmektedir ve teklif ve ödemeler için genellikle yerel para birimi kullanılmaktadır. Bunların dışında genel olarak ICB temel prensipleri uygulanmaktadır. Fakat yine de eğer yabancı firmalar bu koşullar altında katılmak isterlerse teklif vermelerine izin verilmektedir. (The World Bank, 1997, 2001)

Dünya Bankası tarafından yürütülen bu ihalelerde, en önemli nokta, borçlu olan iradenin, rekabeti sağladığını kanıtlamasıdır. İşte bu yüzden, ICB prosedüründe ihale daha uzundur, lakin sonuca ulaşması daha kolaydır. Örneğin, ihale için tek teklif olsa dahi, rekabet için yeteri kadar duyuru yapıldığı için hemen sonuçlanır. Teklif fiyatının, kesin ve kural olarak, tahmini maliyetten düşük olması gerekmemektedir. Asıl önemli nokta, kredinin sağlandığı projede, tedarik planında bulunan, bütün giderlerin toplam bütçeyi aşmamasıdır.

ICB prosedürü ayrıntılı olarak bir sonraki bölümde incelenecektir. Bunun sebebi, bu yöntemin, en yaygın yöntem olması ve belli başlı özellikleri dışında diğerleriyle aynı temel prensiplere sahip olmasıdır.

2.1.3.1. Dünya Bankası Finansmanlı İnşaat Projelerinde Uygulanan Uluslararası Rekabete Açık İhale Prosedürü (ICB)

Dünya Bankası'nın inşaat projelerinde uyguladığı bu ihale yönteminde süreç tek aşamalı ve iki aşamalı olarak uygulanmaktadır. Tek aşamalı süreçte, teklif sahibi firma, teknik ve mali teklifini aynı zamanda ayrı zarflar içinde teslim eder. Bu aşamada firmanın teknik, yönetsel ve finansal yeterliliği ile fiyat teklifi eş zamanlı olarak değerlendirilmektedir. İki aşamalı süreçte ise borçlu idare ihale için ilk önce ön yeterlilik kriterlerini ilan eder ve firmaların bu kriterlerden teknik, finansal ve yönetsel yeterliliklerine ilişkin incelemelerde bulunmaktadır. Bu aşamayı geçip uygun görülen teklif sahipleri fiyat teklifi vermeleri için davet edilmekte ve fiyat teklifleri için ikinci aşamaya geçilmektedir. Aslında firmalarda aranan yeterlik kriterleri ve istenen belgeler açısından tek aşamalı ve iki aşamalı prosedür arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır. Her iki prosedürde de ihale aşamasında Dünya Bankası'nın yayınlamış olduğu aynı standart ihale dokümanlarını uygulamakta ve kullanılmaktadır.

- i) **Ön yeterlik;** Ön yeterlilik kriteri spesifik olan yüksek maliyetli büyük ve karmaşık işlerde kullanılmaktadır. Ön yeterlik prosedürünün uygulanacağı projelerde toplam ihale süresi 16 ile 20 ay arasında zaman almaktadır. Tek aşamalı prosedürde ise bu süre biraz daha kısalarak 8 ile 12 aya inmektedir. Bu nedenle, uygulanacak projenin ivediliğine göre yeterlilik kriterleri değişmektedir. Eğer süre kısıtlı ve yeterli zaman yok ise ICB prosedürü tek aşamalı olarak uygulanmaktadır.

Dünya bankası projelerinin uygulanması aşamasında sözleşme kullanılmaktadır. Kullanılan en yaygın sözleşme türleri; götürü, birim fiyat, maliyet artı kar veya bunların birleşimleridir. Yüksek risk taşıyan ve maliyeti doğrudan tahmin edilemeyen özel projelerde maliyet artı kar sözleşmeleri kullanılmaktadır. Buna ek olarak özel projelerde anahtar teslimi sözleşme türü de kullanılabilir. Diğer yandan büyük projelerde işler, sınıflandırılarak benzer sözleşme paketlerine ayrılabilir. Çünkü bir projede uygulanması gereken birden fazla yöntem kullanacağı için paket yönteminin kullanılması daha avantajlı olmaktadır. Bu durumda

firmalar yeterliklerine göre bir (slice) veya birden fazla (package) sözleşme paketi için teklif verebilmektedirler. Bütün teklifler eşzamanlı olarak, aynı teslim tarihinde kabul edilir, açılır ve değerlendirilir. (TheWorld Bank, 1997, 2001)

Dünya Bankası standart dokümanlarında, ön yeterliliği; ihale makamı tarafından, bir sözleşmeyi üstlenecek firmaları teklif vermeye davet etmeden önce, firmaların uygunluğunun değerlendirilmesi süreci olarak adlandırmaktadır. Bu değerlendirmede sadece iş tipinde uygun tecrübeye ve yapım teknolojisine sahip, finansal ve yönetsel özellikleri olan, firma veya firma grupları belirlemekte ve sadece ön yeterlik koşullarını sağlayan firmalar teklif vermeye davet edilmektedir. Ön yeterlik prosedürün de süreç, dört ana aşamada gelişmektedir:

- a) İlan ve ön yeterlik daveti: Faydacı idare, Dünya Bankası'nın standart formatına uygun olarak hazırladığı Ön Yeterlik Davetini potansiyel katılımcılara ilan etmektedir.
- b) Ön yeterlik dokümanlarının hazırlanması ve yayınlanması: Ön yeterlilik dokümanları hazırlanırken Dünya Bankası kendi yayınladığı standart ön yeterlik dokümanının kullanılmasını zorunlu kılmaktadır.
- c) Başvuru hazırlığı ve teslimi: Ön yeterlik dosyasını alan firma, başvuruyu hazırlamak ve teslim etmekle yükümlüdür. Bu süre zarfında, idare, firmaların açıklama standarda uygun dosyanın hazırlanması için gelen taleplere zamanında cevap vermek ve gerektiğinde ön yeterlik dokümanlarında düzeltme/değişiklik yapmaktan sorumludur.
- d) Başvuruların değerlendirilmesi: Katılımcıların ön yeterliliği başvurularının değerlendirilmesinde Dünya Bankası borçlu idareyi sorumlu tutmaktadır. İdare ön yeterlik kriterlerine uymayan veya eksik bir dokümanı olan başvuruları reddetme hakkına sahiptir. Ayrıca değerlendirme aşamasında idare, katılımcıların teklifleri ile ilgili herhangi bir açıklama talep edebilmektedir. Açıklama isteği ve cevabı yazılı olarak yapılmaktadır ve idarenin açıklama isteğindeki tarih ve sürede cevap vermeyen firmaların teklifi reddedilebilmektedir. Ön

yeterlik başvurularını değerlendirilmesinde Dünya Bankası'nın standart prosedür ve formları kullanılmaktadır (The World Bank, 2002).

ii) Yeterlik Kriterleri ve Başvuru Formları

Dünya Bankası'nın yüklenici olan firmalarda aradığı yeterlik kriterli ve buna yönelik olarak şirketlerin hazırlamakla yükümlü olduğu başvuru formları dört ana başlıkta özetlenmektedir:

- a) **Seçilebilirlik Kriterleri:** Kısaca, bütün herkes, teklif sahibi, alt yükleniciler de dahil olmak üzere, bu kriterlere sahip olmalıdır.
- b) **Hükümlerine Uyulmamış Geçmiş Sözleşmeler:** Geçmiş dönemlerde benzer projelerde sözleşme şartlarına uyulmamış bir durum var veya süresinde işin bitirilip bitirilmediğini araştırmaya tabi tutmaktadır, 5 yıl zarfında başarısız sözleşmeler hakkında bilgi verilmesidir

Devam Eden Davalar: Askıda olan davalar için idare, firmanın net varlıklarının belirli bir oranda sınır koymaktadır.

c) Finansal Durum

Finansal Performans: Teklifi yapan şirket, belirlenmiş süre içerisinde; karlılığını, nakit akışını, finansal durumunu, denetlenmiş bilançosunun ve diğer tüm kabul edilebilecek finansal beyanatlarını göstermekle yükümlüdür. Bu süre zarfı, genellikle 5 senedir, lakin özel durumlarda 3 seneye kadar indirilebilir.

Ortalama Yıllık İş Hacmi: Firmalar, son 5 senede, yıllık ciroları hakkında beyanda bulunmakla yükümlüdür. Burada kuruş şudur: yıllık inşaat cirolarının ortalaması, ihale dosyasında beyan edilen miktardan az olmamalıdır.

d) Deneyim

İş deneyimi ihaleye giren aday veya isteklinin benzer iş tecrübesini araştırmaktır. Deneyim iki başlıktan oluşmaktadır.

Genel İnşaat Deneyimi: Firmalardan son 5 veya 3 yıl içinde yüklenici, altyüklenici veya inşaat yöneticisi olarak üstlenilen inşaat sözleşmeleri ile ilgili olarak bilgiler istenmektedir. Bilgilere ek olarak söz konusu işleri başarıyla bitirdiğini kanıtlayan iş bitirme belgeleri ve devam eden işlerle ilgili iş alındı belgeleri de istenmektedir.

Özel İnşaat İşleri Deneyimi: İhale konusu işle ilgili olarak aynı özellik ve güçlükte, idare tarafından ihale dosyasında belirtilen sürede, miktarda ve sayıda teklif sahibi firmanın gerçekleştirmiş olduğu sözleşmeler hakkında bilgi, işin bitiş tarihi, üstlenilen görev, toplam sözleşme miktarı, JV ise sözleşme miktarı içindeki payı, işverenin adı, adresi ve irtibat numaraları istenmektedir. (The World Bank, 2002)

iii) İhale Prosedürü

İdare ön yeterlik süreci tamamlandıktan sonra, yeterlik koşullarını sağlayan firmalara ihaleye davet formu gönderilerek teklif vermeye davet eder. Yukarıda bahsettiğimiz belli istekliler arasında yapılan ihale değil ise ön yeterlik prosedürü uygulamaya gerek kalmadan ihaleye davet formu uluslararası alanda ilan edilerek ihale duyurusu yapılmaktadır.

İhale prosedürü sürecinde İdare ihale dosyasını hazırlar, Banka'nın onayına sunar, gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra ihaleye davet duyurusu yapılır. Bundan sonraki süreçte firmalara tekliflerini hazırlaması ve teslim etmesi için zaman verilir, daha sonra teklifler değerlendirilerek, Banka'nın onayı alınır ve ihale sonucu bütün katılımcılara duyurulur. Dünya Bankası'nın standart dokümanlarına göre hazırlanan ihale dosyasının içeriği aşağıdaki gibidir:

1. Teklif vermeye davet mektubu
2. Katılımcılara talimatlar
3. İhale verileri

4. Genel sözleşme koşulları
5. Özel koşullar
6. Teknik şartname
7. Teklif formu, teklif eki ve teklif teminatı
8. Keşif özeti
9. Anlaşma formu, kesin teminat formu, avans ödemesi için banka garantisi formu
10. Projeler
11. Yeterlik kriterleri
12. Uyuşmazlık çözüm prosedürü
13. Seçilebilir ülkeler

Dünya Bankası'nın hazırladığı standart bir formda, katılımcılara uyulması gereken konularla ilgili talimatlar bölümünde firmaların tekliflerini hazırlayabilmeleri için gerekli genel koşulları hakkında bilgi verilmekte ve bu form idare tarafından değişiklik yapılmadan kullanılmaktadır. İhale özel koşulları ise idare tarafından ihale verileri formunda belirtilmektedir.

Dünya Bankası ihalelerinde tüm dünyada uygulanan ve standart haline dönüşmüş olan FIDIC sistemi kullanılmaktadır. Genel ve özel sözleşme koşulları bölümü FIDIC şartnamelerine göre hazırlanmaktadır. Teknik şartname, keşif özeti ve projeler ise idarenin hazırladığı ilave olarak ihale dosyasına eklediği dokümanlardır.

Tek aşamalı prosedürün ihale sürecinde firmaların bütün bilgi ve belgeleri istenmektedir. İki aşamalı prosedürde ise firmalardan yakın zamana dönük finansal durum, hukuk davaları ve iş hacmi gibi ön yeterlilik başvurusunda verilen bilgilerin güncellenmesi istenir.

Firma idareden ihale dosyasını aldıktan sonra son teslim tarihi 28 gün öncesine kadar soru sorma hakkına sahiptir. Firmanın sormuş olduğu soruların yanıtlarını ihale dosyası alan bütün firmalara gönderir. İdare tekliflerin son teslim tarihini geçmemek kaydıyla herhangi bir zamanda, zeyilname yayınlamak ihale dokümanlarında değişiklik yapabilir. Firmaların bu zeyilnameyi aldıklarına dair onay vermeleri gerekmektedir. Zeyilname yayımlandıktan sonra gerekirse tekliflerin son teslim tarihi uzatılmaktadır. Teklif hazırlık süresi projenin özelliğine göre ihaleye

davet tarihinden itibaren en az 6 hafta olup, bu süre çok büyük ve karmaşık işlerde 12 haftaya çıkabilmektedir.

Teklif sahipleri, ihale dosyasında belirtilen koşullara bağlı olarak eğer isterlerse herhangi bir Dünya Bankası üyesi ülkenin para biriminde tekliflerini verebilmektedirler. Buradaki ön koşul teklif verilen paranın Dünya Bankası'nın üye ülkelerinden birinin para birimi olabilir. Farklı para birimlerinde teklif verilmesi durumunda ise en fazla yine üye olan ülkelerin paralarından 3 para birimi kullanılabilir. Fiyatlar karşılaştırılırken ise idare belirlenen kur üzerinden tek bir para birimine dönüştürülebilir. Diğer yandan Teklif sahipleri fiyatlarını oluştururken keşif özetinde yer alan bütün iş kalemlerini eksiksiz fiyatlandırmaları gerekmektedir. Eğer ki, bazı kalemlerin fiyatı belirtilmemişse, bunlar hakkında varsayımda bulunarak ödeme yapılmaz. Sözleşme eğer ki, 18 aydan daha uzun, meydana gelebilecek değişimler için formülün üretilmesi ve bunun teklifte belirtilmesi gereklidir. Ek olarak, teklif ile birlikte teslim edilecek olan tekli teminatı, usullere uygun hazırlanmış olmalıdır. Teminat teklif fiyatının yaklaşık %2'si olup, teklif geçerlilik süresinden sonra 28 gün geçerli olması gerekmektedir.

Tekliflerin verildiği tarihten itibaren ihale dosyasında istenen süre kadar geçerli olması gerekmektedir. Bu süre genellikle 90 gün olup, 182 günü geçmeyecek şekilde düzenlenmektedir. Olağanüstü durumlarda idare teklif geçerlilik süresi dolmadan önce firmalardan tekliflerinin geçerlilik süresini uzatmalarını isteyebilir. Ancak 60 günden fazla uzatılması için Dünya Bankası'nın onayı alınması gerekmektedir.

İhale dosyasında belirtilen koşullar dışında teklifin geri çekilmesi durumunda, teklifte aritmetik hata olması durumunda ihale dosyasında belirtilen koşullara göre firmanın teklifini düzeltmeyi kabul etmediği durumlarda ve işi aldığı anda anlaşmanın imzalanmasını veya gerekli kesin teminatı istenen süre içinde sağlanmadığında firmalar teklif teminatı kaybedilmektedir.

Teklif dosyası teslim edilirken, teklif sahibi adına yetkili kişi veya kişilerce imzalanmış olması ayrıca her sayfa ve eklerin paraflanması gerekmektedir. Orijinal ve kopya dosyaların belirtilerek ayrı ayrı kaşelenmesi daha sonra tekrar bir dış zarf

içine konularak yine kaşeli olarak teslim edilmesi gerekmektedir. Bu iç ve dış zarfların ihale dosyasında belirtilen idarenin adresi, ihale numarası ve adı, “teklif açılma tarihinden önce açılmayacaktır” uyarısını bulundurması gerekmektedir. Geç teslim edilen teklifler açılmadan geri gönderilmektedir. Teklifler teslim edildikten sonra son teslim tarihine kadar teklif sahiplerinin tekliflerini değiştirmelerine veya geri çekmelerine izin verilmektedir. Ancak geri çekildikten sonra tekrar teslim edilen tekliflerin iç ve dış zarflarında “değişiklik” ifadesini taşıması gerekmektedir. (TheWorldBank, 2000; 2005)

Teklifler teslim edildikten sonra, süreci değerlendirme aşaması izler. Teklifler, belirtilen tarihlerde, temsilcilerin önünde açılır ve teklifi götüröenlerin kayıt tutanaklarının imzalaması istenir. Aşağıdaki kontrol listesinin doldurulması her açılış için zorunludur:

1. Teklifin dış zarfı kaşelenmiş mi?
2. Teklif formu doldurulmuş ve imzalanmış mı?
3. Teklifin geçerlilik süresi nedir?
4. İmza sirküleri (var ise vekâletname) eklenmiş mi?
5. Teklif teminatının miktarı nedir?
6. Teklif açılma tarihinden önce teklifte değişiklik yapılmış mı?
7. Alternatif teklif verilmiş mi?
8. Herhangi bir indirim teklifi var mı?
9. Teklif fiyatı nedir?

Geç teslim edilmemiş hiç bir teklif geri çevrilmez. Tekliflerin açılmasından sonra, değerlendirme aşamasına geçmeden önce, idare, tekliflerin; Dünya Bankası tarafından koyulan seçilebilirlik kriterlerine uygunluğunu, ihaledeki dokümanların kuralları sağlayıp sağlamadığını, imzaların uygunluğunu vb. inceler. Sorunlu olanlar değerlendir aşamasına geçemez. Tekliflerin açılmasından sonra, herhangi bir düzeltme yapmak mümkün olmamaktadır.

2.2. Avrupa Yatırım Bankası

Avrupa Yatırım Bankasının yeterlik kriterlerini incelemeyen önce Avrupa Birliği ve Avrupa Birliği'nden proje finansmanı mantığı hakkında biraz bilgi vermekte fayda vardır.

2.2.1. Avrupa Birliği'nin Yapısı

Avrupa Birliği (AB), Kömür ve Çelik topluluğu adı altında oluşan ve malların serbest dolaşımıyla başlayan süreç zaman içinde önce ekonomik işbirliği sonrada siyasi birlik olarak son yarım asırdır genişlemeye devam etmektedir. 1993 senesinde, Maastricht Antlaşması yürürlüğe girdikten sonra, Avrupa Ekonomik Topluluđu yeni faaliyet alanlarına ve görevlere kavuşmuştur. Dünyanın nominal gayrisafi yurtiçi hasılatının, aşağı yukarı, %30 lük bir kısmı, 500 milyonluk, bir nüfusa sahip AB'den meydana gelmektedir.

AB'nin kamu ihale politikasının ve mevzuat uygulamalarının dayanağını, 1957 tarihli Roma Anlaşması oluşturmaktadır. Bu anlaşma vatandaşlığa bağlı olarak ayırmadandık, mal ve hizmet seçimi kısıtlamaları yasalarını yasaklayan ilk kamu ihale kurallarını oluşturmaktadır. Dolayısıyla AB'de kamu alımları düzenlemeleri esin kaynağını Roma Anlaşması'ndan almaktadır. Roma Anlaşması'nda bağlı olarak açıklık, saydamlık, rekabet ve eşitliği içeren genel kriterler belirlenerek bu doğrultuda şekillenmiştir. Malların serbest dolaşımı, serbest yerleşim, hizmet sunumunda serbestlik ve rekabetin korunması AB'nin belirleyici ilkelerindedir. Bu çerçevede, AB üyesi ülkelerin merkezi ve yerel seviyede bütün kamu kurumları, devlet işletmeleri, özel ve ayrıcalıklı hak verilmiş bütün kuruluşları hiçbir fark gözetmeksizin bu ilkelere uymak zorundadır.

Kamu ihalelerinin gerçek rekabete açılmasını öngören programın ilkeleri de, Roma Anlaşması'nın 2'nci maddesinde yer alan ortak (tek) pazar kavramına dayanmaktadır. Bu maddede Topluluđun ortak amacını, ortak bir pazar kurmak; Topluluđun bütünü içindeki faaliyetlerin uyumlu, dengeli ve sürdürülebilir bir şekilde geliştirilmesini sağlamak; yüksek seviyeli bir istihdam ve sosyal koruma ile sürdürülebilir ve enflasyonist olmayan bir büyümeyi gerçekleştirmek; yüksek dereceli rekabet ve ekonomik bütünleşme ile hayat standartları ve kalitesini

arttırmak; üye devletlerarasında ekonomik ve sosyal bütünleşmenin ve işbirliğinin geliştirilmesini sağlamak oluşturmaktadır.

2.2.2. AB’de Proje Finansmanı

AB’nin mali yardımlar programı, Birliğin girişimde bulunacağı ortak politikalarda finansman sağlanması için oluşturulmuştur. Finansman sağlanacak olan bu politikalara; tarım politikası, bölgesel kalkınma politikası, sanayi, KOBİ politikaları, araştırma, çevre, ulaştırma gibi örnek olarak verilebilir. Birlik, söz konusu amaçlarına hizmet eden ve önemli bir araç olarak işlev gören mali yardımlarla, üye ve üye olmayan ülkelere hibe veya kredi şeklinde önemli miktarlarda kaynak aktarmaktadır.

Ayrıca üye ülkelere yapılacak olan mali yardımlar, Birliğin bütçesinin yapısal harcamaları ve tarım harcamaları gibi alt kalemlerden sağlanmaktadır. Burada söz konusun olan amaç üye ülkeler arasındaki ekonomik ve bölgesel kalkınmışlık farklarının giderilmesidir. Birliğin Bütçe harcamalarının % 80 civarındaki bir kısmını oluşturan yapısal harcamalar ve tarımsal harcamalar, bizzat üye ülkelerin yönetimleri tarafından idare edilmekte ve dağıtılmaktadır.

Birliğin bugüne kadar genişleme ve derinleşme çalışmalarında başarılı bir politika kaydettiği görülmektedir. Dolayısıyla politikaların başarısı mali yardımların çeşitliliğini ve önemi daha da artırmıştır. AB fonları günümüzde mevcut olan 11 büyük uluslararası fonlardan biri olup, kalkınma projelerinin fonlanmasında pazarda 100 milyar dolarlık bir rakamla pazarda üst sıralarda yer almakta ve çeşitlilik olarak 322 farklı kalkınma planı ile bu faaliyetini yürütmektedir. Dünyada 100.000, AB ülkelerinde 40.000 kadar proje yönetim danışmanı, Dünyada toplam 20.000, Avrupa’da 10.000 kadar danışmanlık firması AB çatısı altında çalışmaktadır (Yalçıneli, 2010).

AB, uygulamakta olduğu dışa yönelik proje finansmanını aşağıdaki yöntemler aracılığıyla yapmaktadır:

İhaleler: Bütünüyle AB kurumları tarafından tanımlanmış işler için

düzenlenen finansman programlarıdır.

Krediler: Genellikle kamu kurumlarına kalkınma amaçlı yerel ve bölgesel yönetimlere AB standartlarının oluşturulması ve gerekli düzenin sağlanması için, maliyeti yüksek bireysel olarak karşılanamayan projeler için (altyapı yatırımları gibi) Avrupa Yatırım Bankası (AYB) ve Avrupa Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Bankası'nın desteklediği ve düşük faizli kredilerdir.

AYB, AB'nin temel finansman kuruluşudur, kamu ve özel sektör kuruluş ve kurumlarına uzun vadeli finansman yaratmakta, politik ve kalkınma hedeflerinin hayata geçirilmesinde öncü bir rol üstlenmektedir.

AYB ticari bankalardan farklı olarak kar güdüsü ile hareket etmemekte, Birliğin amaç ve hedeflerine uygun olarak sanayi, ulaştırma, haberleşme, enerji, tarım ve hizmet sektörlerine kaynak yaratmaktadır. Bankanın sermayesini ise Birliğe üye olan ülkeler oluşturmaktadır.

2.2.3. Proje Döngüsü Yönetimi

AB'nin proje döngüsü yönetimi, Avrupa Birliği bünyesinde yer alan finansman kurumlardan kredi talepleri için oluşturulmuş, değişik ülkeler ve uluslararası Kurumlar da bu sistemi kendi koşullarına uyarlayarak zaman içinde geliştirmiş ve karar alma süreçlerinde bu sistemi standart hale getirmişlerdir. AB proje döngüsü, sözünü ettiğimiz ülkeler ve kurumlarla sınırlı kalmayıp, çeşitli teknik yardım ve kalkınma işbirliği kuruluşları tarafından da zamanla uygulanır hale gelmiştir. (Albayrak, 2009: 327).

AB proje döngüsü yönetiminde “bütünsel yaklaşım” adı altında projenin ilk aşaması olan fikirden başlayıp projenin tamamlanması izleyen döneme kadar geçen tüm proje döngüsü aşamalarını içermektedir. Bütünsel Yaklaşımına göre; öncelikli faktörlerin ele alınması, karar vericiler, uygulayıcılar ve projeden fayda sağlayanların katılımı ile uygulanacak olan projenin başarısı ve sürdürülebilirliğini sağlamaktır.

Bu yaklaşımda proje döngüsü yönetimi süreci altı aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar aşağıda sıralanmaktadır (CEC, 1993):

a) **Yol Gösterici Programlama:** Bu aşamada izlenecek olan strateji proje yapan kurumun proje çalışmalarını esas alarak makro planların yapılmasıdır. AB'nin öncelikleri dikkate alınarak ulusal ve sektörel düzeyde yapılan durum analizleri, sonucunda kalkınma için kurumsal hedef ve politikalar ile bu hedef ve politikalara ulaşmayı sağlayabilecek ihtiyaçlar belirlenerek plan ve programlar oluşturulur.

b) **Projenin Fikrinin Oluşturulması:** Bu aşamada proje fikirleri ve diğer kalkınmaya dönük eylemler belirlenir ve proje fikirlerinin amaçları, sonuçları ve işlemleri ve alternatifleri değerlendirilerek aralarından seçim yapılır. Bu seçim sürecinde projeden yararlanacak olan hedef kitlenin ihtiyaçları dikkate alınarak projenin olası sorunları ve potansiyelleri değerlendirilir (Albayrak, 2009: 328).

c) **Projenin Hazırlanması ve Analizi:** Bu aşamada seçilmiş proje fikirleri artık uygulamaya dönük proje planları haline getirilir. Proje fikrini ayrıntılı olarak şekillendirilmesinde yine tüm paydaşların, projeden yararlanacak olan hedef kitlenin ve diğer etkilenen tarafların, katılımına önem verilmektedir. Ardından projenin yapılabilirliği ve sürdürülebilirliği (uzun vadede fayda sağlayıp sağlayamayacağı) analiz edilir ve analiz sonucunda proje ile ilgili karar verilir ve finansman aranması konusun da karar verilir (CEC, 1999a).

d) **Projenin Finansmanı:** Finansman aşamasında fon sağlayacak olan kurum projeyi inceleyerek finansman sağlama konusunda karar verir. Olumlu değerlendirilen projeler için fon sağlayan kurum ile ilgili ülke uygulama alternatifleri konusunda uzlaşmaya varır ve bu uzlaşmayı yasal bir rapor haline getirirler. Bu raporda da projenin nasıl fonlanacağı ve uygulanacağı yer alır (CEC, 1999a).

e) **Uygulama:** Uygulama aşamasında proje artık hayata geçirilmeye hazırdır. Bu aşamada teknik yardım, tedarik veya yapım faaliyetleri için ihaleye çıkılmasına gerek duyulabilir. Projenin hedef kitlesi ve yarar sağlanacak tarafların görüşleri alınarak projenin planlanan hedeflere doğru başarılı bir şekilde ilerleyip

ilerlemediği proje yönetimi tarafından izlenir.

f) Uygulama Sonrası Denetim ve Değerlendirme: Değerlendirme aşamasında fon sağlayana kurum ile fondan yararlanan ülke, projeyi değerlendirerek başarıyı ölçer ve yapılan çalışmalardan bazı yorumlar çıkarır. Bu aşamada yapılan değerlendirmenin iki temel amacı vardır;

- Projeye yaratılmak istenen etkiler, verimlilik, mal ve hizmet üretimi, ulaşılmak istenen amaç ve hedef grupları gibi kriterler açısından değerlendirilir
- Sonraki dönemlerde kuruluşun plan ve programlarının hazırlanması ile benzer ya da farklı proje uygulamalar için alt yapı oluşturulmasıdır..

2.2.4. İhale Usulleri

Avrupa Birliği Konseyi'nce uygulanacak kurallar, Konseyin kabul etmiş olduğu uygulama şartlarına göre uygulanmaktadır. Yalnızca ihaleye çıkan kurum, ihale türü ile ilgili detaylı bir açıklama yapmalıdır.

İhale usulleri:

İhale usulleri ihaleler ile ilgili yapılacak olan detaylar yer almaktadır. Buna usuller;

- İhaleye konu olan işle ilgili ve ihaleye girmek isteyen herkesin teklif verebileceği “açık ihale usulü” ,
- Sadece ihaleyi açan kurum tarafından davet edilen firmaların teklif mektubu verebileceği “belli istekliler arasında ihale usulü”,
- İhaleyi açan kurumun, ilan yaparak veya ilan yapmaksızın ihaleye davet ettiği bir veya birden fazla firma ile ihale şartları konusunda doğrudan doğruya pazarlık yaptığı “pazarlık usulü ”dür.

İdareler yapılan ihale türü ayrımı olmaksızın bütün ihale usullerinde, ihalenin sonuçlanmasının ardından yazılı bir rapor hazırlamak zorunlulukları vardır. Hazırlanacak olan bu raporda ihale merciin açık adresi, ihale sözleşmesinin konusu, ihalenin değerini, ihaleye girenlerin yeterlilik kriterlerinin kabul edilmesinin gerekçeleri, reddedilen kurum ya da kuruluşların red gerekçeleri açık bir şekilde

belirtilir. Buradaki amaç aslında ihalenin şeffaflığının gösterilmesidir. Fakat sadece pazarlık usulü için geçerli olan, bu usulü seçmenin gerekçeleri ilgili kriter belirtilerek açıklanır.

2.2.5. İsteklilerin Seçimi ve Yeterlik Kriterleri

Yukarıda bahsettiğimiz gibi ihaleye katılmak için isteklilerin bir takım şartlara uyması gerekmektedir. Bu şartlar Dünya Bankası ve AB tarafından açıklanmıştır. Bu bölümde AB’de geçerli olan yeterlilik kriterleri açıklanacaktır. Bu yeterlilik kriterleri 3 alt başlık halinde sıralanmıştır.

a) Mali ve ekonomik yeterliğe ilişkin olarak

İhaleye katılacak olan isteklilerden bir takım mali ve ekonomik yeterliliğe ilişkin belgeler istenmektedir. Bu belgeler;

- Bankalardan temin edilecek olan belgeler,
- İsteklinin bilançosu veya gerekli görülen bölümleri veya eşdeğer olan belgeleri,
- Son üç mali yıla ait iş hacmini gösteren belgeler (toplam cirosu veya ihale konusu iş ile ilgili taahhüdü altındaki veya bitirdiği iş miktarını gösteren belgeler),

b) Teknik yeterliğe ilişkin olarak; Yapım işlerinde;

Yapım işlerinde teknik yeterliliğe ilişkin istenen belgeler;

- Başta işi yürütecek olan kişi ya da kişiler olmak üzere yüklenicinin yönetim kadrosunun eğitim durumu ve mesleki niteliklerini gösteren belgeler,
- İhale konusu iş veya yakın işler için son beş yıl içerisinde gerçekleştirdiği işlerin listesini gösteren belgeler,
- İşin yürütülmesi için yüklenicinin sahip olduğu araçlar, tesis ve teknik teçhizata ilişkin belgeler,

Direktifler/Kurallar; Konsey ihaleye katılmak isteyen herhangi bir istekliden, şirket kuruluşunu yaptığı üye devletin hukukuna göre mesleki ya da ticari faaliyet belgesi verebilecek kuruluşların listesini talep eder. Birçok üye devlette mevcut olan bu yükleniciler listesinde kayıtlı olması, yüklenicilerin yeterliklerini, idarelere, hatta diğer üye devletlerin idarelerine karşı

ispatlamasında kullanılır.

ii) İhale Dışı Bırakılma Nedenleri

İhaleye katılanlar veya ihaleyi kazanmış olanlar aşağıda belirtilen koşulları taşıyorlarsa ihale süreci dışında bırakılırlar. Bu koşulları taşımasına rağmen ihaleye giren veya yanlış beyan ile ihaleyi kazanan kişiler ve firmalar için ağır idari para ceza müeyyideleri uygulanır (teminat üzerinden).

- İflas etmiş veya tasfiye halinde bulunan, işleri mahkeme tarafından yönetilen, iflas anlaşması ilan eden, ticari faaliyetlerini askıya almış veya Türk kanunlarına göre benzer durumda olan,
 - Hakkında mesleğe ilişkin bir suç için kesinleşmiş bir hüküm bulunan,
 - Görevi kötüye kullanmaktan suçlu bulunmuş olan,
 - Sosyal güvenlik katkıları veya vergi ödeme konusundaki yükümlülüklerini yerine getirmeyen,
- Dolandırıcılık, rüşvet, suç örgütüne üye olmaktan hüküm alan gerçek ve tüzel kişiler ihale sürecinin dışında bırakılırlar.

Bunların yanı sıra ihale sürecinde;

 - İhaleye katılan ve ihaleyi kazananlar arasında çıkar ilişkisi varsa
 - Sözleşme Makamı' nın (MFİB) talep ettiği ve ihaleye giriş için şart teşkil eden bilgiler konusunda yanlış beyan verilmiş veya istenen bilgileri sağlanmamışsa,
- İhaleyi kazanan firma, ihale dışı bırakma nedenlerinin birini taşıyorsa, sözleşme yapılmamaktadır.

Sözleşme makamı ihaleye giren isteklilerin yanlış beyanda bulunmasına karşı MFİB öncelikle isteklinin ya da firmanın ihale siciline ilişkin gerekli incelemeyi yapar. Bu inceleme sonucunda yanlış beyanda bulunanlar, yolsuzluk ve dolandırıcılık yapanlar, esaslı hata yapanlara ceza olarak ihalenin tahmin edilen bedelinin %2-%10'u arasında para cezası uygulanır. Ayrıca ihaleye girecek olan

kuruluş şirketler birliği veya ortaklık, tüm ortak taşeron firmalar da yukarıda belirttiğimiz şartları taşımak zorundadır.

Yukarıda saydığımız şartların bir kısmının teklif bir kısmının ise sözleşme aşamasında belgelenmesi gerekmektedir.

2.3. Türkiye’de ki Uygulama

Yeterlik yöntemleri, ihalelerde ihale tarihine göre uygulandığı zamana bağlı olarak ihale öncesi ve ihale sırasında olmak üzere iki çeşittir. Bu bağlamda yeterlik yöntemleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda “Ön Yeterlik” ve “Yeterlik” olarak başlıklandırılmıştır. (4734 sayılı Kanun, 2003). Aşağıda bu yöntemlerin uygulamaları ile ilgili geniş bir özet yapılacaktır.

2.3.1. 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu

Türkiye’de kamu ihale kanunu 1984 yılında 2886 sayılı kanun olarak yürürlüğe girmiştir. 2886 Sayılı Devlet İhale Kanununun günümüzün değişen ve gelişen ihtiyaçlarına cevap verememesi, tüm kuruluşları kapsamaması; AB ve diğer uluslararası kuruluşların ihale mevzuatına uygun olmaması gibi nedenlerle yeni bir ihale kanununa ihtiyaç duyulmuş ve 1992 yılında ihale mevzuatında revizyon çalışmalarına başlanmıştır.

Yapılan çalışmalar sonucunda, Mart 2002 tarihinde kabul edilen 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu 1 Ocak 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Kanunun amacı, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veya kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemektir. Ayrıca bu kanunun kamu kurum ve kuruluşlarının kullanımlarında bulunan her türlü kaynaktan yapacakları ihalelerde tek bir yasal düzenlemeye tâbi olmaları ve uygulama birliği sağlamak, amaçları arasındadır.

Ayrıca Adalet Bakanlığına bağlı ceza infaz kurumları, tutukevleri iş yurtları kurumları, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı huzurevleri ve yetiştirme yurtları, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı üretim yapan okullar ve merkezler, Tarım ve Köy işleri Bakanlığına bağlı enstitü ve üretim istasyonları ile Başbakanlık Basımevi işletmesi tarafından bizzat üretilen mal ve hizmetler için anılan kuruluşlardan, Devlet Malzeme Ofisi Ana Statüsünde yer alan mal ve malzemeler için Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğünden, yük, yolcu veya liman hizmetleri için Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğünden, akaryakıt ve taşıt için Tasfiye İşleri Döner Sermaye İşletmeleri Genel Müdürlüğünden yapacakları alımlar bu kanun kapsamına giren kuruluşlar arasındadır. Bu kuruluşların yanı sıra, ulusal araştırma ve geliştirme kurumlarının yürüttüğü ve desteklediği araştırma ve geliştirme projelerinde kullanılacak olan hizmet alımları ve mallar da bu kanunun kapsamındadır.

Kamu kurum ve kuruluşlarının kullanımlarında bulunan her türlü kaynaktan yapacakları ihalelerde tek bir yasal düzenlemeye tâbi olmaları, tahmini bedel baz alınarak indirim yapılmak suretiyle ihaleye çıkılması yerine, işlerin istekliler tarafından piyasa rayiçlerine uygun fiyatlara göre tespit edilmesi ve teklif edilen gerçekçi bedeller üzerinden ihale edilmesi amaçlanmıştır.

İhale komisyonu, biri başkan olmak üzere, ikisinin ihale konusu işin uzmanı olması şartıyla, ilgili idare personelinen en az dört kişinin, genel ve özel bütçeli kuruluşlarda mali hizmetler biriminden bir memurun, diğerlerinde ise muhasebe veya malî işlerden sorumlu bir personelin katılımıyla kurulacak en az beş ve tek sayıda kişiden oluşan ihale komisyonunu, yedek üyeler de dahil olmak üzere görevlendirir.

Eğer ki, ihaleyi gerçekleştiren idaredaki nitelik personel sayısı yetersiz ise, bu kanuna dahil idarelerden üye seçilerek, komisyona dahil edilebilir.

Gerekli incelemelerin yapılmasını garanti altına almak adına, ihale işlem dosyasından bir örnek de, davet veya ilan yayınlandıktan sonraki üç gün içerisinde, komisyon üyelerine takdim edilir.

Diğer yandan kamu kurumlarında her yıl belirlenen bir limite kadar ihale yapmadan teklif alınarak bazı işler yaptırılabilir ve bu değere *eşik değer* denir. 2010 yılında kullanılacak olan eşik değerler aşağıda belirtilmiştir;

Mal ve Hizmet alımlarında: 642.299,00-TL

Yapım İşlerinde: 23.551.044,00-TL

Pazarlık: 116.795,00-TL.

Doğrudan Temin: 35.037,00-TL.

Doğrudan temin için belirlenen bu limit Bilimsel Araştırma Projeleri için (BAP) biriminde 3 katı olarak uygulanır. Bu limitler her yılın ikinci ayında güncellenir.

Hizmet ve mal alımları ile başlayarak, yapım işlerinin ihalesine başlanmadan önce, piyasada fiyat araştırması yapılarak katma değer vergisi hariç olmak üzere aşağı yukarı bir maliyet belirlenir ve dayanaklarıyla birlikte bir hesap cetvelinde gösterilir. Bunun sorumluluğu iradededir. Yaklaşık maliyete ihale ilanlarında yer verilmez, isteklilere veya ihale süreci ile resmi ilişkisi olmayan diğer kişilere açıklanmaz.

2.3.2. İhaleye Katılımda Yeterlik Kuralları

İhaleye katılacak isteklilerden, yukarıdaki bölümlerinde bahsettiğimiz Dünya Bankası ve AB gibi birtakım kriterler istenmekte ve buna yeterlilik kriteri denilmektedir. Bu kriterler arasında Mesleki ve Teknik ve Ekonomik ve Mali Yeterlik kriterleri bulunur.

i) Ekonomik ve Mali Yeterlik Kriterinin Belirlenmesi için;

Ekonomik ve mali yeterliğin belirlenmesine ilişkin kriterler, aşağıda belirtilen belgelerin idareye sunulması ile son bulur.

- Bankalardan Teminat Mektubu,
- İsteklinin Bilançosu ve Eşdeğer Belgeleri,
- İsteklinin İş Hacmini Gösteren Belgeler,

ii) Mesleki ve Teknik Yeterlik Kriterinin Belirlenmesi için;

Mesleki ve Teknik Yeterliğin belirlenmesi için aşağıdaki belgelerin sunulması gerekmektedir.

- İsteklinin mesleki faaliyetini sürdürdüğünü ve teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren belgeler

- İş deneyim belgeleri
- İsteklinin Organizasyon Yapısına ve Personel Durumuna İlişkin Belgeler

- Makine ve Diğer Ekipmana İlişkin Belgeler
- Kalite yönetim sistem belgesi ve çevre yönetim sistem belgesi

2.3.3. İhale Usulleri

Kamu ihaleleri yasasına göre 4 tür ihale usulü vardır,

- Açık İhale Usulü:** Bu usulde, bütün istekliler teklif verebilmektedir.
- Belli İstekliler Arasında İhale Usulü:** Bu usulde, ön yeterlilik değerlendirmesinden sonra, bazı istekliler davet edilir ve bu istekliler teklif verebilir. İş için uzmanlık veya yüksek teknoloji gerektirdiği durumlarda, hizmet ve mal alımları ile yapım işlerinin ihalesinde bu usule başvurulur.

Ayrıca bu usulde; eğer ki, teklif veren kişi sayısı üçten az ise veya ihaleye davet edilmeye hak kazanmış adaylar beşten az ise. İhaleye davet edilebilecek aday sayısının beşten az ise ihale iptal olur.

- Pazarlık Usulü:** Bu usul aşağıda belirlenen durumlarda yapılabilir:

- Belli istekliler arasında ihale usulü veya açık ihale usulüne başvuru ihaleler sonucunda teklif yapmanın olmaması,
- Doğal afetler, can veya mal kaybı tehlikesi, salgın hastalıklar, gibi beklenmeyen ve ani ya da idare tarafından önceden öngörülemeyen olayların ortaya çıkması üzerine ihalenin ivedi olarak yapılmasının zorunlu olması.
- Güvenlik ve savunma ile ilgili özel durumların ortaya çıkması durumunda ihalenin en kısa sürede yapılmasının zorunlu olması.

- İhale, araştırma/geliştirme sürecine ihtiyaç gösteren ve seri üretime konu olmayan nitelikte olması.

- İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin özgün nitelikte ve karmaşık olması nedeniyle teknik ve malî özelliklerinin gerekli olan nitelikte belirlenememesi.

Aşağıda belirtilen hallerde ihtiyaçların ilan yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulüne başvurulabilir.

- i. İhtiyacın sadece gerçek veya tüzel tek kişi tarafından karşılanabileceğinin tespit edilmesi,

- ii. Sadece gerçek veya tüzel tek kişinin ihtiyaç ile ilgili özel bir hakka sahip olması,

- iii. Mevcut mal, takım, teknoloji veya hizmetlerle uyumun ve standardizasyonun sağlanması için zorunlu olan mal ve hizmetlerin, esas sözleşmeye dayalı olarak düzenlenecek ve toplam süreleri üç yılı geçmeyecek sözleşmelerle ilk alım yapılan gerçek veya tüzel kişiden alınması,

- iv. Büyükşehir belediyesi sınırları dahilinde bulunan idarelerin (35.037.00-TL) diğer idarelerin (11.674.-TL) aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iâşeye ilişkin alımlar,

- v. İdarelerin ihtiyacına uygun taşınmaz mal alımı veya kiralanması,

- vi. Özelliğinden dolayı stoklama imkânı bulunmayan ve acil durumlarda kullanılacak olan ilaç, tıbbi sarf malzemeleri ile test ve tetkik sarf malzemesi alımları.

Doğrudan temin maddesine göre yapılacak olan alımlarda, ihale komisyonu kurma ve 10'uncu maddede sayılan yeterlik kurallarını arama zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu durumda yapılacak olan ihale yetkilisi görevlendirilerek kişi veya kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılarak ihtiyaçlar temin edilebilir.

iii) Kapalı Zarf İhale üslü: İhaleye giren firmaların tekliflerini bir kapalı zarf içerisinde ihale makamına sunduğu, ihale zamanında tekliflerin yer alan zarfların tek tek açılarak uygun olan teklifin değerlendirildiği ihale tipidir.

2.3.4. Tekliflerin Geçerlilik Süreleri

Her ihalede verilen tekliflerin bir geçerlilik süresi bulunmaktadır. Dolayısıyla tekliflerin geçerlilik süresi 01.02.2010-31.01.2011 dönemi eşik değerler ile parasal limitler 1.070.498TL kadar olan ihalelerde 90 gün, 1.070.498 TL'yi aşan İhalelerde ise 120 gündür. Bu süre mutlaka ihale dokümanında belirtilir. Ayrıca İdarenin ihtiyaç duyması halinde bu süre, teklif ve sözleşme koşulları değiştirilmemek ve isteklinin kabulü kaydıyla, en fazla ihale dokümanında belirtilen teklif geçerlilik süresi kadar uzatılabilir.

2.3.5. Geçici Teminat

Geçici teminat bütün ihalelerde, teklif edilen bedelin % 3'ünden az olmamak üzere, istekli tarafından ihaleye girmeden mutlaka vermesi gereken tutardır (süresi teklif geçerlilik süresinden 30 gün fazla olmalıdır.)

2.3.6. İhale Komisyonu Çalışması

İhale komisyonu ihale öncesi ve ihale sırasında 2 oturumda toplanmaktadır.

i) 1. Oturum

İlk oturum bir ön hazırlık niteliğinde olup, ihale sürecinde yer alacak firmalara ilişkin belgeler incelenir. Bu belgeler;

- Tekliflerin alınması buna ilişkin tutanağın düzenlenmesi (İhale saatine kadar) ,
- Teklif zarflarının şekil yönünden incelenmesi.(uygun olmayanlar ihale dışı bırakılır),
- Teklif zarfların açılması,
- Teklif zarflarının sıra alındısına göre açılması,
- İsteklilerin belgelerinin eksik olup olmadığı ve teklif mektubu ile geçici teminatlarının usulüne uygun olup olmadığının kontrolü yapılması,
- Belgeleri eksik veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmayan isteklilerin tutanakla tespit edilmesi,

- İstekliler ile teklif fiyatları ve yaklaşık maliyet tutarı açıklanır,
- Bu işlemlere ilişkin hazırlanan tutanak ihale komisyonunca imzalanır.

Komisyon Başkanınca Onaylanmış suretleri isteyenlere imza karşılığı verilir ve bu aşamada; hiçbir teklifin reddine veya kabulüne karar verilmez, teklifi oluşturan belgeler düzeltilemez ve tamamlanamaz. Teklifler ihale komisyonunca hemen değerlendirilmek üzere oturum kapatılır.

ii) 2.Oturum (Tekliflerin Değerlendirilmesi)

Bu oturumda artık teklifler değerlendirme aşamasına geçmekte ve karar süreci işlemektedir.

- Belgeleri eksik olan veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmayanların, ilk oturumda tespitinden sonra bu oturumda isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir.

- Ancak, teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla, belgelerin eksik olması veya belgelerde önemsiz bilgi eksikliği bulunması halinde, idarece belirlenen sürede isteklilerden bu eksik belge veya bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Eğer istekliler Bu sürede eksiklikleri tamamlamazlarsa değerlendirme dışı bırakılır.

- Bu işlemler sonucunda belgeleri eksiksiz ve teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olan isteklilerin tekliflerinin ayrıntılı olarak değerlendirilmesine geçilir.

- Bu aşamada ihale konusu işi yapabilme kapasitelerini belirleyen yeterlik kriterleri ve tekliflerin ihale dokümanının da belirtilen şartlara uygun olup olmadığı ile birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata olup olmadığı incelenir. Uygun olmadığı belirlenen isteklilerin teklifleri ile birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata bulunan teklifler yine değerlendirme dışı bırakılır.

- Teklifler değerlendirildikten sonra “Yapım İşlerinde sınır değer hesaplama aracı” Programına Kurumun (www.kik.gov.tr) İnternet sayfasından erişilir.

Diğer yandan ihale komisyonu gerekli gördüğü takdirde idareye, verilmiş olan bütün teklifleri redderek ihaleyi iptal ettiğini bildirebilir ve bu konuda komisyon serbesttir. İhalenin iptal edilmesi halinde bu durum bütün isteklilere derhal bildirilir.

İdare, teklifleri geri çevirdiğinde, herhangi bir yükümlüğün altına girmiş sayılmaz. Eğer ki, İstekliler gerekçelerini merak ediyorsa, talep edebilir ve bu da taraflarına, bildirilir.

İdare yapılan değerlendirme sonucunda ihaleyi, ekonomik açıdan en avantajlı teklifi veren isteklinin üzerinde bırakır ve ihale komisyonu gerekçeli kararı belirleyerek, ihale yetkilisinin onayına sunar. İhale yetkilisi karar tarihini izleyen geç beş iş günü içinde ihale kararını onaylar veya gerekçesini açıkça belirtmek suretiyle iptal eder.

İhale sonucu, ihale kararlarının ihale yetkilisi tarafından onaylandığı günü izleyen en geç üç gün içinde, ihale üzerinde bırakılan dahil ihaleye teklif veren bütün isteklilere imza karşılığı tebliğ edilir veya iadeli taahhütlü mektup ile tebligat adresine postalanmak suretiyle bildirilir. Mektubun postaya verilmesini takip eden yedinci gün kararın isteklilere tebliğ tarihi sayılır İhaleye katılan isteklilerden teklifi değerlendirmeye alınmayan veya uygun bulunmama gerekçelerine de yer verilir.

Eğer ki, ihale kararları, ihale yetkisi tarafından iptal edilirse, istekliler, yine aynı şekilde bilgilendirme alabilirler.

2.3.7. Sözleşmeye Davet

Belirtilen sürelerin bitimini veya Mali Hizmetler Biriminin vizesi gereken hallerde bu vizenin yapıldığının bildirilmesini izleyen günden itibaren üç gün içinde ihale üzerinde kalan istekliye, tebliğ tarihini izleyen on gün içinde kesin teminatı vermek suretiyle sözleşmeyi imzalaması hususu imza karşılığı tebliğ edilir veya iadeli taahhütlü mektup ile tebligat adresine postalanmak suretiyle bildirilir. Mektubun postaya verilmesini takip eden yedinci gün kararın istekliye tebliğ tarihi sayılır. Yabancı istekliler için bu süreye on iki gün ilave edilir.

2.3.8. Kesin Teminat

Taahhüdün sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, sözleşmenin yapılmasından önce ihale üzerinde kalan istekliden ihale bedeli üzerinden hesaplanmak suretiyle % 6 oranında kesin teminat alınır.

2.3.9. Yeterlik Kriterleri

Türkiye de yapılan kamu ihalelerinde ihale öncesi ve ihale sırasında olmak üzere iki çeşit ihale tipi vardır. İhale belli istekliler arasında yapılan ihalede ise ön yeterlik kriteri uygulanmaktadır. Belli istekliler arasında veya diğer ihale sistemlerinde ihale sırasında yeterlik kriterleri aranmaktadır.

Yeterlik kriterleri ise iki kısımdan oluşmaktadır.

- 1) Mali ve ekonomik yeterlik
- 2) Mesleki ve teknik yeterlik

2.3.9.1. Ön Yeterlik Prosedürü

Belli isteklilerin, arasında ihale yapılacaksa, yeterli olanlar arasından, belli sayıda firmanın teklif yapması için davet edilmesi düşünülüyorsa, ön yeterlik dokümanında asgari yeterlik kriterleri ile birlikte beşten az olmamak üzere teklif vermeye davet edilecek aday sayısı ve sıralama kriterleri ile puanlama yöntemine yer verilir. Asgari yeterlik kriterlerini sağlayan aday sayısının, teklif vermek üzere davet edilecek aday sayısından fazla olması durumunda; listeye alınacak olanların belirlenebilmesi için adayların ekonomik ve mali yeterlikleri ile mesleki ve teknik yeterlikleri, ön yeterlik raporunda belirtilen kriterlere göre puanlanmak suretiyle en yüksek puandan başlanarak, ön yeterlik dokümanında belirtilen sayıda adayın yer aldığı liste oluşturulur. Puanların eşit olması nedeniyle listeye alınacak aday sayısının öngörülen sayıyı aşması halinde, eşit puana sahip adayların tamamı listeye alınarak teklif vermeye davet edilir. İhalenin iptal edilerek, belli istekliler arasında ihale usulüyle yeniden ihaleye çıkılması durumunda, ön yeterlik dokümanında yeterlikleri tespit edilenler arasından davet edilmesi öngörülecek aday sayısı, iptal edilen ihalede öngörülen sayıdan az olamaz. Konsorsiyuma açık olan ihalelerde, işin farklı uzmanlık gerektiren her bir kısmına ilişkin puanlama, o kısmın yaklaşık maliyetteki ağırlık oranına göre belirlenir.

i. Belli istekliler arasında ihale usulüyle ve Kanununun 21' inci maddesinin (a), (d) ve (e) bentlerine göre yapılan ihalelerde; bankalardan temin edilecek belgeler, iş hacmini gösteren belgeler ve iş deneyimini gösteren belgelerde aranılabilecek yeterlik kriterleri, parasal tutar olarak belirlenir.

ii. Kendi başına proje bütünlüğü olan ve benzer nitelikli birden fazla işin paket halinde bir arada ihale edilmesinin öngörülmesi durumunda, her bir iş için ayrı teklif alınmasını sağlamak üzere kısmi teklif alma yoluyla ihale yapılabilir. Bu durumda ilanda ve dokümanda işin başvuruda bulunulabilecek veya teklif verilebilecek her bir kısmı ve bu kısımlar için tespit edilen yeterlik kriterleri ayrı ayrı gösterilir. Aday ve isteklinin yeterlik değerlendirmesi, başvuruda bulunduğu veya teklif verdiği her bir kısım için ayrı ayrı yapılır.

iii. Ortak girişimin yeterli bulunması ortakların her birinin ayrı ayrı yeterli bulunduğunu göstermez ve ön yeterlik değerlendirmesi sonucu yeterli görülen ortak girişimin ihaleden önce bozulması halinde davet mektubu geçersiz sayılır.

iv. İşin farklı uzmanlıklar gerektirmesi durumunda; konsorsiyumların ihaleye katılıp katılamayacağını, katılabilecekler ise işin uzmanlık gerektiren kısımlarının ihale veya ön yeterlik ilanı ile ihale veya ön yeterlik dokümanında belirtilmesi zorunludur. Konsorsiyumlar tarafından yeterlik belgelerinin nasıl sunulacağı idari şartnamede veya ön yeterlik şartnamesinde ayrıca belirtilir. Konsorsiyumların katılabileceği ihalelerde, şirketler birliği ortağı tarafından birden fazla kısma teklif verilebilir.

v. Hangi mühendislik veya mimarlık bölümlerinin ihale konusu iş veya benzer işe denk sayılacağını ihale veya ön yeterlik ilanı ile ihale veya ön yeterlik dokümanında belirtilmesi zorunludur.

vi. İş deneyimini gösteren belgeler dışındaki parasal tutar ihtiva eden yeterlik belgelerinin yabancı para birimi cinsinden düzenlenmiş olması halinde, bu belgelerdeki parasal tutarlar, ilk ilan veya davet tarihinde Resmî Gazete 'de yayımlanan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuru üzerinden; yabancı para birimi cinsinden teklif verilebilecek durumlarda ise Türkiye Cumhuriyet Merkez

Bankası çapraz kuru üzerinden tekliflerin değerlendirilmesinde esas alınacak para birimine çevrilerek değerlendirilir.

2.3.9.2. Yeterlik Prosedürü

Yeterlik prosedürü iki bölümden oluşmaktadır. Ekonomik ve mali yeterlik kriterleri, Mesleki ve Teknik yeterlik kriterler;

i) Ekonomik ve Mali Yeterlik: İhale girecek firmaların mali olarak işi gerçekleştirmeyi ispatlamak amacıyla ihale makamına ibraz etmesi gereken belgelere ekonomik ve mali yeterlik denir. Bu belgeler aşağıda belirtilmiştir.

- **Teminat Mektubu:** Teminat mektupları, bankaların yurt içinde ve dışında bulunan gerçek ve tüzel kişiler lehine; işi yüklenenin yükümlülüğünü önceden kararlaştırılan şartlara uygun olarak yerine getirmesini sağlamak için verdikleri garanti belgeleridir. Teminat mektubu ile garanti veren banka üçüncü kişinin fiilini taahhüt etmekte fakat bu fiil yerine getirilmediği takdirde bundan garanti alan tarafın yani muhatabın zarar görmeyeceğini garanti etmektedir. Yani, banka bir işi yüklenen müşterisinin bu işi zamanında ve gereği gibi yapacağını, yapmazsa işi yaptıran tarafa mektupta belirtilen miktarda ödemede bulunacağını taahhüt etmektedir. İhalelerde iki tip teminat mektubu mevcuttur, bunlar geçici teminat mektubu ve kesin teminat mektubudur. Geçici Teminat mektubu ihale makamına sunulan teklif tutarının %3 ü kadar meblağ için bankalardan alınan belgedir. Kesin Teminat Mektubu ise İhale makamı tarafından incelemeler sonucunda uygun bulunana teklif süreci geçtikten sonra sözleşme sürecinden firmaların sözleşme miktarının %6 sınıf kadar olan meblağ için bankalardan alınan belgedir.

- **İsteklinin Bilançosu ve Eşdeğer Belgeleri:** İstekliler, yılsonu bilançosu veya bilançonun gerekli kriterlerin sağlandığını gösteren bölümlerini ya da bu kriterlerin sağlandığını göstermek üzere yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir tarafından standart forma uygun olarak düzenlenen resmi belgedir.

Sunulan bilanço veya eşdeğer belgelerde;

a) Cari oranın (dönen varlıklar / kısa vadeli borçlar) en az 0,75 olması

b) Öz kaynak oranının (öz kaynaklar/ toplam aktif) en az 0,15 olması

c) Kısa vadeli banka borçlarının öz kaynaklara oranının 0,50'den küçük olması, istenir. Saydığımız bu üç kriter birlikte aranır.

Yukarıda belirtilen kriterleri bir önceki yılda sağlayamayanlar, son üç yıla kadar olan yılların belgelerini sunabilirler. Bu takdirde belgeleri sunulan yılların parasal tutarlarının ortalaması üzerinden yeterli kriterlerinin sağlanıp sağlanmadığına bakılır.

- İsteklinin İş Hacmini Gösteren Belgeler: İsteklinin ihalenin yapıldığı yıldan önceki yıla ait, aşağıda belirtilen belgelerden birini sunması yeterlidir;

a) Toplam cirosunu gösteren gelir tablosu,

b) Taahhüt altında devam eden yapım işlerinin gerçekleştirilen kısmının veya bitirilen yapım işlerinin parasal tutarını gösteren faturalar.

İsteklinin cirosunun teklif ettiği bedelin %25'inden, taahhüt altında devam eden yapım işlerinin gerçekleştirilen kısmının veya bitirilen yapım işlerinin parasal tutarı için ise teklif edilen bedelin %15' inden az olmaması gerekir. Bu kriterlerden herhangi birini sağlayan ve sağladığı kritere ilişkin belgeyi sunan istekli yeterli kabul edilmektedir.

Bu kriterleri ihalenin yapıldığı yıldan önceki yıl için sağlayamayanlar, ihalenin yapıldığı yıldan önceki yıldan başlamak üzere birbirini takip eden son altı yıla kadarki belgelerini sunabilirler. Bu takdirde, belgeleri sunulan yılların parasal tutarlarının ortalaması üzerinden yeterli kriterlerinin sağlanıp sağlanmadığına bakılır.

ii) Mesleki ve Teknik Yeterliliğe İlişkin Belgeler

Mesleki ve Teknik yeterliliğe ilişkin belgeler 4 alt başlık halinde isteklilerden istenen belgelerdir. Bunlar;

a) İş deneyimini gösteren belgeler

Aday veya isteklilerden, yurt içinde veya yurt dışında kamu veya özel sektöre bedel içeren bir sözleşme kapsamında taahhüt ettikleri, ihale konusu iş veya

benzer işlerdeki deneyimlerini tevsik etmeleri için iş deneyim belgesi istenilmektedir ve bu zorunludur.

○ İlk ilan veya davet tarihinden geriye doğru son on beş yıl içinde geçici kabulü yapılan işlerle ilgili belgeler,

○ İlk ilan veya davet tarihinden geriye doğru son on beş yıl içinde geçici kabulü biten işlerde, ilk sözleşme tutarının en az % 80'i oranında denetlenen veya yönetilen belgeler,

İş ortaklığında, pilot ortağın istenen asgari iş deneyim tutarının en az % 80'ini, diğer ortakların her birinin ise, istenen asgari iş deneyim tutarının en az % 20'sini sağlaması zorunludur. Ancak ihaleye katılan iş ortaklığının ortakları tarafından ortaklık oranları ve yapısı aynı olmak kaydıyla daha önce kurulmuş olan iş ortaklığının gerçekleştirdiği bir işten elde ettiği iş deneyim belgesi sunulması halinde pilot ortak ve diğer ortakların her birinin birinci cümledeki oranlara göre asgari iş deneyim tutarını sağlaması koşulu aranmaz. Konsorsiyumda ise, her bir ortağın kendi kısmı için istenen asgari iş deneyim tutarını sağlaması zorunludur.

İş ortaklığında, pilot ortağın istenen asgari iş deneyim tutarının tamamını sağlaması halinde; diğer ortaklar, istenen asgari iş deneyim tutarının % 40'ından az olmamak üzere, benzer işe ait olmayan bir yapım işine ilişkin belge sunabilirler. Bu durumda; yeterlikleri tespit edilenler arasından belli sayıda adayın davet edilmesinin öngörüldüğü belli istekliler arasında ihale usulüyle yapılan ihalelerde, benzer işe ait olmayan yapım işine ilişkin iş deneyimleri, kısa listenin oluşturulmasında yapılan puanlamada dikkate alınmaz.

Konsorsiyumların katılabileceği ihalelerde, uzmanlık gerektiren kısımlar esas alınarak, şirketler birliği ortağı tarafından birden fazla kısma ya da tek bir aday veya istekli tarafından işin tamamına başvuruda bulunulması veya teklif verilmesi halinde, iş deneyimini tevsik etmek amacıyla her bir kısım için iş deneyimini gösteren ayrı bir belge sunulabilir.

Mezuniyet belgelerinin iş deneyimini tevsik için sunulması durumunda; mezuniyetten sonra geçen sürenin on beş yıldan fazlasının değerlendirmeye alınabilmesi için, başvuru veya teklif kapsamında mezuniyet belgesi sahibine ait yapım işine ilişkin bir iş deneyim belgesinin sunulması zorunludur.

Her iki ortağın da mühendis olup % 50 – % 50 ortak olduğu tüzel kişiler, ortaklarından herhangi birine ait deneyimi, ilgilinin mezuniyet belgesini sunmak suretiyle, benzer iş deneyimi olarak kullanabilir. Bu durumda; her iki ortağın mezuniyet belgesinin de teklif kapsamında sunulması zorunludur.

İş deneyimi olarak, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce düzenlenmiş iş durum belgesi sunulması halinde, belgeyi düzenleyen idarenin, belgeye konu işte iş artışı varsa iş artışı tutarı, yazının tanzim edildiği tarih itibari ile toplam sözleşme bedelinin % 80'inin tamamlanıp tamamlanmadığı, tamamlanmış ise tamamlandığı tarihi belirtir yazısının başvuru veya teklif kapsamında sunulması zorunludur.

Belge düzenlemeye yetkili kurum ve kuruluşlara yurt dışında gerçekleştirilen işler hariç yurt dışında gerçekleştirilen diğer işlerle ilgili olarak, iş deneyimini tevsik için, o ülke mevzuatına göre, işin yapıldığı yer ve niteliği, iş sahibinin adı veya unvanı yüklenicinin, ilgisine göre fiilen yönetme veya denetleme faaliyetlerinde bulunanların unvanı veya adı, sözleşme bedeli ve tarihi ile işin bitim tarihini içerecek şekilde düzenlenmiş belgenin sunulması gereklidir.

c) İsteklinin organizasyon yapısı ve personel durumuna ilişkin belgeler

Organizasyon yapısına ilişkin olarak İdarece yeterlik kriteri olarak anahtar teknik personele ilişkin belgelerin istenildiği hallerde, ilk ilan veya davet tarihinden geriye doğru en az bir yıl boyunca gerçek veya tüzel kişiliğin ticari faaliyette bulunduğu yerde kesintisiz şekilde ve işin niteliğine uygun olarak idarece öngörülen sayıda mühendis veya mimar çalıştırması ve bu durumun belgelendirilmesi şartı aranır. Eğer yıl içinde toplam otuz günü aşmayan kesintiler varsa bunlar kesinti olarak kabul edilmez. Bu şart aynı pozisyon için tek bir mühendis veya mimar ile tevsik edilebileceği gibi farklı mühendis veya mimarlarla da tevsik edilebilir.

Ek olarak, anahtar teknik personelim, uğraştıkları işin, meslek odasında kayıtlarının bulunması gerekmektedir. Bu personelin mezun olmasından sonra geçebilecek süre maksimum 5 senedir. Bu sürenin sağlandığı hususu mezuniyet

belgesi ile odaya kayıtlı olduğu hususu ilgili meslek odası üye kayıt belgesiyle, aday veya isteklinin bünyesinde çalıştığı hususu ise Sosyal Güvenlik Kurumu onaylı “Hizmet Bildirimi” ile tevsik edilir. Eğer ki, anahtar teknik personel olarak, aynı meslek grubuna ait insanlar bildirilecekse, hepsinin mezuniyet belgelerinin sunulması zorunluluk arz eder.

Anahtar teknik personel statüsüne geçecek kişilerin, ihale tarihinden itibaren, istekli bünyesinde görev yapacak olan, mühendisler ve mimarların, istekli bünyesinden çalışmaya başlayacaklarını beyan eden bir yazı yazmalıdırlar.

İş ortaklığında, ortaklık oranı göz etmeksizin, pilot ve ortakların hepsinin bünyesinde çalışan teknik personelin tamamı sayılır.

Konsorsiyumlarda, koordinatör ortak ve diğer koordinatörlerde çalışan anahtar teknik personel için ise, uzmanlık gerektiren kısımlar incelenerek, ayrı ayrı değerlendirme yapılır.

İhalede, anahtar teknik personel olarak bildirilen, çalışanlar aynı anda teknik personel olarak çalıştırılmaz.

İhalenin konu aldığı işte çalıştırılmak istenen teknik personelin sayısı ve niteliği idari şartnamenin “Sözleşmenin Uygulanmasına İlişkin Hususlar” başlıklı bölümünde yer almaktadır. Yüklenicinin, işin yürütülmesi için istihdam edeceği, teknik personelin, idarecede belirlenen sayı ve nitelikte olduğunu belgelemesi gerekir. Bunu yer teslimin yapılmasından sonra beş gün içerisinde idareye sunması gerekmektedir. İş ortaklığında, teknik personel, pilot ve diğer ortaklar tarafından karşılanabilir ve ortaklık oranı dikkate alınmaz. Konsorsiyumlarda, teknik personelin, tekliyi yapan ortağın karşılanması gerekmektedir. Personel belgelendirilmesine ilişkin belgelerin idareye sunulduğu tarih itibariyle geçerli olması yeterlidir.

c) Teçhizat, Makine ve diğer ekipmana ilişkin belgeler

Gerekli olan, makine, tesis, teçhizat ve ekipmanların, işin uygun olarak yapılması için yeterli olması gerekmektedir. Bunların, nicelik ve nitelik olarak dokümanda yer alması da zorunludur. Lakin makine, tesis, teçhizat ve diğer ekipman için kendi malının olması zorunluluğu yoktur.

Ek olarak, idari şartnamede veya ön yeterlik şartnamesinde, istekli veya adayın kendi malı olması gereken ve teknik kriterlerine yönelik düzenleme yapılmış olan, makine, tesis, teçhizat ve diğer ekipmanla ilgili belgelerin de teklifin içine de veya başvuruda bulunması zorunluluk arz eder.

Bunun yanında istekli ve adayın kendine ait makine, teçhizat diğer ekipman; ruhsat, demirbaş veya amortisman defterinde kayıtlı olduğuna dair noter tespit tutanağı ya da yeminli mali müşavir raporu veya serbest muhasebeci mali müşavir ve mali müşavir raporu ile tevsik edilir.

Eğer ki tesis, teçhizat veya ekipman geçici olarak ithal edildiyse veya kiralandıysa, kira sözleşmesi sunulduysa, isteklinin veya adayın kendi malı sayılmaktadır.

Tesis, ekipman, makina vb. ortaklardan biri veya birkaçı tarafından sağlanırsa, bu İş ortaklığı kapsamına girer. Konsosiyumda ise, her bir ortağın belgeleri ayrı ayrı göndermesi istenir ve bu şekilde değerlendirilir.

d) Kalite yönetim sistem belgesi ve çevre yönetim sistem belgesi

Yeterlik kriteri olarak Kalite Yönetim Sistem Belgesi ve Çevre Yönetim Sistem Belgesi istendiği durumlarda bu belgelerin, Türk Akreditasyon Kurumu tarafından akredite edilen belgelendirme kuruluşları veya € Akreditasyon Forumu Karşılıklı Tanınma Antlaşmasında yer alan ulusal akreditasyon kurumlarınca akredite edilmiş belgelendirme kuruluşları tarafından düzenlenmesi zorunludur.

Bu belgelendirme kuruluşlarının, € Akreditasyon Forumu Karşılıklı Tanınma Antlaşmasında yer alan ulusal akreditasyon kurumlarınca akredite edilmiş belgelendirme kuruluşu olduklarının ve bu kuruluşlarca düzenlenen belgelerin geçerliliğini sürdürdüğünün, Türk Akreditasyon Kurumundan alınacak bir yazı ile teyit edilmesi gerekir. Teyit yazısı, ihale veya son başvuru tarihinde geçerli olması koşuluyla düzenlendiği tarihten itibaren bir yıl süreyle kullanılabilir. Ancak Türk Akreditasyon Kurumu tarafından akredite edildiği duyurulan belgelendirme

kuruluşları tarafından düzenlenen ve TÜRKAK Akreditasyon Markası taşıyan belge ve sertifikalar için Türk Akreditasyon Kurumundan teyit alınması zorunlu değildir.

İş ortaklığında, ortaklardan sadece bir tanesinin kalite ve standartla dokümanlarını sunması yeterli olur. Konsorsiyumlarda ise, her bölüm için gerekli kalite ve stardartıyla ilgili belgeler dokümanda belirtilmelidir. Böyle bir durumda, her ortak kendi kısmı için gerekli belgeleri sunmak zorundadır.

3. YETERLİK KRİTERLERİ ALAN ÇALIŞMASI VE SONUÇLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

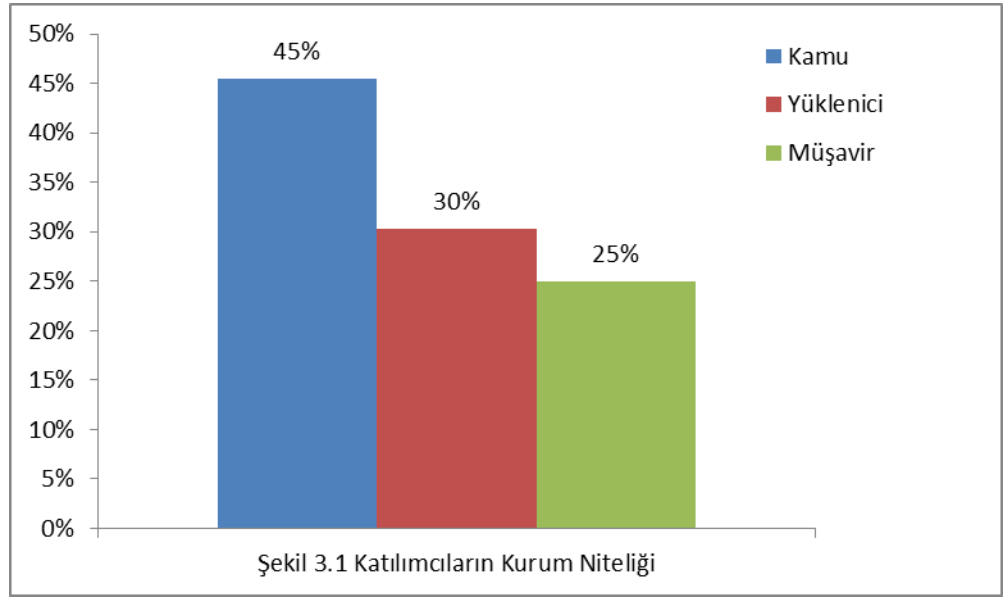
Çalışmanın giriş bölümünde de belirtildiği üzere, kamu sektörünün belirli istekliler arasında açmış olduğu ihalelerde kullanılan yeterlik kriterlerinin arzu edilen hedeflerin sağlanmasında ne derece etkin olduğunun belirlenmesi amacı ile bir anket çalışması yapılmıştır. Çalışmada kullanılan anket formu ilgi türde ihalelerin ana tarafları olarak belirlenen kamu kuruluşları, yükleniciler ve müşavirler için ayrı ayrı düzenlenmiştir. Tüm gruplar için hazırlanan anket formları 3 kısımdan oluşmaktadır. Anketlerin ilk kısmında katılımcıların kişisel bilgileri, ikinci kısmında kurum bilgileri, üçüncü kısmında ise belli istekliler arasında yapım ihalelerinde yeterlik kriterleri hakkında katılımcıların görüşleri sorular sorulmuştur.

Anket formunda müşavir kuruluş mensuplarına 26, yüklenici kuruluşların mensuplarına 28 ve kamu kuruluşları mensuplarına da 32 soru yöneltilmiştir. Her 3 grup içinde ilk 2 kısımda ki sorular tamamen aynı olmakla birlikte, 3. kısımdaki sorular kısmen de olsa sektörlerin özellik ve konumlarına bağlı olarak niceliksel ve niteliksel farklılıklar göstermektedir. Kullanılan anket formlarının birer örneği kamu, yüklenici ve müşavirler için sırasıyla Ek – A, EK – B ve EK – C’de sunulmuştur.

Anket çalışmasına farklı sektörlerde (kurum ve kuruluşlarda) çalışan toplam 66 kişi katılarak soruları cevaplamıştır. Elde edilen cevaplanmış formlara göre anketi cevaplayan katılımcıların %45’i (30 katılımcı) kamuda, %30’u (20 katılımcı) yüklenici firmalarda ve %25’i (16 katılımcı) ise müşavir firmalarda çalışan kişilerden oluşmaktadır. Bu sonuçlar grafik halde Şekil 3.1’de gösterilmiştir.

Bu sonuçlardan kısaca belirtmek gerekirse katılımcıların sektörler bazındaki sayıları ve yüzde dağılımları sektörlerinin temsili açısından yeterli kabul edilebilir

seviyedir. Ankette sorulmuş sorulara verilen cevaplar ve bu cevapların elde edilen sonuçların değerlendirilmesi aşağıdaki alt bölümlerde ele alınacaktır.

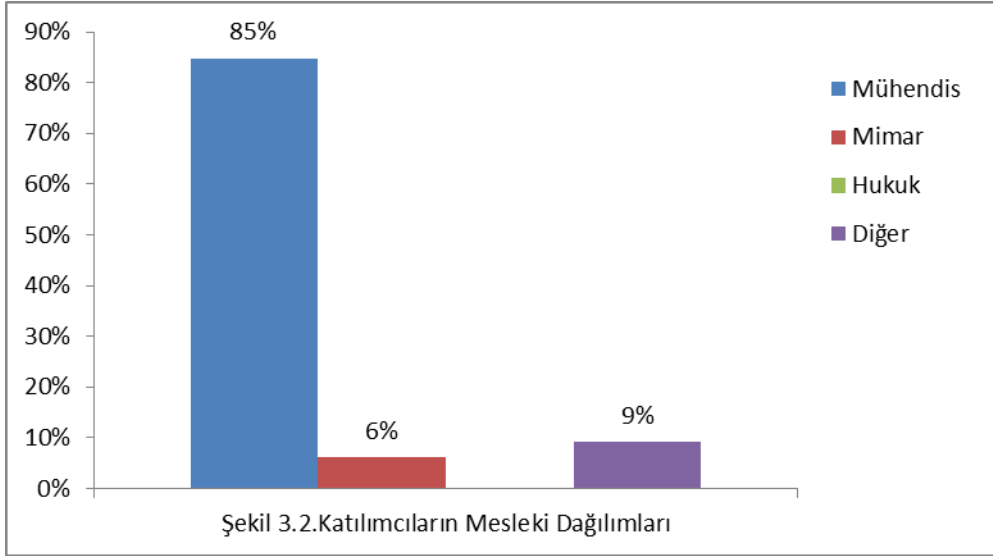

3.1. Alan Çalışması Kısım I – Kişisel Bilgiler

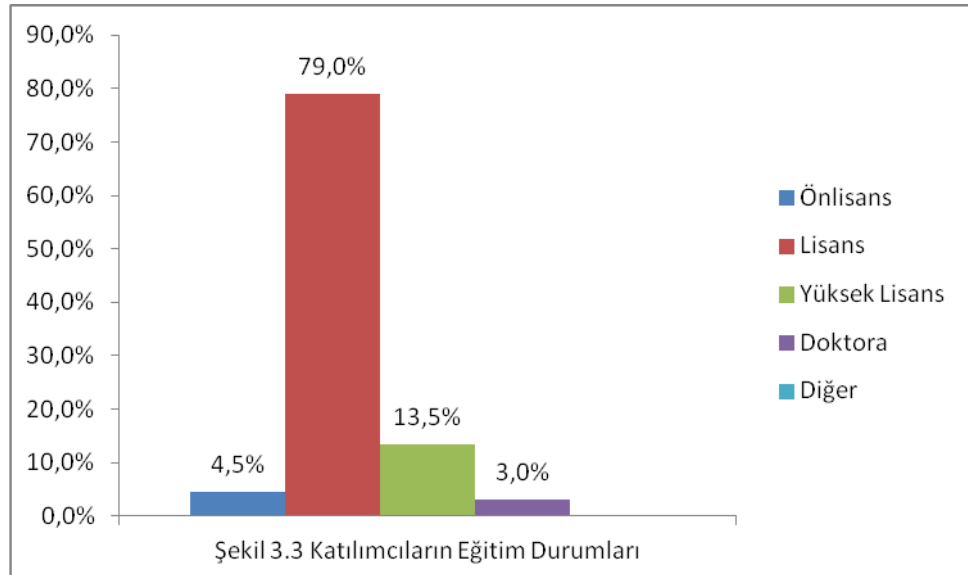
Bu kısımda yukarıda da bahsedildiği üzere ankete cevap veren katılımcıların kişisel bilgilerinin sorulduğu soruları içermektedir. Bu bağlamda, anketleri cevaplayan katılımcılara mesleği, diploma derecesi, iş yerindeki pozisyonu, kaç yıldır mesleği ile alakalı olarak çalıştığı, kaç yıldır mevcut kurumunda çalıştığı, ihale hazırlık değerlendirme sözleşme takibi ve sözleşme sonuçlandırılması ile ilgili tecrübesi, mesainin ne kadarlık bir bölümünü sözleşme ve ihalelere çalışmalarına harcadığı soruları yöneltilmiştir.

Ankete katılanların mesleki dağılımları Şekil 3.2’de gösterilmiştir. Mesleki dağılımdan 66 katılımcının 56’sı mühendis (%84.8), 4’ü mimar (%6.1) ve 6’sı diğer (%9.1) meslek gruplarındandır. Diğer meslekler grubuna dahil edilen kişilerin, 5’i kamuda yönetici olarak atanmış olan farklı mesleklerdeki üniversite mezunu ve 1’i ise yüklenici şirket sahibidir. Ankette sorusundaki seçeneklerde olmasına rağmen katılımcılar arasında mesleği hukuk olan kişiler ankette yer almamıştır. Bu duruma neden olarak, Türk firmalarında ihale ve sözleşme süreçlerinde hukukçuların süreç katılımlarının son derece kısıtlı olarak görev almaları gösterilebilir (Sütemen, 2011). Diğer taraftan yine Sütemen’in çalışmasında da tespit edilip vurgulandığı üzere Türk

inşaat sektöründe ihale ve sözleşmeler ile ilgili süreçler çok ağırlıklı olarak mühendisler tarafından yürütülmektedir.

Ankete katılanların eğitim seviyeleri ise Şekil 3.3'te gösterilmiştir. Buna göre 66 katılımcının 3'ü ön lisans (%4.5), 52'si lisans (%79), 9'u yüksek lisans (%13.5) ve 2'si ise doktora (%3.0) eğitimi yapmış kişilerdir. Bu sonuca göre konu ile ilgili çalışan ve ankete katılan kişilerin büyük çoğunluğunun lisans derecesine sahip olduğu görülmektedir.

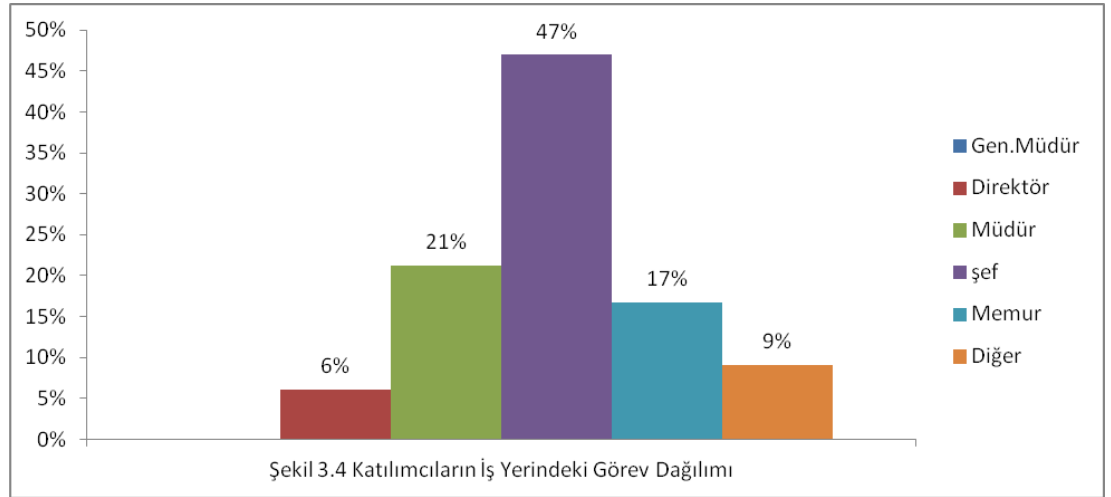
Katılımcıların eğitim seviyeleri sektörler bazında incelendiğinde ise (Bkz. Tablo 3.1) müşavirlik firmalarında lisansüstü çalışma yapmış kişilerin oranının %31,25 ile kamu sektöründeki (%10) ve yüklenici sektöründeki (%5.0) oranlardan

çok daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Benzer bağlamda, sadece kamu sektöründe ihale çalışmaları alanında salt ön lisans derecesine sahip kişilerin çalıştırıldığı gözlenmektedir.

Tablo 3.1. Katılımcıların Eğitim Durumları (Kamu, Yüklenici, Müşavir)

	Kamu		Yüklenici		Müşavir	
	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi
Ön Lisans	3	10.0%	0	0.0%	0	0.0%
Lisans	23	76.7%	19	95.0%	10	62.5%
Yüksek Lisans	3	10.0%	1	5.0%	5	31.25%
Doktora	1	3.3%	0	0.0%	1	6.25%
Diğer	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Toplam	30	100%	20	100%	16	100%

Ankete katılanların iş yerindeki pozisyonları Şekil 3.4'te gösterilmiştir. Buna göre 66 katılımcıdan, 4 kişi direktör (%6), 14 kişi müdür (%21), 31 kişi şef (%47), 11 kişi memur (%17), 6 kişi diğer (%9) olarak görev yapmaktadır. Bu çerçevede ankete katılanların büyük çoğunluğu orta derece yönetici (şef) konumundaki kişilerden oluşmaktadır.

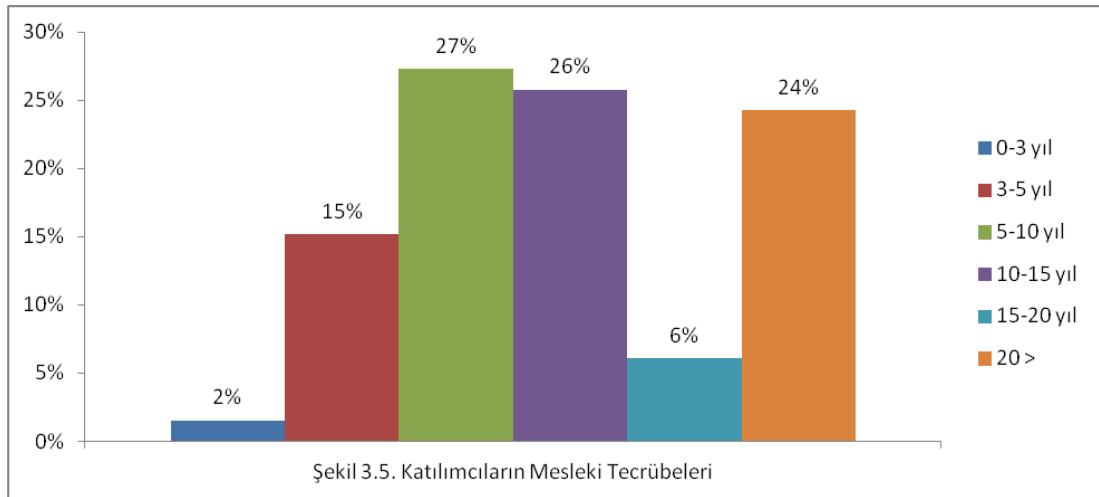

Bu soruya verilen cevaplar yine sektörler bazında incelendiğinde, dağılımın tüm sektörler için oldukça benzer olduğu gözlenmektedir. (Tablo 3.2)

**Tablo 3.2. Katılımcıların İş Yerindeki Pozisyonları
(Kamu, Yüklenici, Müşavir)**

	Kamu		Yüklenici		Müşavir	
	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi
Gen. Müdür	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
Direktör	0	0.0%	2	10.0%	2	12.5%
Müdür	4	13.34%	6	30.0%	4	25.0%
Şef	13	43.33%	10	50.0%	8	50.0%
Memur	7	23.33%	2	10.0%	2	12.5%
Diğer	6	20.0%	0	0.0%	0	0.0%
Toplam	30	100%	20	100%	16	100%

Ankete katılanların mesleki tecrübeleri ilgili sorulan soruya verilen cevaplar ise grafik olarak Şekil 3.5'te gösterilmiştir. 66 katılımcıdan 1 kişi (%2) 0≤yıl<3, 10 kişi (%15) 3≤yıl<5, 18 kişi (%27) 5≤yıl<10, 17 kişi (%26) 10≤yıl<15 yıl, 4 kişi (%6) 15≤yıl<20yıl ve son olarak da 16 kişi(%24) 20 yıl ve üstü mesleki deneyime sahiptirler. Bu verilere göre katılımcıların ortalama olarak 12 yıl ve daha üzeri tecrübeye sahip oldukları sonucu çıkmaktadır. Bu sonuçlara göre ankete katılan kişiler mesleki olarak orta ve üzeri bir süre tecrübeye sahip kişilerden oluşmuştur.

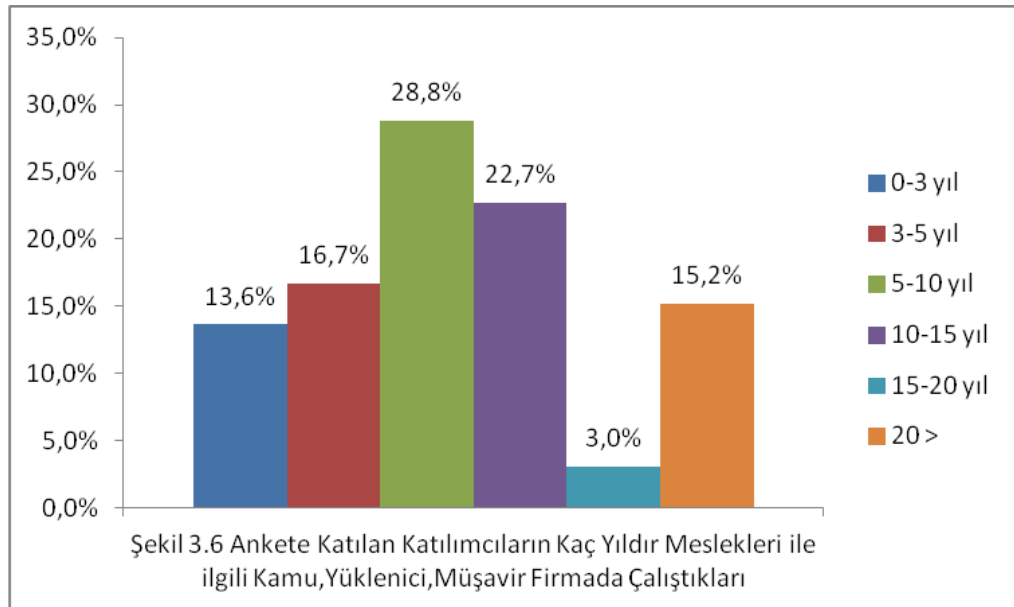

Cevaplar sektörler bazında incelendiğinde ortaya Tablo 3.3'te ki sonuçlar çıkmaktadır. Tablolanan sonuçlara göre farklı sektörler bazında katılımcıların mesleki tecrübeleri kamu sektörü için 12.9 yıl ve üzerinde, yüklenici sektörü için ortalama 11.7 yıl veya üzerinde, müşavirlik sektörü için ise ortalama 10.0 yıl ve üzerindedir. Bu sonuçlara göre kamu çalışanlarının tecrübeleri 3 grup arasında en yüksektir.

Tablo 3.3. Katılımcıların Mesleki Tecrübeleri, (Sektörler Bazında)

Yıl(y)	Kamu		Yüklenici		Müşavir	
	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi
0≤y<3	0	0.0%	1	5.0%	0	0.0%
3≤y<5	4	13.3%	2	10.0%	4	25.0%
5≤y<10	8	26.7%	4	20.0%	6	37.6%
10≤y<15	6	20.0%	8	40.0%	3	18.7%
15≤y<20	2	6.7%	2	10.0%	0	0.0%
20+	10	33.3%	3	15.0%	3	18.7%
Toplam	30	100%	20	100%	16	100%

Ankete katılan katılımcıların kaç yıldır meslekleri ile ilgili olarak mevcut sektörlerinde (kamu, yüklenici, müşavir) çalıştıkları Şekil 3.6’da özetlenmiştir. Bu sonuçlara göre ankete katılanlar ortalama 10 yıl veya üzeri mevcut sektörlerinde çalışmaktadır. Önceki soruda elde edilen, ortalama mesleki tecrübeninde 12 yıl veya üzeri olduğu sonucu dikkate alındığında ankete katılanların mesleki hayatlarında çok fazla sektörler arası iş değişikliğine gitmediği sonucu çıkmaktadır.

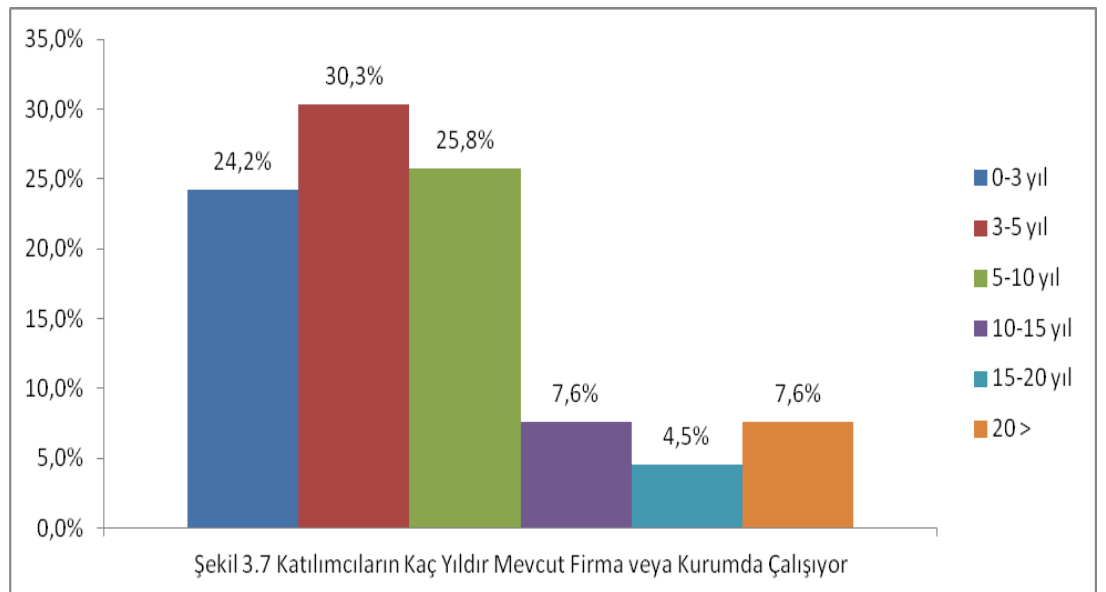
Ankete katılan katılımcıların kaç yıldır meslekleri ile ilgili çalıştıklarının sektörel bazda bir irdelenmesi yapılıncaya ise ortaya Tablo 3.4’de sunulan sonuçlar çıkmaktadır. Tabloda ankete katılanların kaç yıldır meslekleri ile ilgili kamu, yüklenici, müşavir firmada çalıştıkları görülmektedir.

Tablo 3.4. Katılımcıların Kaç Yıldır Meslekleri ile İlgili Olarak Mevcut Sektörlerinde (Kamu, Yüklenici, Müşavir) Çalıştıkları

Yıl(y)	Kamu		Yüklenici		Müşavir	
	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi
0≤y<3	0	13%	1	5%	0	26%
3≤y<5	4	13%	2	10%	4	31%
5≤y<10	8	27%	4	30%	6	31%
10≤y<15	6	24%	8	35%	3	6%
15≤y<20	2	3%	2	5%	0	0%
20+	10	20%	3	15%	3	6%
Toplam	30	100%	20	100%	16	100%

Tabloda sunulan sonuçlara göre kamu ve yüklenici sektörlerinde ihale çalışmalarına katılanların kurumlarındaki kıdemleri 5 – 20+ yıl aralığında ise de hem her kıdem seviyesinde çalışan mevcuttur. Müşavir firmalarından olan katılımcılarda ise dağılım biraz daha farklı olarak kısa ve uzun kıdem süreleri olarak iki kısma ayrılmış gibi gözükmektedir. Ortalama kıdem süreleri ise kamu, yüklenici ve müşavirlik sektörleri için sırasıyla 10.3, 11, 5.9 yıl ve üzeridir. Bu süreler mesleki tecrübe süreleri ile karşılaştırıldığında katılımcıların mesleki tecrübe süreleri ile sektörel kıdemleri arasındaki fark kamu, yüklenici ve müşavir sektörleri için sırasıyla 2.6, 0.7 ve 4.1 yıl olarak gözükmektedir.

Ankete katılanların kaç yıldır mevcut firmaları veya kurumlarında çalıştıkları Şekil 3.7’de gösterilmiştir. Elde edilen sonuçlar katılımcıların ortalama 7 yıl veya üzerinde mevcut kurumlarında çalıştığını göstermektedir.

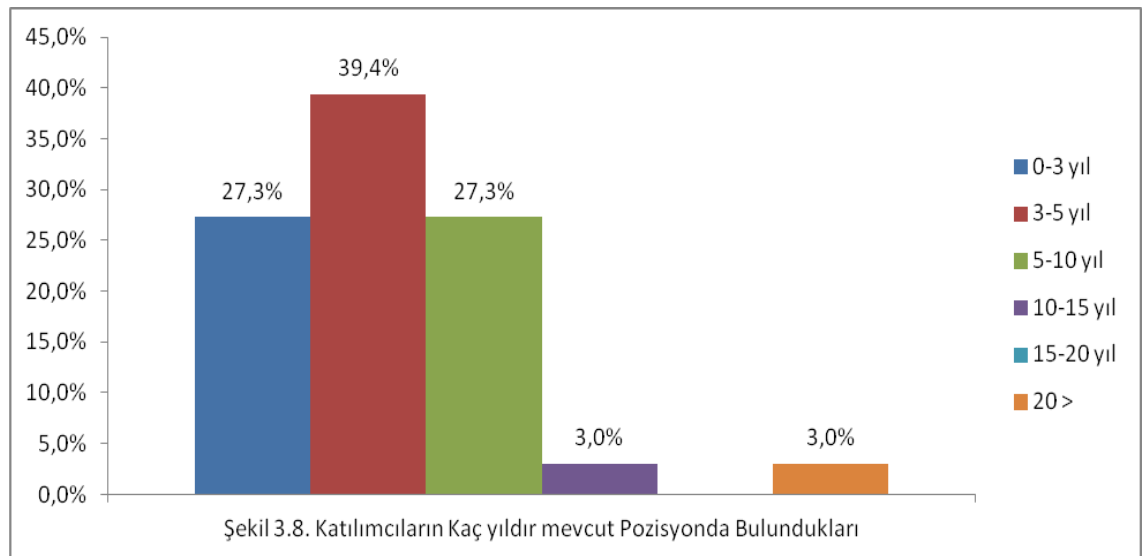

Ne var ki, cevaplar sektörler bazında incelendiğinde sonuç biraz daha farklı çıkmaktadır (Tablo 3.5). Bu durumda, mevcut kurumda çalışma süreleri, kamu için 5.4 yıl ve üzeri, yüklenici firmalarda 5.0 yıl ve üzeri, ve müşavir firmalarda ise 4.3 yıl ve üzeri olarak hesaplanmaktadır.

Tablo 3.5. Katılımcıların Mevcut Kurumlarında Çalışma Süreleri

Yıl(y)	Kamu		Yüklenici		Müşavir	
	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi
0≤y<3	9	30%	5	25%	4	25%
3≤y<5	11	37%	7	35%	8	50%
5≤y<10	7	23%	7	35%	4	25%
10≤y<15	1	3%	1	5%	0	0%
15≤y<20	0	0%	0	0%	0	0%
20+	2	7%	0	0%	0	0%
Toplam	30	100%	20	100%	16	100%

Diğer yandan katılımcıların kaç yıldır mevcut pozisyonlarında çalıştıkları süreler ise Şekil 3.8’de gösterilmiştir. Sonuçlar ayrıca sektörler bazında ayrı ayrı olarak derlenmiş ve Tablo 3.6’da özetlenmiştir. Özetlenen sonuçlara göre, şayet kamu da 15 yıldır mevcut pozisyonlarında çalışanlar dikkate alınmaz ise, bu süre tüm sektörler için 4.5-5 yıl arasında gözükmektedir. Sektörler bazında ise ortalama çalışma süreleri kamu, yüklenici ve müşavirlik sektörleri için sırasıyla 5.4, 5.0 ve 4.3 yıl ve üzeridir.

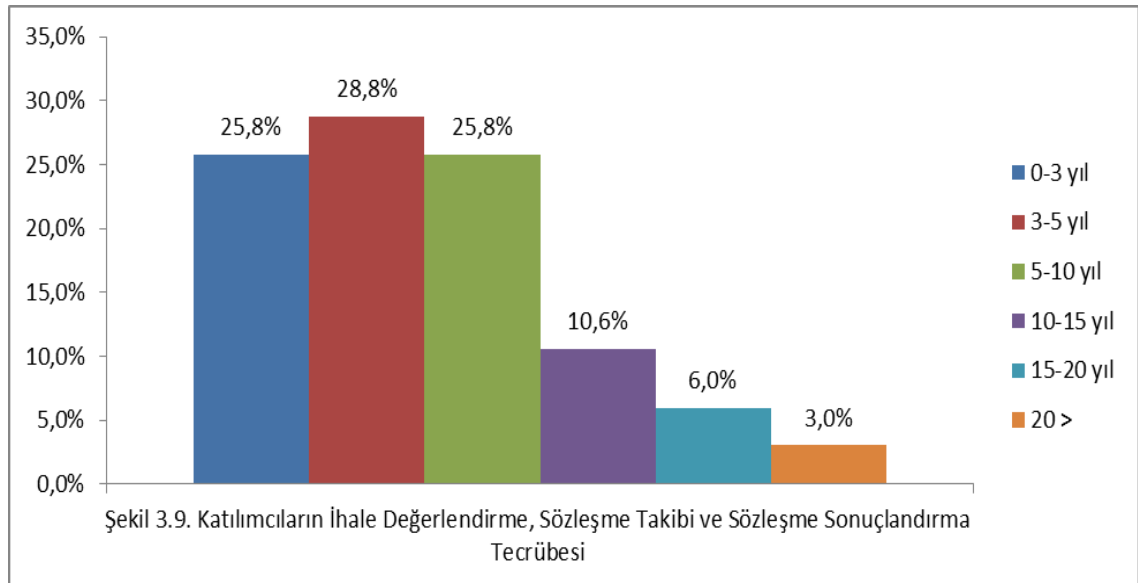

Tablo 3.6. Katılımcıların Mevcut Pozisyonlarında Buldukları Süreler (Müşavir,Kamu,Yüklenici)

Yıl(y)	Kamu		Yüklenici		Müşavir	
	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi
$0 \leq y < 3$	9	30%	5	25%	4	25%
$3 \leq y < 5$	11	37%	7	35%	8	50%
$5 \leq y < 10$	7	23%	7	35%	4	25%
$10 \leq y < 15$	1	3%	1	5%	0	0%
$15 \leq y < 20$	0	0%	0	0%	0	0%
20+	2	7%	0	0%	0	0%
Toplam	30	100%	20	100%	16	100%

Katılımcıların ihale, sözleşme değerlendirme, sözleşme takibi ve sözleşme sonuçlandırması konularında kaç yıllık bir tecrübeye sahip olduğu Şekil 3.9'da gösterilmiştir. Katılımcılardan 17 kişi (%26) $0 \leq y < 3$, 9 kişi (%29) $3 \leq y < 5$, 17 kişi (%26) $5 \leq y < 10$, 7 kişi (%11) $10 \leq y < 15$, 4 kişi (%6) $15 \leq y < 20$, 2 kişide (%3) 20 yıl ve üzeri tecrübeye sahiptir.

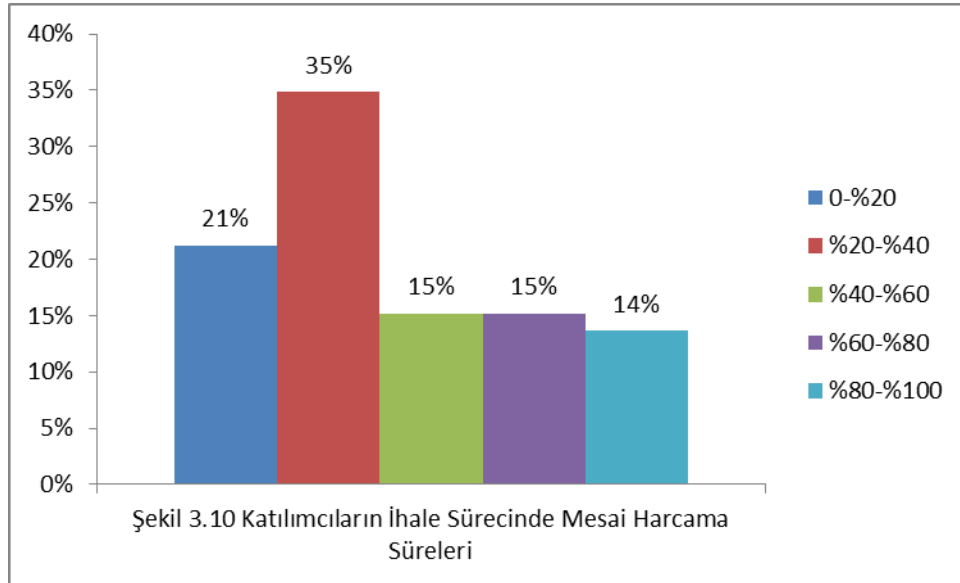
Sonuç olarak sözleşme takibi ve sonuçlandırma konularında ortalama 10 yıl ve üzeri tecrübeye sahip kişiler tarafından yapılmaktadır. Konu sektörel bazda irdelendiğinde ise kamu, yüklenici ve müşavirlik kuruluşları için bu süre sırasıyla 7.0, 6.1 ve 5.9 yıl ve üzeri hesaplanmaktadır.(Tablo 3.7)

Tablo3.7. Katılımcıların İhale Değerlendirme Sözleşme Takibi ve Sözleşme Sonuçlandırılması Konularında Deneyim Süreleri(Kamu, Yüklenici, Müşavir)

Yıl(y)	Kamu		Yüklenici		Müşavir	
	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi
0≤y<3	6	20%	5	25%	6	38%
3≤y<5	7	23%	9	45%	3	19%
5≤y<10	10	33%	2	10%	5	31%
10≤y<15	5	17%	2	10%	0	0%
15≤y<20	2	7%	1	5%	1	6%
20+	0	0%	1	5%	1	6%
Toplam	30	100%	20	100%	16	100%

Katılımcıların mesailerinin yüzde kaçını ihale süreçlerine harcadığı sorulmuş ve alınan cevaplar Şekil 3.10'da gösterilmiştir. Alınan cevaplara göre 14 kişi (%21) %0 - %20 arası, 23 kişi (%35) %20+ - %40 arası, 10 kişi (%15) %40+ - %60 arası, 10 kişi(%15) %60+ - %80 arası, 9 kişi (%14) %80+ - %100 arası mesailerini ihale süreçlerine ayırmaktadır.

Tablo 3.8: Katılımcılara Mesainizin Yüzde Kaçının İhaleye Hazırlı, İhale Değerlendirme, Sözleşme Takibi ve Sözleşme Sonuçlandırma Konularını Kapsıyor?

	Kamu		Yüklenici		Müşavir	
	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi	Katılımcı	Yüzdesi
0-20	4	13,34%	5	25%	5	31%
%20+ - 40	10	33,33%	9	45%	4	25%
%40+ - 60	3	10%	5	25%	2	12,5%
%60+ - 80	7	23,33%	1	5%	2	12,5%
%80+ -100	6	20%	0	0%	3	19%
Toplam	30	100%	20	100%	16	100%

3.2. Alan Çalışması Kısım II – Kurum Bilgileri

Bu kısımda, katılımcılara kurumları ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Kamu alanından çalışanlara bakanlık, bakanlığa bağlı genel müdürlük, valilik, il özel idare, büyükşehir belediyesi, şehir belediyesi, belde belediyesi, kamu iktisadi teşebbüsü, diğer kamu kurumlarının hangisinde çalıştığı; Yüklenici firmada çalışanlara yerel yüklenici, ulusal yüklenici, uluslararası müteahhidin hangisinde çalıştığı; Müşavir firmada çalışanların tasarım ofisi, yapı denetim şirketi, proje yönetim, proje tasarım ve yönetim şirketinin hangisinde çalıştığı sorulmuştur.

Kamu kurumunda çalışan katılımcıların kurum nitelikleri Tablo 3.9’da gösterilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre Bakanlıklarda 5 kişi (%17), Bakanlığa bağlı Genel Müdürlüklerde 6 kişi (%20), İl Özel İdarelerinde 3 kişi (%10), Büyükşehir Belediyelerinde 11 kişi (%36), Şehir belediyelerinde 2 kişi (%7), belde belediyelerinde 2 kişi (%7), diğer kamu kurumlarında ise 1 kişi (%3) kişi çalışmaktadır.

Tablo 3.9: Katılımcıların Çalıştıkları Kamu Kurumlarının Niteliği

Kurumun Niteliği	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Bakanlık	5	17%
Bakanlığa Bağlı Genel Müdürlük	6	20%
Valilik	0	0%
İl Özel İdare	3	10%
Büyükşehir Belediyesi	11	36%
Şehir Belediyesi	2	7%
Belde Belediyesi	2	7%
Kamu İktisadi Teşebbüsü	0	0%
Diğer Kamu Kurumları	1	3%
Toplam	30	100%

Yüklenici firmada çalışan katılımcıların firma nitelikleri Tablo 3.10'da gösterilmiştir. Yerel müteahhitlik firmasında 17 kişi (%85), Ulusal müteahhitlik firmasında 3 kişi (%15) çalışmaktadır.

Tablo 3.10: Katılımcıların Çalıştıkları Yüklenici Firmalarının Niteliği

Kurumun Niteliği	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Yerel Müteahhit (kendi şehri civarında çalışan)	17	85%
Ulusal Müteahhit (tüm ülke genelinde çalışan)	3	15%
Uluslararası Müteahhit (hem yurt içi hemde Yurtdışı çalışan)	0	0
Uluslararası Müteahhit (sadece yurt dışı)	0	0
Toplam	20	100%

Müşavir firmada çalışan katılımcıların firma niteliği Tablo 3.11'de gösterilmiştir. Buna göre tasarım ofisinde 2 kişi (%12,5), yapı denetim şirketinde 2 kişi (%12,5), proje yönetim şirketinde 3 kişi (%19), proje tasarım ve yönetim şirketinde ise 9 kişi (%56) kişi çalışmaktadır.

Tablo 3.11: Katılımcıların Çalıştıkları Müşavir Firmalarının Niteliği

Kurumun Niteliği	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Tasarım ofisi	2	12,5%
Yapı denetim Şirketi	2	12,5%
Proje yönetim şirketi	3	19%
Proje tasarım ve yönetim şirketi	9	56%
Toplam	16	100%

3.3. Alan Çalışması Kısım III – İhale Yeterlik Uygulamaları

Anketin 3. kısmında başta da belirtildiği üzere farklı sektörlerden olan katılımcılara konuya kendi sektörleri yönünden olan bakış açısını belirleyecek sorular yöneltilmiştir. Bu nedenle hem soruların içeriğinde hem de soruların sayısında farklılık oluşmuştur. Bu alt bölümde öncelikle 3 farklı sektörden gelen katılımcıların cevapları kendi içlerinde değerlendirilecektir. Ardından da bu farklı gruplardan elde edilen sonuçlar bütünlük olarak ele alınacaktır.

3.3.1. Kamu Sektörünün Görüşleri

Bu bölümün ilk sorusunda katılımcıya çalışmakta olduğu kurumda ne sıklıkta “belli istekliler arasında” ihale yönteminin tercih edildiği sorulmuştur. Katılımcılara “çok sık” ve “çok seyrek” arasında 5 seçenek verilmiştir. Elde edilen görüşler Tablo 3.12 ‘de Kamu kurumunda ne sıklıkla belli istekliler arasında ihale yapıldığı gösterilmiştir. Bu soruyu 30 katılımcıdan 2’si (%7) “çok sık”, 4’ü (%13) “sık”, 10’u (%33,34) “bazen”, 7’si (%23,33) “seyrek”, 7’si (%23,33) “çok seyrek” olarak cevaplandırmıştır.

Tablo 3.12 Kamu Kurumlarında 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun Madde 13/a/2’ye uygun olarak “ Belli İstekliler Arası “ İhale Ne sıklıkla Yapılıyor?

	Katılımcı Sayısı	Yüzdesi
Çok Sık	2	%7
Sık	4	%13
Bazen	10	%33,34
Seyrek	7	%23,33
Çok Seyrek	7	%23,33

Bu sorunun ardından gelen 2 soruda katılımcılara kurumlarının belli istekliler arasındaki ihale yöntemini neden tercih ettiği ve neden tercih etmediğinin 3 temel nedeni sorulmuştur. Bu sorularda katılımcılara seçmeleri için 9’ar seçenek sunulmuştur. (Tablo 3.13)

Tablo 3.13. Kamuda “Belli İstekliler Arasında” İhalenin Tercih Nedenleri

Tercih Nedenleri	Katılımcı Sayısı
Daha Kaliteli Sonuç Elde Edilmesi	23
Projenin Teknik Karmaşıklığı	15
Projenin Parasal Boyutu	18

Projenin Yap İşlet Devret Gibi Kamu-Özel İşbirliği Modelinde Olması	4
Projenin Yüklenici Tarafından Sağlanacak Kredi ile Yapılacak Olması	5
Projenin Finansman Sağlayan Uluslararası Kuruluşun Talebi (DB, AYB)	2
Belli Bir Firmaya Yönlendirme	1
Çeşitli Nedenlerle Arzu Edilmeyen Firmaların İhale Dışı Bırakılması	1
Diğer	5

Kamu kurumlarındaki katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde en çok tercih edilen 3 neden sırasıyla;

- Daha kaliteli sonuç elde edilmesi (23 katılımcı),
- Projenin parasal boyutu (18 katılımcı) ve
- Projenin teknik karmaşıklığıdır (15 katılımcı).

Takip eden soruda yukarıda da bahsedildiği üzere katılımcılara bu kez bu tür ihalelerin neden tercih edilmediğinin başlıca nedenleri sorulmuştur. Elde edilen sonuçlar Tablo 3.14’de özetlenmiştir.

Tablo 3.14. Kamuda “Belli İstekliler Arasında İhale”nin Tercih Edilmeme Nedenleri

Tercih Edilmeme Nedenleri	Katılımcı Sayısı
Evrak İşleminin Artacağı Düşüncesi	1
Bu Tür İhalelerde Yüksek Fiyat Oluşacağı Düşüncesi	17
Yeterlik Değerlendirmesi Yapacak Yeterli Personel Olmaması	3
Kurumun Bu Tür İhale Tipinde Yeterli Bilgi ve Tecrübeye Sahip Olmaması	1
Bu Tür İhalenin 4734 Sayılı Kanundaki Diğer İhale Türlerine Nazaran Projenin Başarısında Belirgin Bir Avantaj Sağlamaması Düşüncesi	4
İhale Edilen İşlerin Her Hangi Bir Özellik Göstermemesi	6
İhale Sonunda Şaibe Oluşacağı Çekincesi	16
Yolsuzluklara Yol Açacağı Endişesi	15
Herhangi Bir Somut Sebep Yok	7

Tablo 3.14'den görüleceği gibi kamu kurumu çalışanları kurumlarının bu tür ihaleyi tercih etmeme nedeni olarak en çok aşağıdaki 3 sebebi göstermiştir,

- İhalelerde yüksek fiyat oluşacağı düşüncesine (17 katılımcı),
- İhale sonunda şaibe oluşacağı çekincesi (16 katılımcı) ve
- Yolsuzluklara yol açacağı endişesi (15 katılımcı)

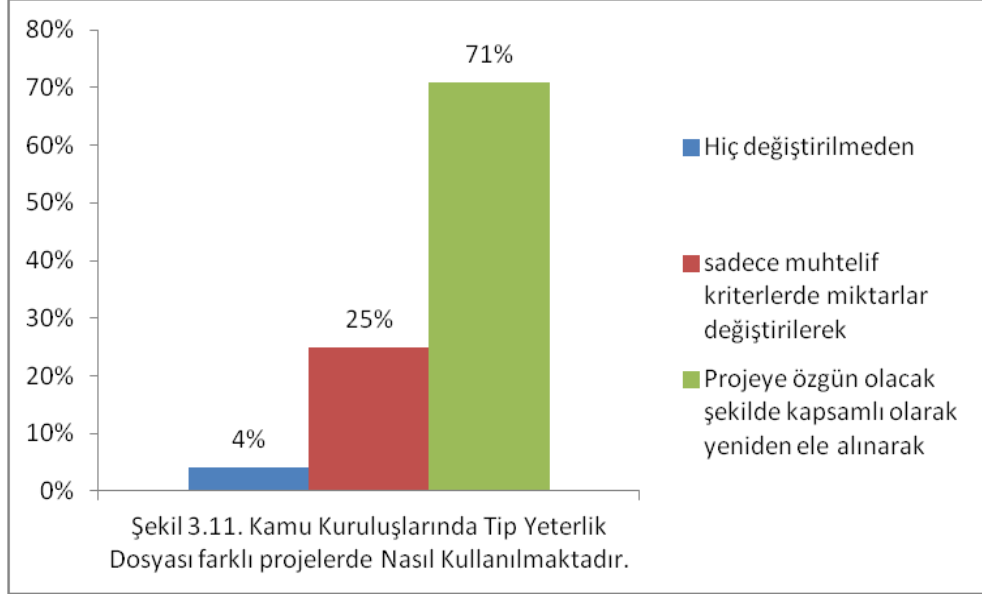
Kamu kurumlarında çalışan katılımcılara bu tür ihalelerde yeterlik kriterlerinin ve dosyasının ihalenin hangi safhasında hazırlandığı sorulmuştur.(Tablo 3.15). Elde edilen sonuçlar yeterlik dosyalarının %53 nispetinde ihale öncesinde hazırlandığını ortaya koymuştur.

Tablo 3.15 Kamu Kurumlarının Bu Tür İhalelerde Yeterlik Kriterlerini ve Dosyasının (Sözleşme, İdari Şartname, Teknik Şartname, Tasarım) Tamamlanmasına Göre Hangi Zamanda Hazırlanıyor?

Hazırlama Zamanı	Katılımcı	Yüzdesi
İhale Öncesinde	16	53%
Eş Zamanlı	11	37%
İhale Dosyasının Tamamlanmasının Ardından	3	10%

Takip eden soruda ise kullanılan yeterlik dosyalarının tip yeterlik dosyaları olup olmadığı sorulmuştur. Bu soruya katılımcılar %80 (24 kişi) nispetinde evet cevabı vermiştir.

Ardından ise soruya evet cevabı veren kişilere tip yeterlik dosyalarının farklı projelerde nasıl kullanıldığı sorusu yöneltilmiştir. Alınan cevaplar Şekil 3.11'da gösterilmiştir. Alınan cevaplara göre, katılımcıların sadece %5'i proje özgün yeterlik dosyası revizyonu yapıldığını belirtmiştir.

Katılımcılara takip eden 6 soruda önce kurumlarınca kullanılmakta olan,

- Teknik ekipman
- Teknik personel
- Finansal
- Firma tecrübesi
- Hukuki

Yeterlik kriterlerinin kurumları açısından işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağladığı tek tek sorulmuş ve ardından katılımcılardan kriterlerin tümü ile ilgili genel bir değerlendirme istenmiştir. Sonuçlar Tablo 3.16. gösterilmiştir.

Tablo 3.16: Kamu Kurumunda Bu Tür İhalelerde Kullanıldığı Yeterlik Kriterleri (Teknik Ekipman, Teknik Personel, Finansal, Firma Tecrübesi, Hukuki Ve Genel Olarak) Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçilmesini Ne Seviyede Sağlıyor?

	Teknik Ekipman	Teknik Personel	Finansal	Firma Tecrübesi	Hukuki	Genel
Çok zayıf	%0	%0	%0	%0	%0	%0
Zayıf	%0	%0	%0	%0	%3	%0
Orta	%17	%17	%17	%17	%30	%20
İyi	%63	%50	%57	%57	%53	%60
Çok iyi	%20	%33	%26	%26	%14	%20

Tablodan da görüleceği üzere verilen yanıtlara göre katılımcıların %76'sı kullandıkları yeterlik kriterlerinin genel olarak uygun yüklenici seçimini iyi ve çok iyi seviyede etkilediği görüşündedir.

Katılımcılara yukarıda ki son 6 soru tekrar sorulmuş ve bu kez konuyu tüm kamu kurumları açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Elde edilen cevaplar Tablo 3.17.'de özetlenmiştir.

Tablo 3.17 Kamu Kurumunda Çalışan Katılımcılara Bu Tür İhalelerde Kullandığı Yeterlik Kriterleri (Teknik Ekipman, Teknik, Personel, Finansal, Firma Tecrübesi, Hukuki ve Genel Olarak) Sizce İşi Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçilmesini Ne Seviyede Sağlıyor?

	Teknik Ekipman	Teknik Personel	Finansal	Firma Tecrübesi	Hukuki	Genel
Çok zayıf	%0	%0	%0	%0	%0	%0
Zayıf	%0	%0	%0	%0	%0	%3
Orta	%13	%13	%3	%10	%20	%10
İyi	%67	%64	%64	%60	%50	%10
Çok iyi	%20	%23	%33	%30	%30	%77

Kamu ihalelerinde şikâyet nedenlerinden birisi de yeterlik aşaması tamamlanıp yeterli yükleniciler belirlendikten sonra ihale dosyalarında değişikliklerin yaşandığıdır. Kamudan katılımcılara bu konuda kurumlarının uygulamaları hakkında bir soru sorulmuştur. Soruya cevaplar Tablo 3.18'de gösterilmektedir.

Tablo 3.18. Katılımcının Kuruluşu Yeterli Yükleniciler Belirlendikten Sonra Sözleşme Dosyasında Değişiklik Yapıyor mu?

	Katılımcı %'si
Çok sık	0%
Sık	3%
Bazen	10%
Seyrek	10%
Hiçbir zaman	77%

Alınan cevaplar yeterlik aşaması sonrası ihale dosyasında yapılan değişikliklerin sınırlı kaldığı yönündedir. Bu soruya bağlı olarak ayrıca yapılan değişikliklerin ihale dosyasının hangi bölümlerinde olduğu sorulmuştur.

%60'ı tasarım ve eklerinde değişiklik yapıldığını söylemiştir. Tablo 3.19'da Yer almıştır.

Tablo 3.19.Kamu Kuruluşlarının Yaptığı İhalelerde Yeterli Yüklenicilerin Seçiminin Ardından İhale Dosyasında Genel Olarak Hangi Kısımda Deręişiklik Yapılıyor?

	Katılımcı %'si
Sözleşme	0%
İdari Şartname	3,34%
Teknik Şartname	13,34%
Tasarım ve Ekleri	60%
Hepsinde	23,33%

Şeffaflığın olmazsa olmaz kurallarından biri de konu ile ilgili paydaşların en geniş şekilde bilgilendirilmesidir. Bu noktanın bir cephesinin irdelenmesi açısından katılımcılara kurumlarının ön yeterlik ilanlarını nerelerde yaptıkları sorulmuştur. Verilen cevaplar Tablo 3.20 özetlenmiştir.

Tablo 3.20. Kurumlar Ön Yeterlik İlanlarını Nerelerde Yapıyor?

	Katılımcı Yüzdesi
Resmi Gazete	%5
Kurum İnternet Sayfası	%39
Ulusal Gazeteler	%24
Yerel Gazeteler	%29
İlgili Odalar	%3

Son olarak katılımcılara belli istekliler arasında yapılan ihaleler ile açık usulde yapılan ihaleleri karşılaştırması istenmiştir. Elde edilen cevaplar Tablo 3.21 özetlenmiştir. Elde edilen cevaplar katılımcıların belli istekliler arasında yapılan ihalelerin sonuçlarının daha başarılı olduğu yönündedir.

Tablo 3.21. Kamu Kuruluşlarının Bu Tür Yapılmış Olan İhalelerin Başarı ile Tamamlanmasını (Zamanında, Süresinde, Belirlenen Kalitede, Hukuki, ve Mali Sorunlar Olmadan) Açık İhale Usülü ile Yapılan İhalelere Göre Nasıl Karşılaştırırsınız?

	Kamu
Çok Daha Başarılı	3%
Daha Başarılı	50%
Belirgin Bir Fark Yok	47%
Daha Başarısız	0%
Çok Başarısız	0%

3.3.2. Yüklenici sektörünün görüşleri

Yüklenici firmaların belli istekliler arasındaki ihaleye ne sıklıkla katıldığı Tablo 3.22 de gösterilmektedir. Bu soruyu 20 katılımcıdan 1'i (%5) “çok sık”, 8'i (%40) “sık”, 9'u (%45) “bazen”, 1'i (%5) “seyrek”, 1'i (%5) “çok seyrek” olarak cevaplandırmıştır.

Tablo 3.22 Yüklenici Firmaların 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu Madde 13/a/2'ye Uygun Olarak “Belli İstekliler Arasında” Yapım İhalelerine Katılıyor mu?

	Katılımcı Sayısı	Yüzde (%)
Çok sık	1	5%
Sık	8	40%
Bazen	9	45%
Seyrek	1	5%
Çok Seyrek	1	5%

Yüklenici firmalardan katılan kişilere kamu kurumlarının belli istekliler arasında ihale yöntemini seçmesindeki görüşleri sorulmuştur. Elde edilen cevaplar Tablo 3.23'de sunulmuştur.

Tablo 3.23. Yüklenici Firmaların Kamu Kurumlarının Neden Belli İstekliler Arasındaki İhaleye Tercih Ettiği Hakkındaki Düşünceleri

Tercih Nedenleri	Katılımcı Sayısı
Daha Kaliteli Sonuç Elde Edilmesi	12
Projenin Teknik Karmaşıklığı	1
Projenin Parasal Boyutu	2
Projenin Yap-İşlet-Devret Gibi Kamu-Özel Sektör İşbirliği Modelinde Olması	10
Projenin Yüklenici Tarafından Sağlanacak Kredi ile Yapılacak Olması	15
Projeye Finansman Sağlayan Uluslararası Kuruluşun Talebi	1
Belli Bir Firmaya Yönlendirme	4
Çeşitli Nedenlerle Arzu Edilmeyen Firmaların İhale Dışı Bırakılması	3
Diğer	2

Elde edilen sonuçlara göre, yüklenici firmalardaki katılımcılar kamu kurumlarının en çok aşağıdaki 3 nedenden ötürü belli istekliler arasında ihale yöntemini seçtiğini belirtmişlerdir,

- Projenin yüklenici tarafından sağlanacak kredi ile yapılacak olması (15 katılımcı),
- Daha kaliteli sonuç elde edilmesi (12 katılımcı) ve
- Projenin Yap-İşlet-Devret gibi kamu-özel işbirliği modelinde olması (10 katılımcı).

Yüklenici firma katılımcıları kamu kurumlarının bu tür ihaleyi tercih etmeme nedenleri olarak en çok aşağıdaki 3 nedeni göstermişlerdir,

- İhalelerde yüksek fiyat oluşacağı düşüncesi (13 katılımcı)
- İhale sonrası şaibe oluşacağı çekincesi (13 katılımcı)
- Yolsuzluklara yol açacağı endişesi (8 katılımcı)

Bu soruya yüklenici firma katılımcılarının verdikleri cevapların tümü ise Tablo 3.24'de gösterilmiştir.

Tablo 3.24.Yüklenici Firmadaki Çalışanlara Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhaleyi Tercih Etmemesinin 3 Temel Nedeni Hakkındaki Görüşleri

İhale Tercih Etmeme Nedenleri	Katılımcı Sayısı
Evrak İşleminin Artacağı Düşüncesi	4
Bu Tür İhalelerde Yüksek Fiyat Oluşacağı Düşüncesi	13
Yeterlik Değerlendirmesi Yapacak Yeterli Personel Olmaması	2
Kurumun Bu Tür İhale Tipinde Yeterli Bilgi ve Tecrübeye Sahip Olmaması	1
Bu Tür İhalenin 4734 Sayılı Kanundaki Diğer İhale Türlerine Nazaran Projenin Başarısında Belirgin Bir Avantaj Sağlamaması Düşüncesi	2
İhale Edilen İşlerin Her Hangi Bir Özellik Göstermemesi	0
İhale Sonunda Şaibe Oluşacağı Çekincesi	13
Yolsuzluklara Yol Açacağı Endişesi	8
Herhangi Bir Somut Sebep Yok	3

Yüklenici firmada katılımcılarının Kamu kurumlarında bu tür ihalelerde yeterlik kriterlerinin ve dosyasının ihalenin hangi safhasında hazırlandığı

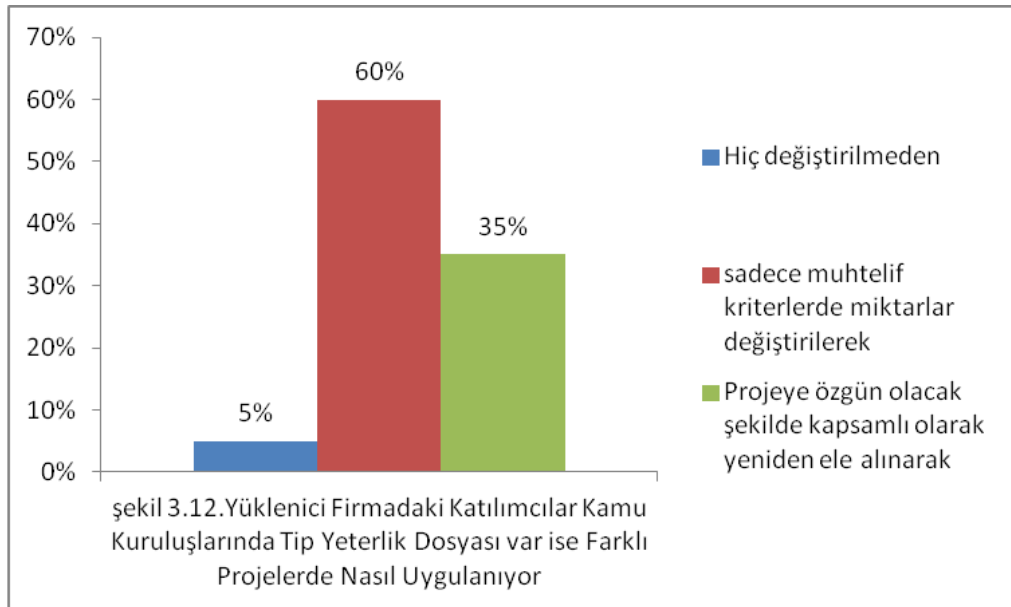
sorulmuştur. Tablo 3.25.'de elde edilen sonuçlar yeterlik dosyalarının %70 eş zamanlı hazırlandığını ortaya koymuştur.

Tablo 3.25. Yüklenici Firmada Çalışan Katılımcılara Kamu Kurumlarının Bu Tür İhalelerde Yeterlik Kriterleri ve Dosyası İhale Dosyasının (Sözleşme, İdari Şartname, Teknik Şartname, Tasarım) Tamamlanmasına Göre Hangi Zamanda Hazırlıyor?

Hazırlama Zamanı	Katılımcı	Yüzdesi
İhale Öncesinde	5	25%
Eş Zamanlı	14	70%
İhale Dosyasının Tamamlanmasının Ardından	1	5%

Takip eden soruda ise kullanılan yeterlik dosyalarının tip yeterlik dosyaları olup olmadığı sorulmuştur. Bu soruya katılımcılar %95 (19 kişi) evet cevabı vermiştir.

Ardından ise soruya evet cevabı veren kişilere tip yeterlik dosyalarının farklı projelerde nasıl kullanıldığı sorusu yöneltilmiştir. Alınan cevaplar Şekil 3.12'de gösterilmiştir. Alınan cevaplara göre, katılımcıların sadece %5'i Hiç değiştirilmeden yeterlik dosyasının aynısı kullanıldığı söylenmiştir.

Katılımcılara takip eden 6 soruda önce kamu kurumlarında kullanılmakta olan,

- Teknik ekipman
- Teknik personel

- Finansal
- Firma tecrübesi
- Hukuki

Yeterlik kriterlerinin kamu kurumları açısından işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağladığı tek tek sorulmuş ve ardından katılımcılardan kriterlerin tümü ile ilgili genel bir değerlendirme istenmiştir. Sonuçlar Tablo 3.26.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.26. Yüklenici Firmalarda Çalışan Katılımcılara Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Yeterlik Kriterleri (Teknik Ekipman, Teknik Personel, Finansal, Firma Tecrübesi, Hukuki ve Genel Olarak) Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne Seviyede Sağlıyor

	Teknik Ekipman	Teknik Personel	Finansal	Firma Tecrübesi	Hukuki	Genel
Çok zayıf	%0	%0	%0	%5	%0	%15
Zayıf	%5	%0	%5	%5	%0	%0
Orta	%30	%25	%25	%15	%40	%15
İyi	%60	%70	%70	%65	%5	%70
Çok iyi	%5	%5	%0	%10	%55	%0

Tablodan da görüleceği üzere verilen yanıtlara göre kullanılan yeterlik kriterlerinin genel olarak uygun yüklenici seçimini iyi ve çok iyi seviyede etkilediği görüşündedir.

Önceki kısımda da belirtildiği üzere kamu ihalelerinde şikâyet nedenlerinden birisi de yeterlik aşaması tamamlanıp yeterli yükleniciler belirlendikten sonra ihale dosyalarında değişikliklerin yaşandığıdır. Kamudan katılımcılara bu konuda kurumlarının uygulamaları hakkında bir soru sorulmuştur. Soruya cevaplar Tablo 3.27'de gösterilmektedir.

Tablo 3.27. Yüklenici Firmadaki Katılımcıların Kamu Kuruluşunda Yeterli Yükleniciler Belirlendikten Sonra Sözleşme Dosyasında Değişiklik Yapıyor mu?

	Katılımcı %'si
Çok sık	0%
Sık	0%
Bazen	40%
Seyrek	5%
Hiçbir zaman	55%

Alınan cevaplar yeterlik aşaması sonrası “Bazen” de olsa ihale dosyasında yapılan değişikliklerin yapıldığı yönündedir. Bu soruya bağlı olarak ayrıca yapılan değişikliklerin ihale dosyasının hangi bölümlerinde olduğu sorulmuştur.

Tablo 3.28. Yüklenici Firmadaki Katılımcıların Kamu İhalelerinde Yeterli Yüklenici Belirlendikten Sonra Hangi Kısımlarda Değişiklik Yapıldığı Görüşü

	Katılımcı	Yüzdesi
Sözleşme	3	15%
İdari Şartname	0	0%
Teknik Şartname	3	15%
Tasarım ve Ekleri	14	70%
Hepsinde	0	0%

Yukarıdaki tablodan çıkan sonuca göre idareler genellikle tasarım ve eklerinde değişiklik yaptığı sonucu çıkmaktadır.

Şeffaflığın olmazsa olmaz kurallarından biri de konu ile ilgili paydaşların en geniş şekilde bilgilendirilmesidir. Bu noktanın bir cephesinin irdelenmesi açısından katılımcılara kamu kurumlarının ön yeterlik ilanlarını nerelerde yaptıkları sorulmuştur. Verilen cevaplar Tablo 3.29’da özetlenmiştir.

Tablo 3.29. Kamu Kurumları Ön yeterlik İlanlarını Nerelerde Yapıyor?

	Katılımcı Yüzdesi
Resmi gazete	%18
Kurum internet sayfası	%36
Ulusal gazeteler	%14
Yerel gazeteler	%28
İlgili odalar	%4

Yüklenici firma katılımcılarına ayrıca şirketlerinin bu tür ihaleleri açık usulde yapılan ihalelere göre daha fazla tercih edip etmedikleri sorulmuştur. Elde edilen cevaplar Tablo 3.30’da özetlenmiştir. Elde edilen cevaplar katılımcıların belli istekliler arasında yapılan ihaleler daha fazla tercih ettikleri yönündedir.

Tablo 3.30. Yüklenici Firmadaki Çalışan Katılımcıların Kamu Kuruluşlarının Bu Tür Yaptığı İhaleleri Tercih seviyesi

	Yüzdesi
Çok daha fazla	0%
Daha fazla	60%
Fark etmiyor	40%
Daha az	0%
Çok Daha az	0%

En son soru olarak katılımcılara şirketlerinin bu tür ihaleleri tercih etmesindeki en önemli 3 nedenin ne olduğu sorusu yöneltilmiştir.(Tablo 3.31.)

- İhale bedelinin açık ihalelere nazaran daha yüksek olacağı beklentisi (10 Katılımcı)
- Az sayıda Katılımcının olması (10 Katılımcı)
- Projenin Teknik Karmaşıklığı ve şirketin elindeki teknolojiye uygunluğu (5 Katılımcı)

Tablo 3.31.Şirketinizin Bu Tür İhaleleri Tercih Etmesindeki En Önemli 3 Neden?

	Katılımcı	Yüzde
Projenin Yap İşlet Devret Gibi Kamu-Özel Sektör İşbirliği Modelinde Olması	1	%3
Projenin Yüklenici Tarafından Sağlanacak Kredi ile Yapılacak Olması	3	%9
Projenin Teknik Karmaşıklığı ve Şirketin Elindeki Teknolojiye Uygunluğu	5	%14
Projenin Uluslararası Finansmana Sahip Olması	2	%6
Az Sayıda Katılımcı Olması	10	%28,5
İhale Bedelinin Açık İhalelere Nazaran Daha Yüksek Olacağı Beklentisi	10	%28,5
Diğer	4	%11

3.3.3. Müşavir sektörünün görüşleri

Müşavir firmaların kamu kurumlarına ait belli istekliler arasındaki ihalelerde ne sıklıkla çalıştığı Tablo 3.32’de gösterilmiştir.

Tablo 3.32. Müşavir Firmaların Kamu Kuruluşu Adına Firmanız 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu Madde 13/a/2’ye Uygun Olarak “Belli İstekliler Arasında” Yapım İhalesi Çalışmalarında (Müşavir,Kontrol vs.) Bulunuyor Mu?

	Yüzde (%)	Katılımcı
Çok sık	38%	6
Sık	38%	6
Bazen	6%	1
Seyrek	0%	0
Çok Seyrek	18%	3

Müşavir firmalardan katılan kişilere kamu kuruluşlarının belli istekliler arasında ihale yöntemini seçmesindeki görüşleri sorulmuştur. Elde edilen cevaplar Tablo 3.33’de sunulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, müşavir firmalardan olan katılımcılar kamunun en çok aşağıdaki 3 nedenden ötürü belli istekliler arasında ihale yöntemini seçtiğini belirtmişlerdir,

- Daha kaliteli sonuç elde edilmesi (12 katılımcı),
- Projenin Teknik karmaşıklığı (9 katılımcı) ve
- Projenin parasal boyutu (8 katılımcı)

Tablo 3.33. Müşavir Firma Katılımcılarının Kamu kurumlarının Belli İstekliler Arasındaki İhaleyi Tercih Etmesinin Nedenleri Hakkındaki Düşünceleri

İhale Tercih Etme Nedenleri	Katılımcı Sayısı
Projenin Parasal Boyutu	8
Projenin Yap İşlet Devret Gibi Kamu-Özel İşbirliği Modelinde Olması	3
projenin Yüklenici Tarafından Sağlanacak Kredi ile Yapılacak Olması	2
Projenin Teknik Karmaşıklığı	9
Daha Kaliteli Sonuç elde Edilmesi	12
Projenin Finansman Sağlayan Uluslararası Kuruluşun Talebi (DB,AYB)	4
Belli Bir Firmaya Yönlendirme	1
Çeşitli Nedenlerle Arzu Edilmeyen Firmaların İhale Dışı Bırakılması	5
Diğer	2

Müşavir Firma çalışanlarının kamu kurumlarının neden bu tür ihaleyi tercih etmedikleri ile ilgili görüşleri ise Tablo 3.34’ de özetlenmiştir.

Tablo 3.34. Müşavir Firmadaki Çalışanların Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhaleyi Tercih Etmemesinin 3 Temel Nedeni Hakkındaki Görüşleri

İhale Tercih Etmeme Nedenleri	Katılımcı Cevap Sayısı
Evrak İşleminin Artacağı Düşüncesi	5
Bu Tür İhalelerde Yüksek Fiyat Oluşacağı Düşüncesi	7
Yeterlik Değerlendirmesi Yapacak Yeterli Personel Olmaması	5
Kurumun Bu Tür İhale Tipinde Yeterli Bilgi ve Tecrübeye Sahip Olmaması	8
Bu Tür İhalenin 4734 Sayılı Kanundaki Diğer İhale Türlerine Nazaran Projenin Başarısında Belirgin Bir Avantaj Sağlamaması Düşüncesi	6
İhale Edilen İşlerin Her Hangi Bir Özellik Göstermemesi	1
İhale Sonunda Şaibe Oluşacağı Çekincesi	4
Yolsuzluklara Yol Açacağı Endişesi	5
Herhangi Bir Somut Sebep Yok	5

Tablo 3.34'den görüleceği gibi müşavir firma çalışanlarının görüşüne göre kamu kurumu bu tür ihaleyi tercih etmeme nedeni olarak en çok aşağıdaki 3 sebep gösterilmiştir.

- Kurumun bu tür ihale tipinde yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmaması (8 katılımcı)
- Bu tür ihalelerde yüksek fiyat oluşacağı düşüncesi (7 katılımcı)
- Bu tür ihalenin 4734 sayılı kanundaki diğer ihale türlerine nazaran projenin başarısında belirgin bir avantaj sağlamaması düşüncesi (6 Katılımcı)

Müşavir firmalardan olan katılımcıların Kamu kurumunda çalışanların bu tür ihalelerde yeterlik kriterlerini ve dosyasını hazırlama aşamasını Tablo 3.35'de bildirilmiştir.

Tablo 3.35 Müşavir Firma Katılımcılarına Göre Kamu Kurumlarının Yeterlik Kriterleri ve Dosyasını İhale Dosyasının (Sözleşme, İdari Şartname, Teknik Şartname, Tasarım) Tamamlanmasına Göre Hangi Zamanda Hazırlanıyor?

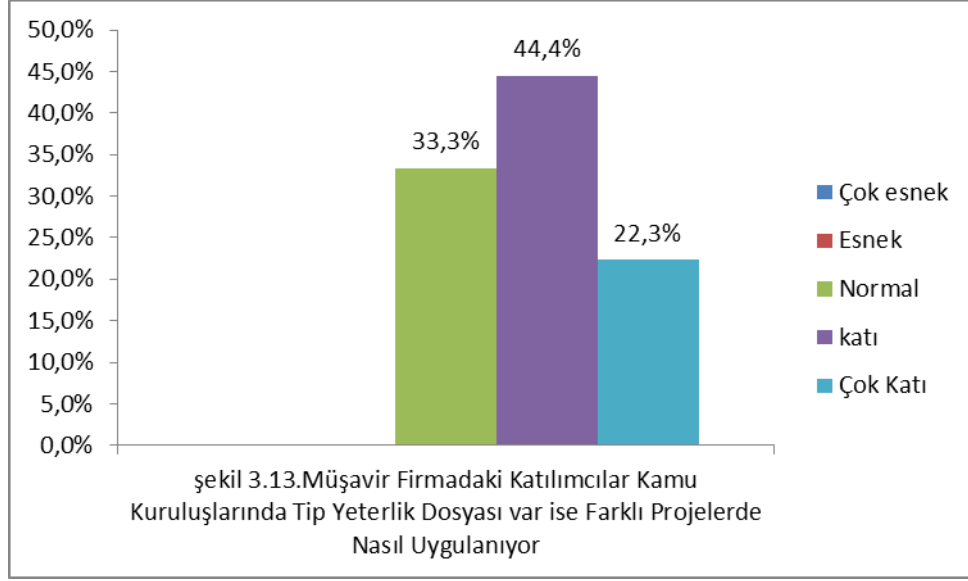
	Yüzdesi	Katılımcı
İhale Dosyası Öncesinde	63%	10
Eş Zamanlı	31%	5
İhale Dosyasının Tamamlanmasının Ardından	6%	1

Müşavir firmalardaki katılımcıların Kamu kurumlarında bu tür ihalelerde tip yeterlik dosyası mevcut mu sorusuna verdiği cevaplar Tablo 3.36'da sunulmuştur. Soruya gelen cevaplar ise hemen hemen birbirine eşittir.

Tablo 3.36 Tip Yeterlik Dosyası Mevcut mudur?

	Yüzde	Katılımcı
Evet	56%	9
Hayır	44%	7

Bu soruya “evet” cevabı veren katılımcılara tip yeterlik dosyasında müşavir olarak değişiklik önermeleri durumunda kurumların tutumunun nasıl olduğu sorulmuştur. (Şekil 3.13) Gelen cevaplar kamu kurumlarının değişiklik öneri ve isteklerine karşın oldukça katı bir tutum sergiledikleri yönündedir.

Katılımcılara takip eden 6 soruda önce kamu kurumlarında kullanılmakta olan,

- Teknik ekipman
- Teknik personel
- Finansal
- Firma tecrübesi
- Hukuki

Yeterlik kriterlerinin kamu kurumları açısından işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağladığı tek tek sorulmuş ve ardından katılımcılardan kriterlerin tümü ile ilgili genel bir değerlendirme istenmiştir. Sonuçlar Tablo 3.37. gösterilmiştir.

Tablo 3.37 Müşavir Firmada Çalışan Katılımcıların Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Yeterlik Kriterleri (Teknik Ekipman, Teknik Personel, Finansal, Firma Tecrübesi, Hukuki ve Genel Olarak) Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne Seviyede Sağlıyor

	Teknik Ekipman	Teknik Personel	Finansal	Firma Tecrübesi	Hukuki	Genel
Çok zayıf	%6	%6	%13	%6	%13	%6
Zayıf	%13	%13	%18	%6	%6	%19
Orta	%25	%13	%18	%26	%18	%19
İyi	%50	%55	%38	%56	%50	%43
Çok iyi	%6	%13	%13	%6	%13	%13

Tablodan da görüleceği üzere verilen yanıtlara göre katılımcıların görüşü yeterlik kriterlerinin genel olarak uygun yüklenici seçiminde yarar sağladığı yönündendir.

Müşavir firmadan olan katılımcılara da yeterlik aşaması tamamlandıktan sonra yeterlik yükleniciler belirlendikten sonra ihale dosyalarında değişikliklerin yaşanıp yaşanmadığı hakkında soru sorulmuştur. Soruya cevaplar Tablo 3.38'de gösterilmektedir.

Tablo 3.38. Müşavir Firmadaki Katılımcılara Kamu Kuruluşunda Yeterli Yükleniciler Belirlendikten Sonra Sözleşme Dosyasında Değişiklik Yapıyor mu?

	Katılımcı %'si
Çok sık	0%
Sık	13%
Bazen	43%
Seyrek	31%
Hiçbir zaman	13%

Alınan cevaplara göre yeterlik aşaması sonrası ihale dosyasında sınırlı miktarda da olsa değişikliklerin yapıldığı yönündedir. Bu soruya bağlı olarak ayrıca yapılan değişikliklerin ihale dosyasının hangi bölümlerinde olduğu sorulmuştur.

Tablo 3.39. Müşavir Firmadaki Katılımcılara Göre Yeterli Yüklenici Seçiminin Ardından İhale Dosyasında Genel Olarak Hangi Kısımda Değişiklik Yapılıyor?

	Katılımcı	Yüzdesi
Sözleşme	1	5%
İdari Şartname	3	15%
Teknik Şartname	8	40%
Tasarım ve Ekleri	4	20%
Hepsinde	4	20%

Yukarıdaki tablodan çıkan sonuca göre idarelerin ağırlıklı olarak teknik şartnamede değişiklik yaptıklarıdır.

Müşavir firmadaki katılımcılara Bu tür ihalelerde başarı ile tamamlanmasını (zamanında, süresinde belirtilen kalitede, hukuki ve mali sorunlar olmadan) açık ihale usulü ile yapılan ihalelere göre nasıl karşılaştırırsınız sorusuna cevap olarak vermiş oldukları görüşler Tablo 3.40'da verilmiştir. Bu tabloya göre açık ihalelerde başarı oranı daha yüksek olmaktadır.

Tablo 3.40. Müşavir Firmadaki Katılımcılara Bu Tür Yapılmış Olan İhalelerin Başarı İle Tamamlanmasını (Zamanında, Süresinde, Belirlenen Kalitede, Hukuki, ve Mali Sorunlar Olmadan) Açık İhale Usülü ile Yapılan İhalelere Göre Nasıl Karşılaştırırsınız?

	Katılımcı %'si
Çok daha başarılı	31%
Daha Başarılı	50%
Belirgin bir fark yok	13%
Daha Başarısız	6%
Çok başarısız	0%

Şeffaflığın olmazsa olmaz kurallarından biri de konu ile ilgili paydaşların en geniş şekilde bilgilendirilmesidir. Bu noktanın bir cephesinin irdelenmesi açısından katılımcılara kamu kurumlarının ön yeterlik ilanlarını nerelerde yaptıkları sorulmuştur. Verilen cevaplar Tablo 3.41’de özetlenmiştir.

Tablo 3.41. Kamu Kurumları Ön yeterlik İlanlarını Nerelerde Yapıyor?

	Katılımcı Yüzdesi
Resmi Gazete	%28
Kurum İnternet Sayfası	%39
Ulusal Gazeteler	%22
Yerel Gazeteler	%8
İlgili Odalar	%3

3.4. Anketlerin Sonuçlarının Bütünleşik Değerlendirilmesi

Bu bölümde kamu kuruluşları, yüklenici ve müşavir firmalardan oluşan katılımcıların anketlere vermiş oldukları cevapların bütünleşik bir değerlendirmesi yapılacaktır.

Tablo 3.42’ de kamu kuruluşları, yüklenici ve müşavir firmaların belli istekliler arasındaki ihalelere ne sıklıkla tercih ettiğini göstermektedir. Çok Sık %17, Sık %30, Bazen %28, Seyrek %9.5, Çok Seyrek %15,5. Bu tabloya göre %30 Sık olarak tercih ettikleri sonucu çıkmıştır.

Tablo 3.42. Kamu Kurumlarında 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun Madde 13/a/2'ye Uygun Olarak “Belli İstekliler Arasında”Yapım İhalesi Ne Sıklıkla Yapılıyor? (Kamu,Yüklenici,Müşavir)

	Kamu (%)	Yüklenici (%)	Müşavir(%)	Ortalama (%)
Çok sık	%7	5%	38%	%17
Sık	%13	40%	38%	%30
Bazen	%33,34	45%	6%	%28
Seyrek	%23,33	5%	0%	%9,5
Çok Seyrek	%23,33	5%	18%	%15,5

Kamu kuruluşu, Yüklenici firma ve Müşavir firma katılımcılarına kamu kuruluşlarının belli istekliler arasında ihale yöntemini seçmesindeki görüşleri sorulmuştur. Elde edilen cevaplar Tablo 3.43’de sunulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, tüm katılımcılar kamunun en çok aşağıdaki 3 nedenden ötürü belli istekliler arasında ihale yöntemini seçtiğini belirtmişlerdir,

- Daha kaliteli sonuç elde edilmesi (%29,1)
- Projenin parasal boyutu (%21,9)
- Projenin Teknik karmaşıklığı (%20)

Tablo 3.43. Belli İstekliler Arasındaki İhaleyi Tercih Etmesinin Nedenleri (Kamu,Yüklenici,Müşavir)

İhale Tercih Etme Nedenleri	Kamu	Yüklenici	Müşavir	Ortalama
Projenin Parasal Boyutu	24,2%	24,0%	17,4%	21,9%
Projenin Yap İşlet Devret Gibi Kamu-Özel İşbirliği Modelinde Olması	5,4%	2,0%	6,5%	4,6%
projenin Yüklenici Tarafından Sağlanacak Kredi ile Yapılacak Olması	6,8%	4,0%	4,3%	5,0%
Projenin Teknik Karmaşıklığı	20,3%	20,0%	19,6%	20%
Daha Kaliteli Sonuç elde Edilmesi	31,1%	30,0%	26,1%	29,1%
Projenin Finansman Sağlayan Uluslararası Kuruluşun Talebi (DB,AYB)	2,6%	2,0%	8,7%	4,5%
Belli Bir Firmaya Yönlendirme	1,4%	8,0%	2,2%	3,8%
Çeşitli Nedenlerle Arzu Edilmeyen Firmaların İhale Dışı Bırakılması	1,4%	6,0%	10,9%	6,1%
Diğer	6,8%	4,0%	4,3%	5,0%

Kamu kuruluşu, Yüklenici firma ve Müşavir firma katılımcılarına kamu kuruluşlarının belli istekliler arasında ihale yöntemini tercih etmemesinin 3 temel nedeni hakkındaki görüşleri Tablo 3.44 'de sunulmuştur.

Tablo 3.44. Belli İstekliler Arasındaki İhaleyi Tercih Etmemesinin 3 Temel Nedeni? (Kamu,Müşavir,Yüklenici)

İhale Tercih Etmeme Nedenleri	Kamu	Yüklenici	Müşavir	Ortalama
Evrak İşleminin Artacağı Düşüncesi	1,4%	8,7%	10,9%	7,0%
Bu Tür İhalelerde Yüksek Fiyat Oluşacağı Düşüncesi	24,3%	28,3%	15,2%	22,6%
Yeterlik Değerlendirmesi Yapacak Yeterli Personel Olmaması	4,3%	4,3%	10,9%	6,5%
Kurumun Bu Tür İhale Tipinde Yeterli Bilgi ve Tecrübeye Sahip Olmaması	1,4%	2,2%	17,3%	7,0%
Bu Tür İhalenin 4734 Sayılı Kanundaki Diğer İhale Türlerine Nazaran Projenin Başarısında Belirgin Bir Avantaj Sağlamaması Düşüncesi	5,7%	4,3%	13,0%	7,7%
İhale Edilen İşlerin Her Hangi Bir Özellik Göstermemesi	8,6%	0,0%	2,2%	3,6%
İhale Sonunda Şaibe Oluşacağı Çekincesi	22,9%	28,3%	8,7%	19,9%
Yolsuzluklara Yol Açacağı Endişesi	21,4%	17,4%	10,9%	16,6%
Herhangi Bir Somut Sebep Yok	10,0%	6,5%	10,9%	9,1%

Tablo 3.44'de görüleceği gibi Kamu kuruluşu, Yüklenici firma ve Müşavir firma katılımcıların görüşüne göre kamu kurumu bu tür ihaleyi tercih etmeme nedeni olarak en çok aşağıdaki 3 sebep gösterilmiştir.

- Bu tür ihalelerde yüksek fiyat oluşacağı düşüncesi (%22,6)
- İhalelerde şaibe oluşacağı çekincesi (%19,9)
- Yolsuzluklara yol açacağı endişesi (%16,6)

Katılımcılara Kamu kurumunda çalışanların bu tür ihalelerde yeterlik kriterlerini ve dosyasını hazırlama aşamasını Tablo 3.43'de bildirilmiştir. Çıkan sonuç İhale dosyası öncesinde (%47) yeterlik dosyalarının hazırlandığı görüşünü ortaya çıkmıştır.

Tablo 3.45 Kamu Kurumlarının Yeterlik Kriterleri ve Dosyasını İhale Dosyasının (Sözleşme, İdari Şartname, Teknik Şartname, Tasarım) Tamamlanmasına Göre Hangi Zamanda Hazırlanıyor? (Kamu,Müşavir,Yüklenici)

	Kamu	Yüklenici	Müşavir	Ortalama
İhale Dosyası Öncesinde	53%	25%	63%	47%
Eş Zamanlı	37%	70%	31%	46%
İhale Dosyasının Tamamlanmasının Ardından	10%	5%	6%	7%

Katılımcılara Kamu kurumlarında bu tür ihalelerde tip yeterlik dosyası mevcut mu sorusuna verdiği cevaplar Tablo 3.46’de sunulmuştur. Soruya gelen cevaplar ise hemen hemen birbirine eşittir.

Tablo 3.46 Tip Yeterlik Dosyası Mevcut mudur?

	Kamu	Yüklenici	Müşavir	Ortalama
Evet	80%	95%	56%	77%
Hayır	20%	5%	44%	23%

Katılımcılara takip eden 6 soruda önce kamu kurumlarında kullanılmakta olan,

- Teknik ekipman
- Teknik personel
- Finansal
- Firma tecrübesi
- Hukuki

Yeterlik kriterlerinin kamu kurumları açısından işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağladığı tek tek sorulmuş ve ardından katılımcılardan kriterlerin tümü ile ilgili genel bir değerlendirme istenmiştir. Sonuçlar Tablo 3.47, Tablo 3.48, Tablo 3.49, Tablo 3.50, Tablo 3.51, Tablo 3.52’de gösterilmiştir.

Tablo 3.47 Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Teknik Ekipman Yeterlik Kriterleri Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne Seviyede Sağlıyor (Kamu,Müşavir,Yüklenici)

	Teknik Ekipman			
	Kamu	Yüklenici	Müşavir	Ortalama
Çok zayıf (1)	0	0	0,06	0,02
Zayıf (2)	0	0,1	0,26	0,12
Orta (3)	0,51	0,9	0,75	0,72
İyi (4)	2,52	2,4	2	2,32
Çok iyi (5)	1	0,25	0,3	0,5
TOPLAM	4,03	3,65	3,37	3,68

Tablo 3.48 Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Teknik Personel Yeterlik Kriterleri Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne Seviyede Sağlıyor (Kamu,Müşavir,Yüklenici)

	Teknik Personel			
	Kamu	Yüklenici	Müşavir	Ortalama
Çok zayıf (1)	0,00	0,00	0,06	0,02
Zayıf (2)	0,00	0,00	0,26	0,09
Orta (3)	0,51	0,75	0,39	0,55
İyi (4)	2,00	2,80	2,20	2,33
Çok iyi (5)	1,65	0,25	0,65	0,85
TOPLAM	4,16	3,80	3,56	3,84

Tablo 3.49 Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Finansal Yeterlik Kriterleri Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne Seviyede Sağlıyor (Kamu,Müşavir,Yüklenici)

	Finansal			
	Kamu	Yüklenici	Müşavir	Ortalama
Çok zayıf (1)	0,00	0,00	0,13	0,04
Zayıf (2)	0,00	0,10	0,36	0,16
Orta (3)	0,51	0,75	0,54	0,60
İyi (4)	2,28	2,80	1,52	2,20
Çok iyi (5)	1,30	0,00	0,65	0,65
TOPLAM	4,09	3,65	3,20	3,65

Tablo 3.50 Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Firma Tecrübesi Yeterlik Kriterleri Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne Seviyede Sağlıyor (Kamu,Müşavir,Yüklenici)

	Firma Tecrübesi			
	Kamu	Yüklenici	Müşavir	Ortalama
Çok zayıf (1)	0,00	0,05	0,06	0,04
Zayıf (2)	0,00	0,10	0,12	0,08
Orta (3)	0,51	0,45	0,78	0,57
İyi (4)	2,28	2,60	2,24	2,36
Çok iyi (5)	1,30	0,50	0,30	0,70
TOPLAM	4,09	3,70	3,50	3,75

Tablo 3.51 Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Hukuki Yeterlik Kriterleri Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne Seviyede Sağlıyor (Kamu,Müşavir,Yüklenici)

	Hukuki			
	Kamu	Yüklenici	Müşavir	Ortalama
Çok zayıf (1)	0,00	0,00	0,13	0,04
Zayıf (2)	0,06	0,00	0,12	0,06
Orta (3)	0,90	1,20	0,54	0,88
İyi (4)	2,12	0,20	2,00	1,44
Çok iyi (5)	0,70	2,75	0,65	1,37
TOPLAM	3,78	4,15	3,44	3,79

Tablo 3.52 Kamu Kuruluşlarının Bu Tür İhalelerde Kullandığı Genel Olarak Yeterlik Kriterleri Sizce İş Sözleşmesine Uygun Şekilde Yapacak Yüklenicilerin Seçimini Ne Seviyede Sağlıyor (Kamu,Müşavir,Yüklenici)

	Genel			
	Kamu	Yüklenici	Müşavir	Ortalama
Çok zayıf (1)	0,00	0,15	0,06	0,07
Zayıf (2)	0,00	0,00	0,38	0,12
Orta (3)	0,60	0,45	0,57	0,54
İyi (4)	2,40	2,80	1,72	2,32
Çok iyi (5)	1,00	0,00	0,65	0,55
TOPLAM	4,00	3,40	3,38	3,60

Tablolardan da görüleceği üzere verilen yanıtlara göre katılımcıların görüşü yeterlik kriterlerinin genel olarak uygun yüklenici seçiminde iyi yarar sağladığı yönündendir.

Kamu, Yüklenici ve Müşavir firmadan olan katılımcılara da yeterlik aşaması tamamlanıp yeterli yükleniciler belirlendikten sonra ihale dosyalarında değişikliklerin yaşanıp yaşanmadığı hakkında soru sorulmuştur. Kamu ve Yüklenici sektöründekiler hiçbir zaman değişiklik yapılmadığını söylemişler çünkü yapılan her değişiklik mukayese gerekmektedir. Müşavir firmadaki katılımcılar seyrekte olsa yapıldığını söylemiştir, kullanım açısından veya değişen yönetmelik gereği değişiklik yapılabilir.Soruya cevaplar Tablo 3.53’de gösterilmektedir.

Tablo 3.53. Katılımcılara Kamu Kuruluşunda Yeterli Yükleniciler Belirlendikten Sonra Sözleşme Dosyasında Değişiklik Yapılıyor mu? (Kamu,Müşavir,Yüklenici)

	Kamu	Yüklenici	Müşavir	Ortalama
Çok sık (5)	0,00	0,00	0,00	0,00
Sık (4)	0,12	0,00	0,52	0,21
Bazen (3)	0,30	1,20	1,29	0,93
Seyrek (2)	0,20	0,10	0,62	0,31
Hiçbir zaman (1)	0,77	0,55	0,13	0,48
TOPLAM	1,39	1,85	2,56	1,93

Kamu, Yüklenici ve Müşavir firmadan katılımcılara ihale aşamasından sonra genel olarak hangi kısımlarda değişiklik yapılıyor sorusuna kamu ve yüklenici tasarım ve ekleri demıştır belli istekliler arasında ihaleden sonra Tasarımla ilgili kullanım açısından uygun olan imalatlar değiştirilmektedir. müşavir firma ise teknik şartname demıştır bu konuda işlevsellik ve yönetmelikle alakalıdır. örneğin yangınla ilgili bir mevzuat çıktığında işin teslimine kadar yürürlükteki yönetmeliğe uymak gerekmektedir bu bağlamda teknik şartname de değişiklik yapılabilir görüşünü belirtmiştir.tablo 3.54.

Tablo 3.54. Kamu Kuruluşlarının Yaptığı İhalelerde Yeterli Yüklenicilerin Seçiminin Ardından İhale Dosyasında Genel Olarak Hangi Kısımda Derğişiklik Yapılıyor? (Kamu, Müşavir, Yüklenici)

	Kamu	Yüklenici	Müşavir	Ortalama
Sözleşme	0%	15%	5%	7%
İdari Şartname	3,34%	0%	15%	6%
Teknik Şartname	13,34%	15,00%	40,00%	23%
Tasarım ve Ekleri	60%	70%	20%	50%
Hepsinde	23,33%	0,00%	20,00%	14%

Kamu, Yüklenici ve Müşavir firmadaki katılımcılara Bu tür ihalelerde başarı ile tamamlanmasını (zamanında, süresinde belirtilen kalitede, hukuki ve mali sorunlar olmadan) açık ihale usulü ile yapılan ihalelere göre nasıl karşılaştırırsınız sorusuna cevap olarak vermiş oldukları görüşler Tablo 3.55’de verilmiştir. Bu tabloya göre açık ihalelerde başarı oranı daha yüksek olmaktadır.

Tablo 3.55. Kamu Kuruluşlarının Bu Tür Yapılmış Olan İhalelerin Başarı ile Tamamlanmasını (Zamanında, Süresinde, Belirlenen Kalitede, Hukuki ve Mali Sorunlar Olmadan) Açık İhale Usulü ile Yapılan İhalelere Göre Nasıl Karşılaştırırsınız? (Kamu, Müşavir, Yüklenici)

	Kamu	Yüklenici	Müşavir	Ortalama
Çok daha başarılı	3%	0%	31%	11,33%
Daha Başarılı	50%	60%	50%	53,34%
Belirgin bir fark yok	47%	40%	13%	33,33%
Daha Başarısız	0%	0%	6%	2,0%
Çok başarısız	0%	0%	0%	0,0%

Şeffaflığın olmazsa olmaz kurallarından biri de konu ile ilgili paydaşların en geniş şekilde bilgilendirilmesidir. Bu noktanın bir cephesinin irdelenmesi açısından katılımcılara kamu kurumlarının ön yeterlik ilanlarını nerelerde yaptıkları sorulmuştur. Verilen cevaplar Tablo 3.56.’de özetlenmiştir.

Tablo 3.56. Kamu Kurumları Ön yeterlik İlanlarını Nerelerde Yapıyor?

	Kamu	Yüklenici	Müşavir	Ortalama
Resmi Gazete	5%	18%	28%	17%
Kurum İnternet Sayfası	39%	36%	39%	38%
Ulusal Gazeteler	24%	14%	22%	20%
Yerel Gazeteler	29%	28%	8%	22%
İlgili Odalar	3%	4%	3%	3%

Yeterlik kriterlerinin önem derecelerini puanlayan Kamu, Yüklenici ve Müşavirler arasındaki tutarlılık için Kendall uyum katsayısı (Kendall's W) hesaplanmıştır. Kendall uyum katsayısı (W), çok sayıda puanlayıcının vermiş olduğu puanlar arasında ne ölçüde uyuma bulunduğunu belirler. Puanlayıcıların verdikleri puanlar sıralı ölçek verisi niteliğinde olmaktadır. Kendall W; 0 (uyumluluk yok) ile 1 (tam uyumluluk) aralığındadır. Bu çalışmada Kendall's W=0.84 olarak bulunmuştur. Yeterlik kriterlerinin değerlendirilmesinde, uyumun yüksek olduğu ve üç farklı değerlendirici grubun birbirine benzer değerlendirmeler yaptığı söylenebilir. Tablo 3.57.de

Tablo 3.57. Ankete Katılan Katılımcıların Verdiği Cevaplar Arasındaki Tutarlılık Analizi

YETERLİK KRİTERLERİ	KAMU		YÜKLENİCİ		MÜŞAVİR		TOPLAM	
	ORTALAMA	SIRA	ORTALAMA	SIRA	ORTALAM	SIRA	ORTALAM	SIRA
TEKNİK PERSONEL	4,16	1	3,8	3	3,56	4	3,84	2
TEKNİK EKİPMAN	4,03	1	3,65	3	3,37	4	3,68	2
FİRMA DENEYİMİ	4,09	1	3,7	3	3,5	4	3,75	2
FİNANSAL	4,09	1	3,65	3	3,2	4	3,65	2
HUKUKİ	3,78	3	4,15	1	3,44	4	3,79	2
GENEL	4,00	1	3,4	3	3,38	4	3,6	2

4. SONUÇ

Bu çalışmada Türkiye’de ki kamu ihalelerinde uygulanan yeterlik kriterleri üzerine ilgili tarafların hakkında çalışma yapılmış ve bu doğrultuda bir anket çalışması hazırlanmıştır. İnşaat sektöründe faaliyet gösteren kamu, müşavir ve yüklenici firmalarda çalışan çeşitli alanlarda faaliyet gösteren 66 kişi ankete katılmıştır.

Kamu sektöründe belli istekliler arasında ihalenin yapılıp yapılmadığı, bu tür ihaleleri neden tercih edildiği, kullanılan tip yeterlik kriterleri var mı, yeterlik kriterlerinin işi usulüne uygun yapılması açısından ne derecede etkili olduğu sorular sorulmuş. Bunun yanı sıra katılımcıların kişisel bilgileri, kurum ve görev bilgileri ve kişisel deneyim bilgileri sorulmuştur.

Anketten çıkan sonuçlar; kamu ihalelerinde belli istekliler arasında ihale yapılıyor mu sorusuna 20 katılımcı (%30) bazen yapıldığını söylemiştir. Belli istekliler arasında ihale yöntemini tercih etmenin 3 önemli faktörü olarak daha kaliteli sonuç elde edilmesi 50 katılımcı (%29), projenin parasal boyutu 38 katılımcı (%22), projenin teknik karmaşıklığı 34 katılımcı (%20) olarak söylemiştir. Kamu kuruluşlarının bu ihale türünü tercih etmemesinin 3 temel nedeni 37 katılımcı (%23) bu tür ihalelerde yüksek fiyat oluşacağı, 28 katılımcı (%27) yolsuzluklara yol açacağı, 33 katılımcı (%20) ihale sonucunda şaibe oluşacağı çekincesi olduğunu belirtmiştir. Kamu ihalelerinde tip yeterlik kriterlerinin mevcut olduğu ve yeterlik kriterlerinin projeye özgün kapsamlı olarak yeniden ele alınarak (%55 katılımcı) değiştirilmektedir. Kamu kuruluşlarının bu ihalelerde kullandığı yeterlik kriterleri işin sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede etkiler sorusuna cevap olarak 43 katılımcı (%65) iyi cevabını vermiştir. Bu tür ihalelerde kullanıldığı teknik ekipmanlar yeterlik kriteri işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenici seçilmesini ne seviyede etkiliyor sorusuna cevap olarak 37 katılımcı (%56) iyi cevabı vermiştir. Bu tür ihalelerde kullandığı teknik personel

yeterlik kriterleri işi sözleşmesine uygun şekilde yüklenici seçimini ne seviyede etkiliyor sorusuna 36 katılımcı (%56) iyi cevabı vermiştir. Bu tür ihalelerde yüklenicinin finansal gücünün olması işin sözleşmesine uygun yapılmasını nasıl etkiliyor 37 katılımcı (%56) iyi seviyede etkiliyor. Bu tür ihalelerde yüklenicinin tecrübeli olması işin sözleşmesine uygun yapılmasını nasıl etkiliyor sorusuna 40 katılımcı (%61) iyi seviyede etkiliyor. Bu tür ihalelerde yüklenicinin hukuki yönden iyi olması işin sözleşmesine uygun yapılmasını nasıl etkiliyor sorusuna 37 katılımcı (%56) iyi seviyede etkiliyor. Diğer taraftan taraflara yeterli yüklenici seçildikten sonra sözleşme dosyasında değişiklik yapılıyor mu sorusu sorulmuş bu soruya kamu ve yüklenici firmadan olan katılımcılar değişiklik yapıldığı takdirde bu değişiklikler artı veya eksi olarak mukayese yapılması gerektiğinden hiç bir zaman cevabı vermiştir. Müşavir firma katılımcıları ise işlevsel olarak projede ön görülemeyen bir durum olduğunda değişiklik yapılabileceği bildirmiştir, bu sorua bağlı olarak takip eden soruda değişiklik yapılır ise bu değişikliğin hangi bölümlerde kamu ve yüklenici tasarım ve eklerinde müşavir firma ise teknik şatnamede cevabı vermiştir genel olarak baktığımız her ikise işlevsel olarak tasarım ve eklerinde ve teknik şatnamede aykırı bir durum var ise bir düzeltme yapılmaktadır görüşünü bildirmiştir.

Türkiyede uygulanan yeterlik kriterleri 4734 sayılı kamu ihale kanunu ile birlikte dünyada uygulanan yeterlik kriterlerine uygun hale getirilmiştir, uygulanan yeterlik kriterleri mali ve teknik yönden işi yapabilecek nitelikte doğru yüklenici seçimini sağlıyor, aynı zamanda kanun ile birlikte işi yapabilecek en düşük teklifi veren firma yerine kik 'in sayfasındaki sınır değer hesaplama yöntemi ile birlikte doğru fiyata işi yapabilecek yüklenici seçiliyor. Belli istekliler arasında yapılan ihale sistemdeki yüksek fiyat oluşması, yolsuzluklara sebep olması ve şaibe oluşmasına gerek kalmadan şeffaflık saydamlık ve eşitlik ilkesine uyan açık ihale sistemi daha çok tercih edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Gürhan H. (Nisan 2008)** Kamu ihale kanunu ve getirdikleri Birlik dergisi 10
- Eğilmez, Mahfi (1966)** uluslar arası para fonu (IMF), Dünya Bankası Grubu ve Türkiye Finans Dünyası yayınları ;İstanbul.
- Erkan, V.(2001)** “Dış Proje Kredisi Kullanan kamu yatırımlarının Gelişimi ve Değerlendirilmesi (1988-1997)” Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı uzmanlık Tezi Yayın No:DPT:2510 Ankara
- Kayalı, M.(2004)** Dünya Bankası Ve Avrupa Birliği İhaleleri, Teklif Hazırlıkları, Prosedürleri, Kontratları ve Kazanma Yöntemleri, Seminer Notu
- Kaya, S. (2002)** “Dünya Bankası ve Türkiye “ Sayıştay Dergisi Temmuz –Aralık 2002 sayı 46-47
- Yalçıneli, M. (2010)** “ AB Hibe Projeleri” Sunum
- Albayrak (2009:327)** Proje Yönetimi ve Analizi, Nobel Yayın Dağıtım Ankara
- Sütemen, Z. (2011)** Türk İnşaat Sektöründe Teşvikli Sözleşmelerin Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, İstanbul
- KİK 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu**
- Word Bank (2008)** Country Assistance Strategy Document
- Word Bank (2007)** World Development Report 2007: Develepment and The Next Geretion (English)

EK A: İHALE YETERLİK KRİTERLERİ ANKET ÇALIŞMASI (KAMU)

Kamu İhaleleri - Yeterlikler:

İstanbul Kültür Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü'nce 4734 sayılı Kamu İhaleleri Yasasının 13/a/2'nci. maddesi uyarınca "Belli İstekliler Arasında" yapılan ihalelerde uygulanan yeterlik kriterleri ile ilgili bir araştırma çalışması yapılmaktadır. Aşağıdaki anket sorularına vereceğiniz cevapların doğruluğu çalışmanın sağlığı açısından çok önemlidir. Anket vereceğiniz cevaplar sadece konu ile ilgili yapılacak istatistiksel analizlerde kullanılacaktır; bu bağlamda şahsınızın ve kurumunuzun ismi hiçbir surette gerçek veya tüzel 3.ncü kişiler ile paylaşılmayacak ve hiç bir yerde yayınlanmayacaktır.

İKİSİSEL BİLGİLER

1. Mesleğiniz:

Mühendis

Mimar

Hukuk

Diğer

2. Diploma Dereceniz?

Ön lisans

Lisans

Yüksek Lisans

Doktora

Diğer

3. Çalıştığınız işyerindeki göreviniz?

Gen. Müdür

Direktör

Müdür

Şef

Memur

Diğer

4. Kaç yıldır mesleğiniz ile ilgili çalışıyorsunuz? yıl

5. Kaç yıldır kamu kurumlarında çalışıyorsunuz? yıl

6. Kaç yıldır mevcut kurumunuzda çalışıyorsunuz? yıl

7. Kaç yıldır mevcut pozisyonunuzda çalışıyorsunuz? yıl

8. İhale hazırlık, ihale değerlendirme, sözleşme takibi ve sözleşme sonuçlandırılması konularında kaç yıllık bir tecrübeye sahipsiniz? yıl

9. Mesainizin yüzde kaçını ihale hazırlık, ihale değerlendirme, sözleşme takibi ve sözleşme sonuçlandırılması konuları kapsıyor? %

10. Çalıştığınız Kamu Kurumunun Niteliği:

Bakanlık

Bakanlığa bağlı Genel Müdürlük/Teşkilat

Valilik

İl Özel İdaresi

Büyükşehir Belediyesi

Şehir Belediyesi

Belde Belediyesi

Kamu İktisadi Teşebbüsü

Diğer Kamu kurumu

III. İHALE YETERLİK UYGULAMALARI

11. Kurumunuzca 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu Madde 13/a/2'ye uygun olarak “belli istekliler arasında” yapım ihalesi yapılıyor mu?

Çok sık Sık Bazen Seyrek Çok seyrek

12. Kurumunuzun bu tür ihale yöntemini tercih etmesindeki en önemli 3 faktör nedir?

- Projenin parasal boyutu
- Projenin Yap İşlet Devret gibi kamu – özel sektör işbirliği modelinde olması
- Projenin Yüklenici tarafından sağlanacak kredi ile yapılacak olması
- Projenin teknik karmaşıklığı
- Daha kaliteli sonuç elde edilmesi amacı
- Projeye finansman sağlayan uluslararası kuruluşun talebi (DB, AYB vs)
- Belli bir firmaya yönlendirme
- Çeşitli nedenlerle arzu edilmeyen firmaların ihale dışı bırakılması
- Diğer

13. Kurumunuzun bu tür ihale yöntemini tercih etmemesinin 3 temel nedeni sizce ne olabilir?

- Evrak işlemini arttıracığı düşüncesi
- Bu tür ihalelerde yüksek fiyat oluşacağı düşüncesi
- Yeterlik değerlendirmesi yapabilecek yeterli personel olmaması
- Kurumun bu tür ihale tipinde yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmaması
- Bu tür ihalenin 4734 sayılı kanundaki diğer ihale türlerine nazaran projenin başarısında belirgin bir avantaj sağlamaması düşüncesi
- İhale edilen işlerin her hangi bir özellik göstermemesi
- İhale sonunda şaibe oluşacağı çekincesi
- Yolsuzluklara yol açacağı endişesi
- Her hangi bir somut sebep yok

14. Kurumunuzca bu tür yapılacak ihalelerde yeterlik kriterleri ve dosyası ihale dosyasının (sözleşme, idari şartname, teknik şartname, tasarım) tamamlanmasına göre hangi zamanda hazırlanıyor?

- İhale dosyası öncesinde
- Eş zamanlı
- İhale dosyasının tamamlanmasının ardından

15. Kurumunuzca kullanılmakta olan tip yeterlik dosyaları mevcut mu dur?

Evet Hayır

16. 15 no'lu soruya cevabınız evet ise, tip yeterlik dosyası farklı projelerde nasıl kullanılmaktadır?

- Hiç değiştirilmeden
- Sadece muhtelif kriterlerde miktarlar değiştirilerek
- Projeye özgün olacak şekilde kapsamlı olarak yeniden ele alınarak

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ
İHALE YETERLİK KRİTERLERİ ANKET ÇALIŞMASI

17. Kurumunuzun bu tür ihalelerde kullandığı yeterlik kriterleri **genel olarak** sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?
- Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi
18. Kurumunuzun bu tür ihalelerde kullandığı **teknik ekipman** (gerekli özellik gösteren makine/ekipmana sahip olmak, bu makine ve kullanmak konusunda yeterli tecrübeye ve personele sahip olmak) yeterlik kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?
- Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi
19. Kurumunuzun bu tür ihalelerde kullandığı **teknik personel** (iş sevk ve idare edecek yeterli sayıda, tecrübeli ve nitelikli teknik personele sahip olmak, bu personelin benzer boyut, nitelik ve karmaşıklığındaki işlerde yeterli tecrübeye sahip olması) yeterlik kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?
- Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi
20. Kurumunuzun bu tür ihalelerde kullandığı **finansal** (Yüklenicinin projenin gerektirdiği mali kaynaklara sahip olması veya erişebilir olması) yeterlik kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?
- Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi
21. Kurumunuzun bu tür ihalelerde kullandığı **tecrübe** (Yüklenicinin projenin gerektirdiği tecrübe, teknik bilgi birikimi ve yazılım vs gibi donanıma sahip olması) yeterlik kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?
- Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi
22. Kurumunuzun bu tür ihalelerde kullandığı **hukuki** (Yüklenicinin içinde bulunduğu olası hukuki sorunların/davaların ileride projenin yürütülmesi ve sorunsuz tamamlanmasının önünde muhtemel engel teşkil etmeyecek olması) yeterlik kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?
- Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi
23. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı yeterlik kriterleri **genel olarak** sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?
- Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi
24. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **teknik ekipman** (gerekli özellik gösteren makine/ekipmana sahip olmak, bu makine ve kullanmak konusunda yeterli tecrübeye ve personele sahip olmak) yeterlik kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?
- Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ
İHALE YETERLİK KRİTERLERİ ANKET ÇALIŞMASI

25. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **teknik personel** (iş sevk ve idare edecek yeterli sayıda, tecrübeli ve nitelikli teknik personele sahip olmak, bu personelin benzer boyut, nitelik ve karmaşıklığındaki işlerde yeterli tecrübeye sahip olması) yeterlik kriterleri sizce iş sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?

Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

26. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **finansal** (Yüklenicinin projenin gerektirdiği mali kaynaklara sahip olması veya erişebilir olması) yeterlik kriterleri sizce iş sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?

Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

27. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **tecrübe** (Yüklenicinin projenin gerektirdiği tecrübe, teknik bilgi birikimi ve yazılım vs gibi donanımına sahip olması) yeterlik kriterleri sizce iş sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?

Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

28. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **hukuki** (Yüklenicinin içinde bulunduğu olası hukuki sorunların/davaların ileride projenin yürütülmesi ve sorunsuz tamamlanmasının önünde muhtemel engel teşkil etmeyecek olması) yeterlik kriterleri sizce iş sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?

Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

29. Kurumunuzun yaptığı ihalelerde yeterli yüklenicilerin belirlenmesinin ardından sözleşme dosyasında değişiklikler yapılıyor mu?

Çok sık Sık Bazen Seyrek Hiçbir zaman

30. Kurumunuzun yaptığı ihalelerde yeterli yüklenicilerin seçiminin ardından ihale dosyasında genel olarak hangi kısımda değişiklik yapılıyor?

- Sözleşme
- İdari Şartname
- Teknik Şartname
- Tasarım ve ekleri
- Hepsinde

31. Kurumunuzca bu tür yapılmış olan ihalelerin başarı ile tamamlanmasını (zamanında, süresinde, belirlenen kalitede, hukuki ve mali sorunlar olmadan) açık ihale usulü yapılan ihalelere göre nasıl karşılaştırırsınız?

- Çok daha başarılı
- Daha başarılı
- Belirgin bir fark yok
- Daha başarısız
- Çok başarısız

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ
İHALE YETERLİK KRİTERLERİ ANKET ÇALIŞMASI

32. Kurumunuz ön yeterlik ilanlarını/davetlerini en çok nerelerde yapıyor? İlgili 3 seçeneği işaretleyiniz,

- Resmi Gazete
- Kurum internet sayfası
- Ulusal gazeteler
- Yerel gazeteler
- İlgili odalar

EK B: İHALE YETERLİK KRİTERLERİ ANKET ÇALIŞMASI (YÜKLENİCİ)

Kamu İhaleleri - Yeterlikler:

İstanbul Kültür Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü'nce 4734 sayılı Kamu İhaleleri Yasasının 13/a/2'nci. maddesi uyarınca "Belli İstekliler Arasında" yapılan ihalelerde uygulanan yeterlik kriterleri ile ilgili bir araştırma çalışması yapılmaktadır. Aşağıdaki anket sorularına vereceğiniz cevapların doğruluğu çalışmanın sağlığı açısından çok önemlidir. Anket vereceğiniz cevaplar sadece konu ile ilgili yapılacak istatistiksel analizlerde kullanılacaktır; bu bağlamda şahsınızın ve kurumunuzun ismi hiçbir surette gerçek veya tüzel 3.ncü kişiler ile paylaşılmayacak ve hiç bir yerde yayınlanmayacaktır.

I.KİŞİSEL BİLGİLER

1. Mesleğiniz:

Mühendis

Mimar

Hukuk

Diğer

2. Diploma Dereceniz?

Önlisans

Lisans

Yüksek Lisans

Doktora

Diğer

3. Çalıştığınız işyerindeki göreviniz?

Gen. Müdür

Direktör

Proje Müdürü

Mühendis/mimar

Diğer

4. Kaç yıldır mesleğiniz ile ilgili çalışıyorsunuz? yıl

5. Kaç yıldır müşavirlik şirketlerinde çalışıyorsunuz? yıl

6. Kaç yıldır mevcut şirketinizde çalışıyorsunuz? yıl

7. Kaç yıldır mevcut pozisyonunuzda çalışıyorsunuz? yıl

8. İhale hazırlık, ihale değerlendirme, sözleşme takibi ve sözleşme sonuçlandırılması konularında kaç yıllık bir tecrübeye sahipsiniz? yıl

9. Mesainizin yüzde kaçını ihale hazırlık, ihale değerlendirme, sözleşme takibi ve sözleşme sonuçlandırılması konuları kapsıyor? %

İLKURUM BİLGİLERİ

10. Çalıştığınız şirketin niteliği:

- Yerel müteahhit (Kendi şehri ve civarında çalışan)
- Ulusal müteahhit (Tüm ülke genelinde çalışan)
- Uluslararası müteahhit(Hem yurt içi hem yurt dışı çalışan)
- Uluslar arası müteahhit (Sadece yurt dışı)

III.İHALE YETERLİK UYGULAMALARI

11. Şirketiniz 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu Madde 13/a/2'ye uygun olarak “belli istekliler arasında” yapım ihalelerine katılıyor mu?

- Çok sık Sık Bazen Seyrek Çok seyrek

12. Kamu kuruluşlarının bu tür ihale yöntemini tercih etmesindeki 3 temel neden sizce ne olabilir?

- Projenin parasal boyutu
- Projenin Yap İşlet Devret gibi kamu – özel sektör işbirliği modelinde olması
- Projenin Yüklenici tarafından sağlanacak kredi ile yapılacak olması
- Projenin teknik karmaşıklığı
- Daha kaliteli sonuç elde edilmesi amacı
- Projeye finansman sağlayan uluslararası kuruluşun talebi (DB, AYB vs)
- Belli bir firmaya yönlendirme
- Çeşitli nedenlerle arzu edilmeyen firmaların ihale dışı bırakılması
- Diğer

13. Kamu kuruluşlarının bu tür ihale yöntemini tercih etmemesinin 3 temel nedeni sizce ne olabilir?

- Evrak işlemini arttıracığı düşüncesi
- Bu tür ihalelerde yüksek fiyat oluşacağı düşüncesi
- Yeterlik değerlendirmesi yapabilecek yeterli personel olmaması
- Kurumun bu tür ihale tipinde yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmaması
- Bu tür ihalenin 4734 sayılı kanundaki diğer ihale türlerine nazaran projenin başarısında belirgin bir avantaj sağlamaması düşüncesi
- İhale edilen işlerin her hangi bir özellik göstermemesi
- İhale sonunda şaibe oluşacağı çekincesi
- Yolsuzluklara yol açacağı endişesi
- Her hangi bir somut sebep yok

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ
İHALE YETERLİK KRİTERLERİ ANKET ÇALIŞMASI

14. Kamu kuruluşları bu tür ihalelerde yeterlik kriterleri ve dosyası ihale dosyasının (sözleşme, idari şartname, teknik şartname, tasarım) tamamlanmasına göre hangi zamanda hazırlanıyor?
- İhale dosyası öncesinde
 - Eş zamanlı
 - İhale dosyasının tamamlanmasının ardından
15. Kamu kuruluşlarının ihalelerde sıklıkla kullandıkları tip yeterlilik dosyaları var mı?
- Evet Hayır
16. 15 no'lu soruya cevabınız evet ise, tip yeterlik dosyası farklı projelerde nasıl kullanılmaktadır?
- Çok esnek
 - Esnek
 - Normal
 - Katı
 - Çok katı
17. Kamu kuruluşlarının tür ihalelerde kullandığı yeterlik kriterleri **genel olarak** sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?
- Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi
18. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **teknik ekipman** (gerekli özellik gösteren makine/ekipmana sahip olmak, bu makine ve kullanmak konusunda yeterli tecrübeye ve personele sahip olmak) yeterlik kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?
- Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi
19. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **teknik personel** (iş sevk ve idare edecek yeterli sayıda, tecrübeli ve nitelikli teknik personele sahip olmak, bu personelin benzer boyut, nitelik ve karmaşıklıkta işlerde yeterli tecrübeye sahip olması) yeterlik kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?
- Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi
20. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **finansal** (Yüklenicinin projenin gerektirdiği mali kaynaklara sahip olması veya erişebilir olması) yeterlik kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?
- Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ
İHALE YETERLİK KRİTERLERİ ANKET ÇALIŞMASI

21. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **tecrübe** (Yüklenicinin projenin gerektirdiği tecrübe, teknik bilgi birikimi ve yazılım vs gibi donanıma sahip olması) yeterlik kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?

Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

22. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **hukuki** (Yüklenicinin içinde bulunduğu olası hukuki sorunların/davaların ileride projenin yürütülmesi ve sorunsuz tamamlanmasının önünde muhtemel engel teşkil etmeyecek olması) yeterlik kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?

Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

23. Kamu kuruluşları, yeterli yüklenicilerin belirlenmesinin ardından sözleşme dosyasında değişiklikler yapıyor mu?

Çok sık Sık Bazen Seyrek Hiçbir zaman

24. Kamu kuruluşları yeterli yüklenicilerin seçiminin ardından ihale dosyasında genel olarak hangi kısımda değişiklik yapılıyor?

- Sözleşme
- İdari Şartname
- Teknik Şartname
- Tasarım ve ekleri
- Hepsinde

25. Bu tür yapılmış olan ihalelerin başarı ile tamamlanmasını (zamanında, süresinde, belirlenen kalitede, hukuki ve mali sorunlar olmadan) açık ihale usulü yapılan ihalelere göre nasıl karşılaştırırsınız?

- Çok daha başarılı
- Daha başarılı
- Belirgin bir fark yok
- Daha başarısız
- Çok başarısız

26. Kamu kurumları ön yeterlik ilanlarını/davetlerini en çok nerelerde yapıyor? İlgili 3 seçeneği işaretleyiniz,

- Resmi Gazete
- Kurum internet sayfası
- Ulusal gazeteler
- Yerel gazeteler
- İlgili odalar

İSTANBUL KÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ BÖLÜMÜ
İHALE YETERLİK KRİTERLERİ ANKET ÇALIŞMASI

27. Şirketiniz bu tür ihalelere girmeyi açık ihale usulü yapılan ihalelere göre daha mı çok tercih ediyor?

Çok daha fazla Daha fazla Farketmiyor Daha az Çok daha az

28.Şirketiniz bu tür ihaleleri tercih etmesindeki **en önemli 3 neden** nelerdir?

- Projenin Yap İşlet Devret gibi kamu-özel sektör iş birliği modelinde olması
- Projenin Yüklenici tarafından sağlanacak kredi ile yapılacak olması
- Projenin teknik karmaşıklığı ve şirketin elindeki teknolojiye uygunluğu
- Projenin uluslararası finansmana sahip olması
- Az sayıda katılımcı olması
- İhale bedelinin açık ihale usulü ihalelere nazaran daha yüksek olacağı beklentisi
- Diğer

EK C: İHALE YETERLİK KRİTERLERİ ANKET ÇALIŞMASI (MÜŞAVİR)

Kamu İhaleleri - Yeterlikler:

İstanbul Kültür Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü'nce 4734 sayılı Kamu İhaleleri Yasasının 13/a/2'nci. maddesi uyarınca "Belli İstekliler Arasında" yapılan ihalelerde uygulanan yeterlik kriterleri ile ilgili bir araştırma çalışması yapılmaktadır. Aşağıdaki anket sorularına vereceğiniz cevapların doğruluğu çalışmanın sağlığı açısından çok önemlidir. Anket vereceğiniz cevaplar sadece konu ile ilgili yapılacak istatistiksel analizlerde kullanılacaktır; bu bağlamda şahsınızın ve kurumunuzun ismi hiçbir surette gerçek veya tüzel 3.ncü kişiler ile paylaşılmayacak ve hiç bir yerde yayınlanmayacaktır.

İ.KİSİSEL BİLGİLER

1. Mesleğiniz:

Mühendis

Mimar

Hukuk

Diğer

2. Diploma Dereceniz?

Önlisans

Lisans

Yüksek Lisans

Doktora

Diğer

3. Çalıştığınız işyerindeki göreviniz?

Gen. Müdür

Direktör

Proje Müdürü

Mühendis/mimar

Diğer

4. Kaç yıldır mesleğiniz ile ilgili çalışıyorsunuz? yıl

5. Kaç yıldır müşavirlik şirketlerinde çalışıyorsunuz? yıl

6. Kaç yıldır mevcut şirketinizde çalışıyorsunuz? yıl

7. Kaç yıldır mevcut pozisyonunuzda çalışıyorsunuz? yıl

8. İhale hazırlık, ihale değerlendirme, sözleşme takibi ve sözleşme sonuçlandırılması konularında kaç yıllık bir tecrübeye sahipsiniz? yıl

9. Mesainizin yüzde kaçını ihale hazırlık, ihale değerlendirme, sözleşme takibi ve sözleşme sonuçlandırılması konuları kapsıyor? %

II.KURUM BİLGİLERİ

10. Çalıştığınız şirketin niteliği:

- Tasarım ofisi Proje yönetim şirketi
Yapı denetim şirketi Proje tasarım ve yönetim şirketi

III.İHALE YETERLİK UYGULAMALARI

11. Kamu kuruluşları adına firmanız 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu Madde 13/a/2'ye uygun olarak "belli istekliler arasında" yapım ihalesi çalışmalarında (müşavir, kontrol vs.) bulunuyor mu?

- Çok sık Sık Bazen Seyrek Çok seyrek

12. Kamu kuruluşlarının bu tür ihale yöntemini tercih etmesindeki en önemli 3 faktör nedir?

- Projenin parasal boyutu
- Projenin Yap İşlet Devret gibi kamu – özel sektör işbirliği modelinde olması
- Projenin Yüklenici tarafından sağlanacak kredi ile yapılacak olması
- Projenin teknik karmaşıklığı
- Daha kaliteli sonuç elde edilmesi amacı
- Projeye finansman sağlayan uluslararası kuruluşun talebi (DB, AYB vs)
- Belli bir firmaya yönlendirme
- Çeşitli nedenlerle arzu edilmeyen firmaların ihale dışı bırakılması
- Diğer

13. Kamu kuruluşlarının bu tür ihale yöntemini tercih etmemesinin 3 temel nedeni sizce ne olabilir?

- Evrak işlemini arttıracacağı düşüncesi
- Bu tür ihalelerde yüksek fiyat oluşacağı düşüncesi
- Yeterlik değerlendirmesi yapabilecek yeterli personel olmaması
- Kurumun bu tür ihale tipinde yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olmaması
- Bu tür ihalenin 4734 sayılı kanundaki diğer ihale türlerine nazaran projenin başarısında belirgin bir avantaj sağlamaması düşüncesi
- İhale edilen işlerin her hangi bir özellik göstermemesi
- İhale sonunda şaibe oluşacağı çekincesi
- Yolsuzluklara yol açacağı endişesi
- Her hangi bir somut sebep yok

14. Kamu kuruluşları bu tür ihalelerde yeterlik kriterleri ve dosyası ihale dosyasının (sözleşme, idari şartname, teknik şartname, tasarım) tamamlanmasına göre hangi zamanda hazırlanıyor?

- İhale dosyası öncesinde
- Eş zamanlı
- İhale dosyasının tamamlanmasının ardından

15. Kamu kuruluşları adına hazırlamış/hazırlamakta olduğunuz ihalelerde firmanıza ilgili kurumca tip yeterlik dosyaları verildi mi?

Evet Hayır

16. 15 no'lu soruya cevabınız evet ise, bu tip dosyalarda değişiklik yapmak isteğinize kamu kuruluşları nasıl bir tutum sergiliyor?

- Çok esnek
- Esnek
- Normal
- Katı
- Çok katı

17. Kamu kuruluşlarının tür ihalelerde kullandığı yeterlik kriterleri **genel olarak** sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?

Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

18. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **teknik ekipman** (gerekli özellik gösteren makine/ekipmana sahip olmak, bu makine ve kullanmak konusunda yeterli tecrübeye ve personele sahip olmak) yeterlik kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?

Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

19. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **teknik personel** (iş sevk ve idare edecek yeterli sayıda, tecrübeli ve nitelikli teknik personele sahip olmak, bu personelin benzer boyut, nitelik ve karmaşıklıkta işlerde yeterli tecrübeye sahip olması) yeterlik kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?

Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

20. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **finansal** (Yüklenicinin projenin gerektirdiği mali kaynaklara sahip olması veya erişebilir olması) yeterlik kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?

Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

21. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **tecrübe** (Yüklenicinin projenin gerektirdiği tecrübe, teknik bilgi birikimi ve yazılım vs gibi donanımına sahip olması) yeterli kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?

Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

22. Kamu kuruluşlarının bu tür ihalelerde kullandığı **hukuki** (Yüklenicinin içinde bulunduğu olası hukuki sorunların/davaların ileride projenin yürütülmesi ve sorunsuz tamamlanmasının önünde muhtemel engel teşkil etmeyecek olması) yeterli kriterleri sizce işi sözleşmesine uygun şekilde yapacak yüklenicilerin seçilmesini ne seviyede sağlıyor?

Çok zayıf Zayıf Orta İyi Çok iyi

23. Kamu kuruluşları, yeterli yüklenicilerin belirlenmesinin ardından sözleşme dosyasında değişiklikler yapıyor mu?

Çok sık Sık Bazen Seyrek Hiçbir zaman

24. Yeterli yüklenicilerin seçiminin ardından ihale dosyasında genel olarak hangi kısımda değişiklik yapılıyor?

- Sözleşme
- İdari Şartname
- Teknik Şartname
- Tasarım ve ekleri
- Hepsinde

25. Bu tür yapılmış olan ihalelerin başarı ile tamamlanmasını (zamanında, süresinde, belirlenen kalitede, hukuki ve mali sorunlar olmadan) açık ihale usulü yapılan ihalelere göre nasıl karşılaştırırsınız?

- Çok daha başarılı
- Daha başarılı
- Belirgin bir fark yok
- Daha başarısız
- Çok başarısız

26. Kamu kurumları ön yeterlik ilanlarını/davetlerini en çok nerelerde yapıyor? İlgili 3 seçeneği işaretleyiniz,

- Resmi Gazete
- Kurum internet sayfası
- Ulusal gazeteler
- Yerel gazeteler
- İlgili odalar

ÖZGEÇMİŞ

İsmail Naci KAYA 1984 yılında Giresun'un Dereli İlçesinde doğdu. İlköğrenimini Yeşilgiresun İlköğretim Okulu Orta Öğrenimini ise Giresun Lisesinde tamamladı. 2001-2005 yılları arasında Cumhuriyet Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Makine Mühendisliği bölümünde mühendislik eğitimini tamamladı.2008-2010 yılları arasında İstanbul Kültür Üniversitesi Proje Yönetimi alanında Yüksek lisans eğitimi almaktadır. Halen İstanbul' da Mekanik Tesisat İşlerinde BİNTES firmasında çalışmaktadır.